ATEITIS

Nr. 11

Trečiajam Ateitininkų Kongresui paminėti

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1930 V. D. m. lapkričio mėn.

TURINYS

Dabartiniai mūsų rūpesčiai. *A. Maceina* 449
Į karstą — kaip mažą mergaitę. *Stasius Būdavas* 452
Valandos. *Bern. Brazdžionis* 452
Nugrimzdusi dalia. *K. Grigaitytė* 453
Dainius. *Goethe*. Vertė *A. Tyruolis* 453
Mūsų bažnyčios Šventojo legenda. *A. Vaičiulaitis* 454
Ponas Martynas. *E. T. A. Hoffmann*. Vertė *J. Senkus* .. 460
Šv. Tėvo laiminimas At-kų Fed. Kongresui 465
Nuncijaus sveikinimo kalba 466
Visuomeninio mūsų tautos atgimimo reikalu. *Prof. St. Šalkauskis* 470
Darbai ir pastangos. *S. Rauckinas* 474
Kongreso posėdžiai. *Stud. A. Valašinas* 487
Vainikas žuvusiems. *Prof. K. Pakšto* kalba 497
Trečiojo At-kų Kongreso rezoliucijos. 498
Ateitininko pasiruošimas gyvenimui. *Dr. Kl. Ruginis* .. 501
Spaudos paroda. *A. Žirgulys* 504
Mūsų menas. *P. P. Aleksandravičius* 508
Sporto šventė. *B. Babrauskas* 510
Belgų katalikų moksleivių organizacija. *V. Valiukevičius* 512
Ateitininkų menas — misterijos. *J. Grušas* 518
Nauju keliu. *Kz. Čibiras* 522
Ateitininkų Namai. *A. Marčiulynas* 524
Mūsų mirusieji 526
Redakcijos žodis, Administracijos pranešimas 528

„ATEITIES“ { Redakcija Kaunas, Aukštaičių g-vė 21. arba Laisv. al. 3; Adm-ja Laisvės al. 3. tel. 26-76

„Ateities“ kaina: Lietuvoje metams 15 lt., pusm 8 lt. Moksleiviams: metams 6 lt., pusm. 3 lt. Užsieny: metams 20 lt. pusm. 10 lt. Atskiras numeris 1,75 lt

Visus skolininkus

prašome netrunkant sumokėti priklausančią prenumeratą ir senesniąsias skolas, nes tolesnis žurnalo leidimas to būtinai reikalingas.

Akc. „Žaibo“ B-vės spaustuvė Kaune. Karo cenzūros leista

ATEITIS

Mėnesinis moksleivių žurnalas

11 Nr. 1930 Vytauto Didžiojo m. lapkričio mėn. XX
Trečiamjam Ateitininkų Kongresui paminėti

A. Maceina

Dabartiniai mūsų rūpesčiai

1. Moksleivis ir visuomenė

Mes nepolitikavome, nepolitikuojame ir nepolitikuosime. Mes nesidomime jokia *partine politika*. Bet mes esame žmonės, esame piliečiai, esame lietuviai! Mes turime pažinti svarbiausius žmonių sugyvenimo ir bendradarbiavimo dėsnius, turime pažinti šių dienų visuomenės santvarką ir savos tautos reikalus. Jeigu mes gimnazijose mokomės literatūros, kalbų ir matematikos, jeigu visa tai priklauso prie *bendro* išsilavinimo, tad ar bus vispusiškai išsilavinęs tas moksleivis, kuris žinos visų poetų gimimo ir mirties metus, visus lotynų kalbos netaisyklingus veiksmažodžius, visas geometrjos ir algebros formules, bet nežinos visuomeninio gyvenimo santvarkos dėsnių. Gal kas pasakys: «Ponai moksleiviai! Juk jūs turite visuomenės mokslą, už kurį nevienas dar ir dvejetuką sugriebiate.» Taip, turime! Turime per *pora* metų po *dvi* valandas savaitėj. Bet juk visuomenės gyvenimas šiandie yra toks platus ir turiningas, jog to dalyko pamokos moksleivių tinkamai šia kryptimi nepralavina. O mums svarbiau turėti kritiškų pažiūrų apie visuomenę, negu žinoti integralus ir koordinatas. Taigi mes šitoj srityj turime lavintis *patys*, padedami vyresniųjų ir už mus daugiau žinančių. Šitas darbas yra ne *politinis*, bet *kultūrinis*. O kultūrinėj srityj mes turime būti plačiausiai išsilavinę.

Be to, ne visi iš gimnazijos pakliūva į universitetą. Žymi dalis stoja tiesiog prie darbo—ir mokslas baigtas. Jei tad gimnazijoj jie nebus visuomeniškai-kultūriškai išsilavinę, kur jie to išsilavinimo gaus vėliau? Tada reik jau dirbti, reik parodyt savo nusimanymą, o ne lavintis. Ne laikas lakint šunis, kai šautuvai jau ant pečių. Šitiems žmonėms, kurie nemano, ar negali stoti į universitetą, *būtina yra su visuomeniškais klausimais gerai susipažinti jau gimnazijoj*. Kitaip jie bus traukomi visokių gaivalų ir nueis tarnauti svetimiems dievams, kurie yra priešingi taip tikrajam Dievui, taip tikrajai Tėvynei.

Moksleivis gyvena visuomenėj, taigi jis turi ją pažinti. Todėl negalima užmesti visuomeniško lavinimosi, nors kaikas ir vadintų mus tam darbui dar nepribrendusiais. *Mes esame pribrendę visokiam lavinimuisi.* (Taigi ne *darbui!*) Tam tikslui reikia skaityti visuomeniškai kultūriško turinio knygų (pav. «*Socialis klausimas*», vysk. Paltaroko; «*Moralinės filosofijos vadovėlis*», kun. Coppens S. J.; «*Dangaus šviesa*» kun. Krupavičiaus; to pačio autoriaus — «*Kova už žemę ir ūkininką*», «*Apie visuomeninį darbą*», «*Mūsų keliai*» *ir k.*), nagrinėti didžiųjų visuomenės veikėjų gyvenimą (pav. vysk. *Ketteler;* apie jį lietuviškai yra knygelė Klaudijaus Peyroux, vertė A. Januševičius; *Görres, Windhorst;* Leonas XIII - apie jį rašyta kun. Krupavičiaus «Dangaus šviesa»), susipažinti su katalikų sociologų teorijomis (šiam reikalui gera yra knygelė «Krikščioniškasis solidarizmas», H. Pesch, vertė J. K—lis, kaina 1 lt.) ir Bažnyčios šiuo reikalu mokslu. Vyresnieji padės šitam darbe taip savo raštais taip patarimais. Minėtus dalykus gvildenti geriausia *bendromis jėgomis* nes tada atsiranda daugiau nuomonių ir lengviau galima išvengti klaidų. Tad į darbą! Mes turime būti visuomeniskais žmonėmis.

2. Tolerancija ir neutralumas

Mums liepiama būti tolerantingiems. Taigi turime žinoti, kas yra ta tolerancija ir kokia turi ji būti. Tolerancija paprastai žmonės vadina svetimos nuomonės gerbimą. Sutikime su tuo. Bet kuo būdu turėtų *tas gerbimas* pasireikšti? Gerbimas nėra tylėjimas. *Gerbimas turi būti veiksmas.* Gerbimas turi būti kova su negerbimu. O negerbimas paaiški tuomet, kai nemokama skirti priešo asmens nuo jo idėjų ir, vietoj puolus priešo idėjas, puolama patį asmenį. Tai yra negerbimas ir netolerancija. Kas to išvengia, kas moka *garbingais ginklais* kovoti su idėjomis, neliesdamas asmenų, tas yra tolerantingas. Daugiau iš jo reikalauti negalima.

Negalima tylėti ir leisti visokioms idėjoms netrukdomai plisti. Ne! Tai bus ne tolerancija, tik ištižimas. Reik pastoti kelią klaidingoms pažiūroms, reik pasipriešinti idėjoms, nesutinkančioms su mūsų principais, bet visa tai reik daryti atskirai nuo konkrečių asmenų. Negalima nekęsti žmogaus dėl to, kad jo pažiūros kitokios negu mano. Bet galima kovoti su jo pažiūromis — ir net reikia kovoti, jei jos griauna mūsų pasaulėžiūrą. Štai kame yra tolerancijos esmė. *Gerbti asmenis, kovoti su priešingomis idėjomis!* Visos kitos mums peršamos «tolerancijos» yra tik noras mus užmigdyti.

Kur galima geriausiai tolerancijos išmokti? Aišku, ten, kur yra žmonių susibūrimai, kur yra įvairių pažiūrų ir nuomonių. Taigi *kuopelės yra geriausia tolerantingumo mokykla.* Juk kiekvienoj kuopelėj, tegul ji būtų ir vieningiausio nusistatymo, vis atsiras žmonių, kurių nuomonės, jeigu jau bus ir nepriešingos kuopelės principams, tai vis dėlto eis prieš daugumos pažiūras.

Šias skirtingas nuomones reiks mokėt kritiškai įvertinti, reiks mokėt pagerbti ir kartais reiks su jomis net kovoti. Kas dirbo kuopelėse, tas žino, kad taip visuomet esti. Ir šitokiuose atvejuose kaip tik daugiausia išmokstama telerancijos, išmokstama sugyventi ir dirbti su kitokių nusistatymų žmonėmis. Tai yra kelias į taikingą sugyvenimą ir su tais žmonėmis, kuriuos skiria didelės religinės ir socialinės pažiūros. Šituo atžvilgiu kuopelės yra be galo naudingos ir reikalingos.

Kas mokosi per visą gimnazijos laiką vienas, kas nedirb bendro darbo su kitais žmonėmis, tas, aišku, nemokės įvertint kitų nusistatymų, nemokės su kitais sugyventi ir kitų pagerbti. Čia turime galvoj bendrą darbą už klasės sienų, nes klasėj per pamokas mokiniai, nors ir bendrai dirba, savo pažiūroms pareikšti neturi vietos. Jie sako ir daro tik tą, ką liepia mokytojas ir vadovėlis.

Mums peršamas *neutralumas*. Tai naujų laikų, išradimas, kuriuo norima žmones atpratinti įdomautis visais svarbesniais pasaulėžiūros ir visuomenės gyvenimo klausimais. Tąjį neutralumą skelbia: a) *organizacijos*, duodančios laisvę pasaulėžiūros dalykuose, b) *laikraščiai* — labai pigūs—kurie leidžiami tik tam, kad nukonkuruotų pasaulėžiūrinius, ir kurie moksleivių neturėtų būt nė į rankas imami, c) *žmonės*, kurie patys anaiptol nėra neutralūs, bet kurie tuos neutraliuosius moka panaudoti savo tikslams. Visi šitie skelbėjai *nėra neutralūs*. Tai turėtų kiekvienas gerai įsidėmėti.

Bet kas galop yra tas neutralumas? Neutralumas yra abejingumas. Neutralus žmogus yra šaltas, ir jam «vistiek», kas daroma ir kas sakoma. Neutralus žmogus yra nekūrybiškas ir bevalis, nes numodamas ranka į didžiuosius idėalus ir kartodamas aną tinginių taisyklę «man vistiek», neugdo savyj nei savarankiškumo, nei kritiškumo, kas jauniems žmonėms taip labai yra reikalinga. Neutralumas yra jaunuolio mirtis. Neutralumas yra ankstyba senatvė. Ji žudo visokį idėalizmą, pakerta jaunuolišką energiją, užgniaužia iniciatyvą ir verčia žmogų sėsti į užpečkį, numoti ranka į viską ir senio balsu sakyti: «M-a-n v-i-s-t-i-e-k!» Neutralus žmogus neturi savo nusistatymų (kitaip jis nebūtų neutralus), neturi moralinės savo vertės pajautimo (kitaip jis būtų principų žmogus ir jau nebūtų neutralus). Tai yra lepšys, drimbąs ten, kur gardžiau kvepia ir gražiau skamba. Neutralumas yra neatvirumo ir nenuoširdumo padaras. Jo nekenčia net tie, kurie jį skelbia.

Štai mūsų rūpesčiai dabartiniu metu.

Stasius Būdavas

Į karstą — kaip mažą mergaitę

Vasara, ta vasara,
Ta vasara šiandiena jau ne ta:
Vasara — kaip mano ašara —
Nubėgo greit — sušalusi šalta.

Ta vasara — pažįstamas numirėlis,
Pažįstamas numirėlis įdėtas karstan...
Įdėjo vasarą į karstą nebylį, nutilėlį
Širdis kur vasarai ir man apkarsta...

Uždarė vasarą, tą spindinčią, mažutę,
Vasarėlę mažą — kaip mergaitę,
Į karstą didelį — kur šalta — uti, uti...
Uždarė vasarėlę kaip toj pasakaitėj...

Aš ašarų turiu nemaža,
Ir verkiu aš vasaros dėl to:
Kad dėjo žiedus į tą karstą didelį, negražų,
Kad žemelė gelto ir nugelto...

Bern. Brazdžionis

Valandos

Už mano lango ilgos gatvės
ir vakarai, ilgi
visokį triukšmą ir visokia tylumą
praeina nešdami.

Į aną žemę aš nebeišeisiu,
iš kur visas gyvenimas sugrįžo pas mane —
ar yra ar yra į tenai išėjimas,
o ar yra prasmė.

Pasidedu ant stalo laikrodį,
žiūriu ir valandas skaitau —
šitoji abiejų, šitoji man,
šitoji man, šitoji tau.

K. Grigaitytė

Nugrimzdusi dalia

Pabėriau ašaras, lyg nuo kaklo gintarus,
Ilgesio jūron, jūron bekraštėn.
Veltui šypsodams nuleidai inkarą
Sugauti daliai, daliai nugrimzdusiai.

Sugausi gintarus — koralus, juoką,
Sugautum narą, gyvą sidabrą,
Tik nesugausi tu mano dalią,
Dalią nugrimzdusią.

Goethe

Dainius

Kas ten pas mūs pilies vartus?
Kas taip po kiemą skamba, aidi? —
Žavėk, daina, jausmus šventus,
Kad skęstų salė tavo aide! —
Karalius tarė, pažas bėgo,
Karaliui dainos pasimėgo
Ir liepė senį vesti čia.

Sveiki, o kilnūs ponai jūs
Ir damos gražiosios, garbingos!
Žvaigždė žvaigždėn! Dangus gausus
Vardais jūs puošias stebuklingais.
Grožybėm spindinčioje salėj,
Akys gėrėdamos negali
Dairytis čia aplink.

Nuleido dainius jau akis,
Šventais balsais užtraukė salėj,
Ir švietė karžygiams viltis,
Gražuolėms — kankliai ant jo kelių.
Už jo dainavimą auksinį
Karalius aukso jam grandinę
Įsakė dovanoms paskirt.

Nereik grandinės man brangios,
O, duoki karžygiams ją savo,
Kuriems mūšy kovos aštrios
Tik priešų ietys spinduliavo.
Tepuoš ji kanclerį garbingą,
Kuriam garbė pečius jau minga
Su aukso našta sunkiaja.

Aš giedu laisvas ir ramus,
Kaip tas paukštelis tarp šakų.
Giesmė ramina širdį mūs.
Ar reikia dovanų kitų?
O jei prašydamas ką gausiu:
Prašau man taurę — tik geriausio
Pripiltą vyno malonaus.

Ragavo ją ir gėrė jis:
O, meilės gėrime saldus!
O, laimė ten tiktai prašvis,
Kur toji dovana tebus!
Ir jeigu teiktų jis paguodą,
Žinokit, Viešpats jums ją duoda
Ir jam dėkokite kaip aš!

Vertė *A. Tyruolis.*

A. Vaičiulaitis

Mūsų bažnyčios Šventojo legenda

In paradisum deducant te Angeli

Kaip sidabrinis žvynas iš angelo sparnų, leidžiasi ir supasi snaigė. Ji krykštauja draugių būry ir sūkuriu sukdamosi skraido aplink varinę bokšto bonią. Mažoji sniego kibirkštėlė narsto pilkose sutemose ir palyti marmurinę šventojo Petro kaktą, kuris iš savo tamsios nišos jau daugel metų žiūri į raudonus miesto stogus.

— Aš nusileisiu ir susiieškosiu sau šilkinį guolį! — šaukia baltoji snaigė. — Aš išsimiegosiu auksinėj karaliaus lovoj. Ne, verčiau prisiglausiu prie raukšlėtos išminčiaus kaktos. Štai jis ten sėdi ir galvoja, iš kur aš, gražiausioji iš visų šalčio dukrų, esu kilusi.

— Kvailute, — nusijuokė pro šalį vėjo nešamas ąžuolo lapas. — Ten ne išminčius, tik elgeta Motiejus Liepsnabarzdis.

— Čia svarbu ne tai, kaip iš tikrųjų yra, tik tai, kaip kas įsivaizduoja, — atšovė snaigė. — Aš manau, kad tas žmogus yra išminčius, todėl jis ir išminčius.

Ir palietė ji lediniu savo spygliu senio kaktą. Palietė ji kaktą ir pajuto žmogaus kūną.

— Gelbėkit! — aiktelėjo ji. — Šito žmogaus gyslų tvinksėjimas ir jo burnos kvapas ištirpins mane. Ištirpsiu ir išnyksiu, kaip vestuvių naktį jaunavedžiai visagalės meilės glėby.

— Tu ir mirdama negali apie rimtesnius dalykus pagal

voti, — rūsčiai suošė žilas vėjas. Sušniokštė žilas vėjas ir taip smarkiai pūstelėjo, jog elgetai kepurė nuo galvos nulėkė ir jis pats pabudo iš snaudulio.

Prasimerkęs pažiūrėjo jis į naktį, kuri iš tolimų šilų slinko ir barstė sidabrines snaiges. Dangus buvo šėmas, kaip plieninis skydas. Plikoj jovaro viršūnėj tupėjo juoda kuosa ir kiauksėjo, žiūrėdama į baltas marškas, vis tirščiau ant žemės gulančias.

Elgeta nusipurtė sniegą nuo sermėgos ir tarė, pažiūrėjęs į savo tuščią krepšį.

— Jei ir pasiekia mano maldos aukštą dangų, tai į žmogaus užkaltą širdį jos neranda tako. Šiandie vėl be duonos kąsnio reikia grįžti.

Tai pasakęs jis pasirėmė ant kūjokų ir nušlubavo miesto gatvėm. Ėjo miesto gatvėm jis, o vaikai laidė į jį sniego gniūžtėm ir šaukė:

— Žiūrėkit į jį, žiūrėkit į jį! Jis ant savo lazdų supasi, kaip didysis bokšto varpas velyknakčio rytą.

Ilgai šlubavo Motiejus Liepsnabarzdis, kol pasiekė pakrypusią trobą. Pirkia, prieš jį susikūprinusi, rodos, norėjo tarti:

— Neik į mane, jei nieko neparsineši. Žinai, kad pasaulis nemėgsta tų, kurie nieko negali duoti.

Taip kalbėjo ir savo skylėtu stogu dejavo troba. Bet elgeta jos neklausė. Nepaisė jos elgeta ir pakėlęs kūjoką ėmė belsti į duris.

— Aš girdžiu, mano balandėli. Bet prieš atverdama duris noriu žinoti, ką parsineši, — iš vidaus atsiliepė moteriškė.

Ji priėjo prie lango ir pažvelgė į senį.

— Prisiartink, mano burkuonėli, ir parodyk, ką turi.

— Dabar jau naktis, — tarė elgeta, — ir juodi šešėliai slankioja po žemę. Aštrus vėjas pučia ir šaldo ligi kaulų mane.

— Tu, mano karvelėli, galėsi susišilti, — pasakė moteriškė, — tik parodyk savo dienos laimikį.

— Šaltinių vanduo jau užšalo, ir paukščių karaliukas gailiai čipsi ožeksnio krūme. Žvirbliai sulindo į pastoges. Eidamas mačiau šviesiuose kambariuose sočius veidus ir girdėjau linksmą vaikų juoką, — kalbėjo Motiejus.

— Ir tu, mano žilgalvi, galėsi sočiai valgyti ir juoktis, tik parodyk savo krepšį.

— Ak, aš to nepadarysiu, nes visą dieną nieko negavau, ir man vidurius nuo alkio gelia.

— Na, dykaduonio ir tinginio nepriimsiu. Tu dar surysi paskutinį mano valgį.

— Įsileisk. Man galvoj ūžia, ir skaudi kruša kerta į veidą.

— Verčiau nueik pas daktarą ir duonkepį. Gal ką gausi. Dar gali ir į kleboniją užsukti. Tuščiomis tavęs vistiek neįsileisiu.

Tai pasakiusi ji pasitaisė ant galvos raudoną čepčiuką, nuėjo pas pečių ir užtraukė giesmę apie dangaus grožybes. Apie dangaus grožybes giedojo ji, kai už durų sustiręs senis suaimanavo:

— Ir vėl reikia eiti.

Ir nusvyravo jis pas daktarą, kuris sėdėjo raudono aksomo fotely ir valgė medauninkus. Pamatęs elgetą jis paklausė, žiūrėdamas į jį pro auksinių akinių viršų:

— Ko nori?

— Noriu, kad mane sušelptumėt, — atsakė Motiejus Liepsnabarzdis.

— Ir kuo galiu tave sušelpti?

— Bet kuo — duonos kąsniu, a liekamu skatiku...

— Ne, ne, — perkirto daktaras. — Aš tau dar labiau pasigerinsiu. Tu esi senas ir nežinai, kokia liga tavęs laukia. Todėl bus geriausia, jei tavo sveikatą ištirsiu ir už tai užmokesčio neimsiu. Aš galėsiu tau pasakyti, kiek sykių per minutę tavo širdis plaka, pažiūrėsiu, ar tavo gyslos nekalkėja, ir nurodysiu, koks maistas tavo viduriam tinkamiausias.

— Bet...

— Tylėk ir nusirenk —

— Kad...

— Baisus tų skurdžių atkaklumas! — sušuko įširdęs daktaras. — Jei nenori mano geradarybės priimti, tai nešdinkis ir daugiau nesirodyk mano akyse.

Elgeta apsisuko ir išėjo į prieangį. Kai jau norėjo atidaryti duris, kažkas jį už skverno truktelėjo. Jis atsigręžė. Atsisuko jis ir pamatė mažą mergaitę, kuri buvo baltai apvilkta ir mėlynu kaspinu sujuosta. Rankoj už kojos ji laikė didelę valinę lėlę ir mirkčiodama žiūrėjo į Motiejų. Paskui ji atkišo lėlę tardama:

— Te.

— Bet, vaikuti...

— Imk, imk. Neatsisakyk! — sušuko mergytė ir pravirko. — Aš girdėjau, kad tėtis tau nieko nedavė.

Elgeta paėmė iš jos lėlę, ir iš jo akių išriedėjo stambi ašara, kuri nukrito ant mergaitės sklastymo ir ten liko žibėdama, kaip saulei tekant rasos lašas lino žiede.

Senis išėjo. Tamsiose gatvėse verpetais sukosi sniegas, kaip sidabrinių uodų spiečius. Miesto sargas degė liktarnas ir dainavo apie juodus laivus, mėlynom mariom skrendančius.

Motiejus įėjo į kepyklą. Ten skaidriai degė pečius, ir žarijos spraksėdamos krito į aslą. Kepėjas, apsivilkęs baltu drabužiu ir užsidėjęs baltą kepuraitę, dideliam kubile minkė pyragą. Jis pažiūrėjo į atėjūną ir, braukdamas nuo rankų tešlą, meiliai tarė:

— Duonos ar pyrago?

— Aš ne pirkti norėjau...

— A, suprantu, suprantu! Dabar panašių ponaičių privisotiek, jog viena diena gali mus elgetom paleisti. Nieko negausi. Gali eiti sau.

— Tėti, — staiga atsiliepė laibas balsas.

Ir elgeta pamatė iš kampo išlendant garbiniuotą berniuką. Jis vilkėjo juodo aksomo drabužius ir buvo sujuostas raudonu diržu.

— Tėti, — skambėjo malonus kūdikio balsas, — aš atiduosiu šitam senukui savo saldųjį pyragėlį, nes pats jau nenoriu.

— Šimtą sykių esu sakęs, jog išlaidesnio vaiko už tave nėsu matęs. O išlaidumas yra tokia sunki nuodėmė, kad tik dėl jos vienos gali į pragarą patekti. Be to, jei tikrai nenori daugiau valgyti, tai pyragą atiduok rainajam katinui, kuris šiandie dar be vakarienės. Gi tau, seni, linkiu laimingos kelionės.

Ir išėjo elgeta į gatvę. Ausyse jam spengė, smilkiniuose smarkiai tvinksėjo, krūtinėje kvapo trūko ir keliai linko, kai jis peržengė klebonijos slenkstį ir pateko į virtuvę. Čia puodašnypšdami kunkuliavo ir skanūs žąsienos kepsniai kvepėjo.

— Ką, meldžiamasis, pasakysi? — tarė šeimininkė, dideliu samčiu maišydama putojantį puodą.

— Norėjau nors kąsnelį, — bailiai sumurmėjo elgeta.

— O, mes neatsisakytume, tik šiandien niekaip negalim! Rytoj mūsų parapiją lanko vyskupas, ir sunku įsivaizduoti, kaip ten visa puiku bus. Aš pati papjoviau penkiasdešimt gaidžių ir dvidešimt žąsų. Be to, vyskupas atvažiuos lakiruotoj karietoj, kurią trauks dešimt juodų ir įpenėtų žirgų. Jis sėdės ant stirnos odos pasostės, bus apsivilkęs sidabru išsiuvinėtais rūbais ir ant krūtinės turės auksinį kryžių, nusagstytą brangiaisiais akmenim. Karietą lydės šimtas raitelių, ir šventoriuj vyskupą pasitiks šimtas mažų, baltai apvilktų mergaičių su vaškinėm žvakėm rankose. Paskui bokštuose visi varpai skambės, dešimt jaunikaičių pūs sidabrinius trimitus, ir chore giedos pati burmistrienė. Vakare laidys fejerverkus, kurie lekios po orą kaip didelės auksinės žuvys. O dabar tamstai linkiu labos nakties. Tik išeidamas nepamiršk sandariai duris uždaryti, kad manęs skersvėjis neužpūstų ir slogos negaučiau, nes tada, įsivaizduok, negalėčiau užuosti savo gaminamų valgių kvapsnių. Labos nakties, gerbiamasis, labos nakties!

Elgeta išėjo iš klebonijos ir gailiai atsiduso. Gailiai atsikvėpė jis ir pažiūrėjo į bažnyčią, kuri tamsoje stūksojo kaip didelis ir tamsus kalnas. Ji dunksojo tamsoje ir tiesė į dangų aukštus bokštus, kaip atgailojąs žmogus rankas.

Motiejus pastebėjo, kad bažnyčioj šviesu. Ir nusvyravo jis ant savo kūjokų į šventorių. Pūtė skaudus vėjas, šniokšdamas ir ligi kaulų geldamas. Per miestą nuskrido susivėlavusių varnų pulkas nakvynės ieškoti tankiuose kadugynuose. Tamsmėliai sunkūs debesys slinko pažeme, liesdami jovarų viršūnes. Kažkur pasieny unkštadamas susirietė vilkinis šuva, ir valkatos vaikai pešėsi skersgatvy.

Elgeta vis labjau prie snieguotos žemės sviro. Ir jautė jis, kaip jėgos mąžta, kaip galva svaigsta ir širdis neramiai plaka. Neramiai plazda širdis, kurioj tiek sielvarto ir liūdesio pritvino.

Motiejus įselino į neužrakintą bažnyčią, kur zakristijonas prieš iškilmes trūsėsi, šveisdamas misinginius liktorius ir šluostydamas dulkes. Paskui jis prinešė baltųjų lelijų ir chrizantemų, dygių kaktusų ir fuksijų, geltonųjų narcizų ir mirtų, žalių oleandrų ir citrinos medelių, kuriuos buvo išauginusi pati raitelių generolo žmona. Už grotelių ištisa giria gėlių stovėjo ir tarp savęs tyliai šnabždėjosi, linguodamos ir visais lapeliais drebėdamos.

Atlikęs savo darbą zakristijonas išėjo ir užrakino bažnyčią. Elgeta nušlubavo prie didžiojo altoriaus, kur blyksėjo lempelė ir jos rausvoje šviesoje rymojo Šventasis. Jis ant savo gipsinės galvos turėjo auksinį ratlankį, buvo apsivilkęs ilgu riešutinės spalvos rūbu, susijuosęs linine virve ir apsiavęs mediniais sandalais. Jo akys buvo nuleistos ir rankose laikė šviesplaukį, baltais marškinukais apvilktą vaikelį Jėzų, kurs savo mažoje saujytėje turėjo riekę duonos.

Elgetos jėgos baigėsi. Jis jau šliaužte atšliaužė prie statulos ir sukniubęs tarė:

— Kai žmonės mus atstumia, mes tada grįžtame prie savo Dievo, kuriam laimės dienose nusidėdavom. Štai aš, elgeta Motiejus, sugrįžtu pas Tave ir, atsisukęs į savo nueitąjį kelią, surenku ten išmėtytus savo laimės ir skausmo žiedus, maldas ir nuodėmes, sudedu po Tavo kojų ir sakau lenkdamasis, kaip kryžkelių dulkė: «Pasotink mane amžinybe».

Taip kalbėdamas jis kniūbsojo ties aukšta statula, o šaltis kiaurai jį varstė, kaip ilgos plieninės adatos.

Tada Šventojo rankose sukrutėjo vaikelis Jėzus. Vos tik jis sujudėjo, visos žvakės liktoriuose pačios užsidegė, skliautuose angelai suplasnojo ir nuogi amūrai ėmė skraidyti, mojuodami palmių šakelėm. Lange pūkinės snaigės stulpu sustojo, žiūrėdamos į vidų, ir dagiliai prilėkė prie stiklo. Ir baltoji lelija ir chrizantema, geltonas narcizas ir fuksija kvepėdami pražydo, o dygus kaktusas ir citrinos medis, žalia oleandra ir mirta krovė naujus pumpurus. Alto iuose iš rėmų išėjo šventieji, pasviro statulos ir žiūrėjo į stebuklą. Tada vaikelis antrą sykį sujudėjo ir atsigręžė į Šventąjį, lyg ko prašydamas. Vos tik jis atsisuko į Šventąjį, kai iš skliautų atlėkė balti angelai ir sustojo vienas aukščiau kito, iš savo pečių sudarydami laiptus nuo žemės ligi vaikelio, kurs tai išvydęs suplojo rankutėm, uždėjo ant pirmojo angelo peties basą kojytę ir iš lėto leidosi žemyn. Jam einant, iš nešamojo altorėlio pakilo šventoji Cicilija, kuri gyva būdama uoliai lavinosi muzikos mene, ir nuskrido ant viškų, kur vargonais užgrojo dangišką maršą žengiančiam kūdikėliui. Tą pačią akimirką

skliautuose nuogi amūrai supūtė trimitus ir pro uždarytus langus į bažnyčią prilėkė legijonas angelų, kurie nusilenkė ir taip stovėjo, balti, lyg iš marmuro iškalti. Bokštuose pradėjo gausti vario varpai, o ties altorium pakilo į orą varpeliai ir patysą suskambėjo.

Nulipęs vaikelis priėjo prie elgetos ir, paglostęs jo pliką galvą, jam į burną įdėjo riekę duonos, kurią rankoje laikė. Elgeta pamaži sukramtė duoną ir paskui, padėkos ženklui, sukniubo ant grindų, ištiesęs suvytusias rankas. Bet kūdikėlis pasilenkė ir jį pakėlė. Motiejus dabar jautė didelę jėgą ir keistą palengvėjimą. Jis vedamas žengė pro ilgas angelų eiles, sustojusias jiems prie tako. Kai jiedu prisiartino prie bronzinių durų, jos sunkiai girgždėdamos pačios atsivėrė. Lauke šėlusi pusnis susyk nurimo, ir sniegas nejudėdamas kaip balta siena aukštai ore sustingo Sunkūs debesys prasiskyrė ir iš mėnulio spindulių nusitiesė nuo bažnyčios durų iki pat dangaus blyškios šviesos takas, kurs atrodė kaip gintaro juosta. Dvelktelėjo drungnas vėjas ir ėmė po vieną nešti snaiges, klodamas jas ant mėnesienos tako. Suskridę angelai nuo žemės iki dangaus išsitiesė ilga virtyne, kaip baltos gulbės pietų šalies ežeruos.

Ir vaikelis uždėjo koją ant gintarinio šviesos tako, už rankos vesdamas elgetą Motiejų Liepsnabarzdį. Kas žingsnis kūdikėliui po kojų sprogo raudoni rožių lapeliai, ir šventoriuj tą naktį pražydo kaštonai su liepom. Juodu kilo vis aukštyn ir aukštyn, o jiems einant lenkėsi balti angelai. Margi rojaus paukščiai lekiojo aplink abu keleivius, ir smulkios žvaigždės juos matydamos mirkčiojo iš džiaugsmo. Jie ėjo ir kilo aukštyn, kol prieš juos atsivėrė auksiniai mėlyno dangaus vartai ir suskambėjo palaimintųjų giesmė.

Maži vaikai, iš ryto pakilę, sakėsi sapnavę dangų ir girdėję angelus giedant. Žmonės, susirinkę į bažnyčią vyskupo pasitikti, rado ties Šventojo statula mirusį Motiejų Liepsnabarzdį ir pastebėjo, kad iš kūdikėlio rankų buvo dingusi duonos riekė. Tai labai nustebino visus miesto gyventojus, nes jie nesuprato, kaip be jų žinios ir nubalsavimo toki dalykai galėjo atsitikti, ir storulis burmistras, pasitaręs su klebonu, nutarė išrinkti komisiją šiam klausimui apsvarstyti ir ištirti. Komisijos narių nuomonės dar ir dabar storuose tomuose pelyja miesto archyve, bet jos taip gudriai išreikštos, jog nė vienas žmogus dabar jų nesupranta, nes greičiausiai ir jie patys nesuprato, ką tada kalbėjo.

E. T. A. Hoffmann

Ponas Martynas

(Tęsinys)

Kaip ponas Martynas savo amatą laikė už viską aukščiau

Vynas tekėjo į gražiai nutekintus stiklus ir pasiekė tris senių liežuvius ir širdis. Ypač senasis Spangenbergas savo sename kailyje jaunystės drąsą pajutęs, vieną kitą juokingą anekdotą sugebėjo taip papasakoti, jo, ponui Martynui besijuokiant net ašaros pradėjo riedėti. Paumgartneris užmiršo savo nuolatinį rimtumą, neraginamas gėrė ir linksmai kalbėjo. Bet kai Roza vėl įėjo, baltoje, kaip tik ką iškritęs sniegas, rankoje laikydama gražią pintinę su indais, kai ji užtiesė stalą ir ant jo padėjo įvairių kvepiančių valgių, kai maloniai šypsodamosi pakvietė ponus neatsisakyti nors to, kas skubomis paruošta — kalbos ir juokai nutilo. Abudu, Paumgartneris ir Spangenbergas, nenukreipė savo žibančių žvilgsnių nuo gražios merginos, ir pats Martynas, kedėje atsilošęs ir rankas ant krūtinės susidėjęs, žiūrėjo į jos šeimininkavimą keistai juokdamasis. Roza norėjo pasišalinti; greit, kaip jaunuolis, pakilo senasis Spangenbergas, pastvėrė mergaitę už abiejų pečių ir kalbėjo:

— Tu tyras, malonus angeliuk — tu geroji, miela mergaite.

Paskui du — tris kartus pabučiavo į kaktą ir sugrįžo į savo vietą. Paumgartneris gėrė už Rozos sveikatą.

— Tikrai, — pradėjo Spangenbergas, kai Roza išėjo, — tikrai, pone Martyne, dangus jums yra dovanojęs brangenybę, kurią negalite tinkamai įvertinti. Ji teikia jums aukščiausios garbės. Kas, iš kokio luomo jis būtų, nenorėtų būti jūsų žentu!

— Ar jūs girdite, — nerimo Paumgartneris, — ar jūs girdite, kad kilnusis ponas Spangenbergas visai taip galvoja kaip ir aš? Aš matau jau mano mielą Rozą, kaip patricijaus žmoną, su daugybe perlinių papuošimų šviesiuose plaukuose.

— Mieli ponai, — pradėjo visiskai susinervinęs Martynas, — mieli ponai, kalbėti tik apie vieną dalyką, apie kurį aš anksčiau visai negalvojau... Mano Roza yra dar tik pasiekusi aštuonioliktus metus, ir toks jauno kraujo sutvėrimas į jaunikius dar turi nežiūrėti.

— Kad ateitimi reikia susi ūpinti, sutinku su pono norais, bet aišku, kad mano dukters ranka neteks nė vienam patricijui, tik kubiliui, kuris pasirodys man kaip tinkamiausias ir gabiausias meistras. Galiu pasakyti, kad tokio nori ir mano duktė. Prievarta savo mielą vaiką niekur neverčiu, ypač ištekėti, kas dar nėra aktualu.

Spangenbergas ir Paumgartneris, nustebę šiuo retu meistro pasakymu, pasižiūrėjo į vienas kitą. Pagaliau Spangenbergas nusikosėjęs pradėjo:

— Ar jūsų duktė negali iš savo luomo išsivaduoti?

— Dieve saugok, — atsakė Martynas.

Bet, — kalbėjo toliau Spangerbergas, — jeigu žymaus amato meistras, gal būt auksakalys, arba jaunutis, šaunus menininkas jūsų Rozai pasipirštų ir iš visų berniokų labiausiai jai patiktų, kaip tada būtų?

— Aš jam tada tarčiau, — nulenkęs žemyn galvą atsakė Martynas: — Mielas jaunas meistre, parodykit man gražią tvirtą bačką, kurią jūs esate padarę — ir jeigu jis tai negalėtų išpildyti, aš nieko kito nedaryčiau, tik draugiškai atidaryčiau duris ir jį mandagiai išprašyčiau.

— Bet jeigu, — kalbėjo toliau Spangenbergas, — bet jeigu jaunasis kalbėtų: Tokio mažo daikto negaliu aš jums parodyti, bet eikime su manim į turgavietę, pažiūrėkite į vieną puikų namą, kuris laibą savo viršūnę drąsiai iškėlęs į orą – tai yra mano darbo statinys.

— Ach, mielas pone, — pertraukė nekantraudamas Martynas, — ach, mielas pone, kaip jūs vargstate, norėdami mane įtikinti. Mano žentas turi būti iš mano amato, nes savo amatą aš laikau brangiausiu už viską, kas šiame pasaulyje yra. Jūs manote, jog užtenka lankus ant šulų užkalti, kad bačka nesuirtų? O, ar nekilnu ir ar ne gražu, kad mūsų amatas laikomas, kaip graži dangaus dovana ir puikusis vynas? Jis reikia ugdyti ir prižiūrėti, kad stipriai putotų, kaip žioruojanti gyvenimo dvasia, ir mus gaivintų! Bet svarbu ir pats bačkos padarymas. Kad padaryti pavyktų, ar neturime mes iš anksto viską teisingai išmatuoti ir pažymėti? Mes turime sugebėti apskaičiuoti ir išmatuoti, nes kitaip negalėtume numatyti bačkos proporcijos ir tūrio. O, pone, aš tirpstu iš juoko, kai jau beveik pabaigtą bačką ant varstoto nešu, po to štangeles su vinimis ir lankais rūpestingai parengiu, kai gizeliai mosuoja kūjais ir klip klap— klip klap muša į priekalą. Tai yra linksma muzika. Jau pabaigtas gerai pavykęs darbas, ir aš gal truputį išdidžiai mėgstu pažvelgti, kai paimu piūklą ir savo amato žymę, garsių vyno dirbėjų žinomą ir gerbiamą, į bačkos dugną įpiaunu.

— Jūs kalbėjote apie namų statytoją, mielas pone! Taigi, toks didelis namas gal būt yra puikus kūrinys, bet jei aš būčiau namų statytojas, eičiau pro šalį kūrinio, ir nuo stogo viršaus, pažvelgtų į mane niekšo gizelio, įsigijusio namą, nešvari dvasia, aš susigėsčiau, iš didelio piktumo ir apmaudo norėčiau savo vienintelį kūrinį sunaikinti. Tačiau taip negali atsitikti su mano trobėsiu, nes čia gyvena tyriausia žemės dvasia, puikusis vynas. Dievas myli mano amatą.

— Jūsų pasigyrimo kalba, — tarė Spangenbergas, — buvo šauniai ir teisingai sugalvota. Jums garbė, jei jūs savo amatą

taip aukštai vertinat, bet būkite kantrūs, jei dar aš jus užtrukdysiu. Jei dabar patricijus ateitų ir jūsų dukteriai į asipirštų? — Jei gyvenimas taip prispiria, reikia visai kitaip pasielgti, negu anksčiau manyta.

— Ach, — sušuko ponas Martynas gan smarkiai, — ach, kaip galėčiau aš tada kitaip pasielgti, negu mandagiai nusilenkti ir tarti: Mielas pone! būtumėt jūs įžymus kubilius, bet taip...

— Klausykite toliau,— nutraukė Spangenbergas jam kalbą, — bet jei vieną gražią dieną šaunus kariūnas ant puikaus žirgo, su puikiai pasirėdžiusiais žibančiais palydovais, prieš jūsų namą sustotų ir panorėtų gauti iš jūsų Rozą?

— Ei, ei, — šaukė Martynas dar karščiau negu pirma. — Aš supykčiau, kiek tik galėčiau, išbėgčiau ir duris užrakinčiau, užsklęečiau— aš rėkčiau ir šaukčiau: Jokite toliau, jokite toliau, drąsus ponas kariūne, tokia skaisti Roza ne jums, ei, jūs norite mano vyno rūsies, aukso — mergaitę tik kaip priedą — jokite toliau! jokite toliau!

Senas Spangenbergas paraudęs atsistojo, pasirėmė abiem rankom į stalą ir žiūrėjo žemyn.

— Dabar, — pradėjo jis po kiek laiko, — dabar dar paskutinis klausimas, ponas Martyne. Jei prieš jūsų namą atvyktų kariūnas — mano vienintelis sūnus, jei aš pats su juo pasirodyčiau, ar jūs irgi duris užrakintumėt, ar manytumėt mus atėjus jūsų vyno rūsies, jūsų aukso?

— Jokiu būdu, — atsakė Martynas, — jokiu būdu, mano mielas, malonus pone, aš jums draugiškai duris atidaryčiau, visi jūsų ir jūsų pono sūnaus pageidavimai būtų išpildyti, bet kas liečia mano Rozą, aš kalbėčiau: Tebūna dangus malonus, kad jūsų sūnus galėtų būti šaunus kubilius, joks man nebūtų tai o pageidaujamas žentas kaip jis, bet dabar!

— Bet mielas, garbingas pone, dėlko tyčiojatės ir kankinat mane taip keistais klausimais? Žiūrėkite tik, kaip mūsų malonus pasikalbėjimas visiškai jau pasibaigė, tuo tarpu stiklai pripildyti stovi. Įsivaizduokime žento ir Rozos vestuves čia pat. Aš geriu už jūsų žento svenkatą, kuris, kaip girdėjau, šaunus ponas turi būti.

Martynas pagriebė savo stiklą, Paumgartneris sekė jo pavyzdžiu ir šaukė:

— Kad kiekvienas painus pasikalbėjimas pasibaigtų ir jūsų judrus kariūnas ilgai gyventų!

Spangenbergas atsilošė ir ironiškai šypsodamasis tarė:

— Jūs galėjote suprasti, kad aš juokais jums kalbėjau, nes tik pašėlusi meilės beprotybė gal galėtų mano sūnų, kuris privalo iš įžymios giminės sau žmoną išsirinkti, prie to privesti, kad jūsų dukteriai pasipirštų, nežiūrėdamas luomo bei kilmės. Tačiau šiek tiek maloniau galėjote man atsakyti.

— Ach, mielas pone, — atsakė Martynas, — taip pat juokais aš negaliu kitaip kalbėti, kaip kad padarysiu, jei toks

nuostabus įvykis, kaip jūs pasakojote, tikrai atsitiktų. Leiskite man toliau pasididžiuoti, nes pagaliau pats turite pripažinti, kad aš visoj apylinkėj esu įžymiausias kubilius, kad aš moku gerai užraugti vyną, kad aš vyną darydavau net mūsų karaliui Maksimilijonui, dabar jau pas Dievą beilsinčiam, kad aš kaip tikintis žmogus atsisakau visų bedievybių... viską, mielas, gerbiamas pone, tinkamai įvertinsite mano vynu.

Spangenbergas, vėl į savo vietą atsisėdęs, mėgino būt linksmas, ir Paumgartneris visai kitais klausimais pradėjo kalbėti. Bet kaip kartą sugadinta muzikos instrumento styga sunku sutaisyti, taip Martynas veltui vargo, mėgindamas sužadinti darnų akordą, koks anksčiau skambėjo — tarp trijų senių nesiderino jokia kalba, joks žodis. Spangenbergas pasišaukė savo tarnus ir nusiminęs apleido pono Martyno namą, į kurį linksmas ir su geromis viltimis atėjo.

Senos močiutės pranašavimas

Ponas Martynas dėl savo senojo teisingo patarėjo nepatenkinto išsiskyrimo buvo truputį sumišęs ir kalbėjo Paumgartneriui, kuris jau paskutinį stiklą buvo išgėręs ir taip pat norėjo skirtis:

— Aš visiškai nesuprantu, ko senasis ponas su savo kalba norėjo, ir kaip nemaloniai gali dar pasibaigti.

— Mielas Martyne, — pradėjo Paumgartneris, — jūs esate šaunus, doras vyras... Tik tatai neturi pereiti į pagyrų išdidumą, kas yra priešinga krikščioniškam mokslui. Viską suglaudus jau šiandie jūsų negerai pasielgta, nes jūs pats save palaikėte aukščiau visų kitų meistrų. Kad ir iš tikrųjų jūs geriau nusimanote apie savo meną, negu kiti, bet jei jūs jiems prikaišiojate, tai gali tik piktumą ir nusiminimą sukelti. Ir dar šiandie vakare! Gal jūs neturėtumet taip akli būti ir Spangenbergo kalboje nieko kito neįžvelgti kaip juokingą mėginimą, prie ko greičiausiai jus privedė jūsų atkaklus išdidumas. Garbingus ponus turėjote labai įžeisti, kai kiekvieno kariūno jūsų dukteriai pasipiršimą vien niekšišku gobšumu laikėte. Ir dar būtų viskas gerai pasibaigę, jei jūs, kai Spangenbergas pradėjo kalbėti apie savo sūnų, būtumet nusileidę. Jei jūs būtumet kalbėję: Taip, mano mielas, garbingas pone, jei jūs, kaip piršlys, su savo sūnum ateitumet, taip, prieš tokią aukštą garbę aš negalėčiau atsispirti, tada aš svyruočiau savo tvirčiausiuose pasiryžimuose. Taip! jei jūs taip būtumet kalbėję, senasis Spangenbergas, praėjusį nemalonumą visiškai užmiršęs, linksmai būtų nusišypsojęs, ir nieko blogo nebūtų atsitikę.

— Tik barkite mane, — tarė ponas Martynas, — tik barkite mane smarkiai, aš to esu vertas, bet kai senis tokius

nudevėtus niekus kalbėjo, man suveržė gerklę, aš negalėjau kitaip atsakyti.

— Ir paskui, — kalbėjo Paumgartneris toliau, — ir paskui pats kvailasis pasiryžimas savo dukterį atiduoti tik kubiliui. Dangui, kalbėjote jūs, savo dukters likimą pavedate, tačiau žemiška menkaprotyste Aukščiausiam priešinatės, nutardami iš taip siauro rato sau žentą paimti. Tatai jus ir jūsų Rozą gali pražudyti. Atsikratykite, pone Martyne, atsikratykite tokiomis nekrikščioniškomis ir vaikiškomis kvailybėmis, leiskite Aukščiausiam, kuris jūsų dukteriai tyrą širdį suteikė, teisingą nutarimą įvykdyti.

— Ach, mano garbingas pone, — tarė nusiminęs Martynas, — kaip aš kvailai padariau, neviską kartu pasakydamas. Jūs manote, kad tik aukštas savo amato vertinimas yra mane privedęs prie neatmainomo nutarimo — Rozą tik kubiliui atiduoti. Čia yra visai kita, nuostabiai paslaptinga, priežastis. Aš negaliu jus išleisti, iki jūs viską sužinosite, jūs neturite nė per naktį ant manęs pykti. Sėskite, labai prašau dar nors valandėlę pas mane užtrukti. Matote, čia dar stovi bonka senojo vyno, kurį supykęs kariūnas paniekino, aprimkite dar pas mane.

Paumgartneris nustebo Martyno rasitikinčiu įsigilinimu, kas prieštaravo jo prigimčiai; tai buvo, tarsi žmogaus širdį slėgtų sunkumas, kuriuo jis norėjo nusikratyti.

Kai Paumgartneris atsisėdo ir išgėrė stiklą vyno, ponas Martynas taip pradėjo:

— Jūs žinote, mano mielas, garbingas pone, kad mano kilnioji žmona, Rozai gimus, tuoj mirė. Tada dar gyveno labai sena mano močiutė; ji dieną ir naktį turėjo gulėti lovoje, nes buvo kurčia ir akla, vos pakalbanti, visiškai luoša. Mano Roza buvo pakrikštyta, ir auklė sėdėjo su vaiku kambaryje, kur gulėjo močiutė. Man buvo liūdna, ir kai aš pažvelgiau į gražų kūdikį, ypatingai linksmą ir liūdną, aš taip buvau sujaudintas, jog prie kiekvieno darbo blogai jaučiausi ir buvau tylus, savyje užsidaręs stovėjau šalia lovos senos močiutės, kurią visi žemės skausmai kankino. Ir kai aš kartą į jos išbalusį veidą pažvelgiau, staiga ji pradėjo keistai juoktis, atrodė, lyg lygintų susiraukusius veido bruožus, lyg dažytųsi išbalusius skruostus. Ji pakilo, kaip staiga išgydyta stebuklingos jėgos, nes taip būtų negalėjusi, ji ištiesė paraližuotas rankas, ji aiškiai šaukė tyliu, maloniu balsu: Roza — mano miela Roza!

(B. d.)

Vertė *J. Senkus.*

Šv. Tėvo laiminimas At-kų Federacijos Kongresui

Šv. Tėvas per J. E. Nuncijų Ark. R. Bartoloni At-kų Federacijos Kongresui atsiuntė šį laiminimą:

Apaštališkojo Sosto
Nunciatūra Lietuvoje
Nr. 1311.

Kaunas, 1930-VI-19
Gerb. Mgr. Prof. Pr. Kuraičiui,
Ateitininkų Federacijos Vyriausiam
Dvasios Vadui.

GARBINGASAI MONSINJORE

Į nuolankų adresą, įteiktą minėtosios organizacijos, Šventasis Tėvas malonėjo atsakyti Jo Eksc. Kardinolui Valstybės Sekretoriui tarpininkaujant. Didelis yra man malonumas Jums šiuo įteikti tą brangųjį dokumentą. Naudojuosi mielai ta proga pakartoti Jūsų Prakilnybei savo atsidavimo jausmus ir pasilieku su pagarba Jūsų nuolankusis

R. Bartoloni,
Sirijos Laodicejos Titul. Arkivyskupas
Apaštališkasis Nuncijus.

Vatikane, 1930 VI-12
Jo Ekscelencija Mgr. Rikardui Bartoloni
Sirijos Laodicejos Titul. Arkivyskupui
Apaštališkam Nuncijui Kaune.

Jo Šventenybės
Valstybės Sekretoriatas
Nr. 91836

GARBINGIAUSIAS EKSCELENCIJA

Šventasis Tėvas savo mintimi yra su katalikais universiteto studentais ir moksleiviais, susirinkusiais Kaune į savo visuotinį kongresą, kuriam numatyta tokia garbinga programa.

Šventajam Tėvui yra žinoma Jūsų tvirtos organizacijos žydinti būklė ir tai duoda pagrindo džiaugtis laiminga pažanga Jūsų katalikiškos jaunimo organizacijos, įsigijusios jau tiek nuopelnų praeityje ir tiek gero žadančios ateičiai.

Šventasis Tėvas yra tikras, kad minėtas kongresas visus tos organizacijos narius suriš dar tvirtesniais krikščioniško brolišku mo ryšiais, užgrūdins jų sielas pasiaukojimui ir sustiprins tuose numylėtuose sūnuose rimtą ir vieningą pasiryžimą eiti ir toliau pasirinktuoju keliu ir, kaip ligšiol, noriai ir su pilnu atsidavimu laikytis Vyriausio Bažnyčios Vado direktyvų, kurios yra ir bus visuomet tvirčiausia organizacijos gyvenimo bei klestėjimo garantija.

Su tokia mintimi Šventasis Tėvas linki Lietuvos katalikams studentams ir moksleiviams atnaujinti per savo tikėjimą bei pamaldumą savo uolumą, kad Jūsų tėvynė spindėtų atgimimo aušra, kaip įsigijusi Vytauto laikais šviečiančios garbės, klestėjo ir švietė.

Šventasis Tėvas, prašydamas Aukščiausiojo Lietuvai naujų ir gausiausių malonių, iš visos širdies siunčia minėtosios organizacijos nariams, jų vadams ir jų visų šeimoms savo ypatingą laiminimą.

Priimkite etc.

(pas.) *Eugenio kardinolas Paceli.*

Jo Ekscelencijos Apaštal. Nuncijaus Arkivyskupo R. Bartoloni sveikinimo kalba Ateitininkų Federacijos Kongrese 1930-VI-21

Sveikinu jus dėl šito tėviškosios meilės liudijimo, kurį ką tik esate gavę iš Šventojo Tėvo ir dėl kurio Jo negalima užmiršti. Ypatingai jūs, jaunieji, esat Jam taip brangūs «sicut pupilla oculi sui» (kaip Jo akies lėlytė).

Ir pabrėžiant Šventojo Tėvo linkėjimus, kuriais Jis malonėjo palaiminti Jūsų kongreso darbus ir palinkėt geriausių rezultatų, tegul bus man leista keliais žodžiais Jums, kaip nariams tos didžiosios šeimynos, kuri sudaro Jūsų brangioj je tėvynėje Katalikų Akciją, priminti tuos aukštuosius tikslus, kurių be atvangos turi siekti Jūsų pastangos ir užsimojimai.

Kaip tik tinkamu laiku kongreso vadovybė yra pasiėmusi savo posėdžių svarstymams ypatingai temą: Katalikų Veikimo reikšmė ir misija socialinėj srity.

Iš tikro Katalikų Veikimas, einant daugelį kartų Šventojo Sosto pakartotais pareiškimais, yra pasauliečių bendradarbiavimas hierarchiniame Bažnyčios apaštalavime. Tuo būdu jis yra pasauliečių judėjimas, kuris priklausomai nuo vyskupų ir kunigijos prisideda prie krikščioniško apaštalavimo. Šio judėjimo dalyviai nesitenkina vien savo pačių individualiniu dvasios tobulinimu, bet jie ieš o būdų ir tais būdais naudojasi pašvęsti ir Dievu laimėti, kiek galima daugiau, sielų.

Kitados valstybės ir civilinės vyriausybės eidavo kartu su Bažnyčia ir šiai pastarajai ištikimai teikdavo savo bendradarbiavimą ir paramą, kad Ji galėtų, kiek galima, lengviau pasiekti savo aukštesnįjį ir antgamtinį tikslą. Šitoks bendradarbiavimas Dievo nustatytoje tvarkoje yra išreiškiamas būtino priklausomybės santykio tarp tikslų bei uždavinių Bažnyčios ir valstybės. Tokiais tad laikais nebuvo jaučiama tiek reikalo patiems pasauliečiams bendradarbiauti Bažnyčios apaštalavime.

Bet po to, kai dar visai nesenoj praeity valstybės atsiskyrė nuo Bažnyčios, ir Ją visiškai tuo laiku, kai su Ja nekovojo, užmiršdavo ir kai jos ėmė rūpintis vien tik materialine gerove, tai tada Bažnyčia savo įtakai išlaikyti visuomenėje ir savo aukštai dorinančiam veikimui turėjo ieškoti paramos ir priemonių kitur, būtent, asmeniškose iniciatyvose ir bendradarbiavime.

Bažnyčia negalėjo pasitenkinti grynai religinėmis brolijomis, kurios siekė ir tebesiekia atskirų savo sielų pašventimo ir individualinio gėrio tikslų.

Ir štai Bažnyčia, atsiradusi prieš naujus reikalus, nebeišsenkamuos savo amžinosios jaunatvės rezervuaruos sugebėjo

rasti naujų sa o veikimui būdų bei priemonių — tai Katalikų Akcija. Ji per savo organizacijų narius, kurie pasidaro apaštalais, stengiasi vėl naujai įvykdyti Bažnyčios moralinius laimėjimus toje srityje, kurios kitaip Jos įtaka nebūtų pasiekusi.

Būtent toji akcija rūpinasi įspausti savo gaivinančios dvasios žymes visiems žmonėms, padaryti, kad katalikiškosios sąžinės svoris būtų jaučiamas visuose žmonių gyvenimo reiškiniuose, ir reformuoti visuomenę pilnai krikščioniškoje dvasioje: visa atnaujinti Kristuje.

Ir visa tai galima lengvai suprasti, kad Bažnyčia ir Katalikų Veikimas nėra ir negali būti susiję nei su viena, nei su kuria kita politine partija. Jis neieško valdžios. Jis tiktai reikalauja iš civilinės valdžios, kad ši būtų lojali savo įstatimdavystėj moraliniams ir religiniams principams, prie kurių yra ir negali nebūti katalikai nepajudinamai prisirišę.

Bet kad būtų atliktas šis darbas, kad valdžios pajustų viešosios katalikų opinijos svorį, jų tikras teises, taip pat kad būtų išgautas ir užtikrintas pastovus principų saugumas, katalikai negali likti užsidarę vien bažnyčių sienose ir savo individualinėse sąžinėse. Priešingai, reikia išeiti ir veikti viešumoj.

Štai, kaip tik dėl to Šventasis Tėvas daugelyje atvejų yra pareiškęs, kad Katalikų Akcija nėra vien dvasinis ir religinis veikimas, bet ypatingai ir tai pilnoje žodžio prasmėje yra socialinis veikimas: tai yra veikimas kuris rūpinasi visuomenės aukščiausiu gėriu ir jos pagrindiniais reikalais, net ir tais, kurie turi politinių bruožų, jei jie tiesioginiu būdu paliečia dorovę ir religiją.

Dėl to negalima įsivaizduoti, kaip katalikas vertas šio vardo, neminint jau kunigų, galėtų vengti šio neatidėliotinio bei visais atžvilgiais vertingo ir švento darbo.

Reik gerai priminti tiems, kurie norėtų tai užmiršti, kad negalima būti kataliku vien privačiai, bet kad reikia juo būti visuomet, lygiai kaip privačiame, taip ir viešame gyvenime.

Taigi pareiškimui, sutvirtinimui ir užkariavimui religijai vietos viešajame gyvenime Bažnyčia atidaro visiems savo ištikimiesiems Katalikų Akcijos eiles, į kurias turėtų įstoti visi katalikai, kurie nėra kurti savo Vyriausiojo Ganytojo šaukimui, ir sulig savo asmeniniais gabumais darbuotis šiam didžiajam idėalui pasiekti.

Kartą jau susiorganizavus, štai tų pasiryžėlių uždaviniai: ruošimas paties savęs ir bendradarbiavimas kitų formavime. Kitaip sakant, aprūpinti patį save ir padėti kitiems, kad visi šitos didžiosios armijos kovotojai įgytų visas reikalingas žinias, kurios jiems padėtų susiorientuoti pagal katalikiškus principus kai jie susitiks su viešojo gyvenimo reikalais.

Reikia, kad katalikai ir kad visi katalikai būtų pasiruošę, kad reikiamu momentu jie gyventų ir veiktų katalikiškai, kaip katalikams pridera. Katalikų Veikimas šį reikalą aprūpina, lai-

kydamas savo uždaviniu supažindinti savo narius su Bažnyčios mokslu ir jo taikymu socialiniams reikalams. Mat, negalima vėlintis belaukiant ypatingų pripuolamų įvykių; Bažnyčios tiesos yra pastovios.

Kai katalikų Veikimas bus atlikęs šitą uždavinį, jis atstovaus viešajame gyvenime iš tikro nusveriančią moralę pajėgą, kuria Bažnyčia galės pasiremti visuose eventualumuose.

Taigi, brangūs jaunieji, šito didingo tikslo didelė dalis, gal būt net pati svarbiausioji, neabejotinai krinta ant jūsų, kurie savo, kaip besimokančio jaunimo, padėtimi atstovaujate inteligentiją ir tuo pačiu savo krašto elitą. Be abejonės jūs esate pati didžiausioji Katalikų Veikimo Viltis, nes iš Jūs turės išeiti jo vadų kadrai: vadovaujantieji ir avangardas šito pasauliečių bendradarbiavimo, apaštalavimo užsimojime, kuris siekia dar pirmuosius Bažnyčios laikus, kai gyvenusieji su pačiu Dievišku ju Išganytoju kvietė ištikimuosius jiems padėti platinti Evangeliją.

Ir iš kur galėtų ateiti šitie pirmaeiliai apaštalai, jei ne iš jūsų, kurių tarpe taip plačiai plečiasi tiesos šviesa ir šviesus spinduliavimas minties ir idėjų, be kurių ir patsai praktinis veikimas nebūtų sekmingas.

Bet kad savo darbu iš tikro Jūs pasiektumėt tuos laimėjimus, kurių iš Jūsų laukia Bažnyčia ir Tėvynė, neužmirškite, brangūs jaunieji, kad prie principų ir tiesų, kurias skelbiate, reikia pridėti gyvenimo pavyzdžių. Atsiminkite, stabmeldžių visuomenės tarpe buvo daug garsių žmonių, bet jie neturėjo dorybių ir todėl negalėjo pakeisti savo laiko nusistatymų. Jūs turite eiti Dieviškojo Mokytojo pavyzdžiu, kurio visas gyvenimas buvo gražiausia žodžių ir darbų sintezė.

Ateities Redakcija ir Administracija

nuoširdžiai dėkoja *J. E. Panevėžio Vyskupui*, kurs teikėsi paaukoti «Ateities» reikalams 100 lt. ir *kun. J. Juodaičiui* — paaukojusiam 5 lt. Tvirtai tikime, kad katalikų visuomenė, tiek savo aukomis, tiek prenumerata, padės «Ateičiai» ir toliau stovėti moksleivių sielos ir kūno reikalų sargyboje, kaip kad ji tam tikslui tarnavo 20 metų.

Prof. Pr. Dovydaitis,
Ateitininkų Federacijos Garbės Pirmininkas.

Prof. St. Šalkauskis

Visuomeninio mūsų tautos atgimimo reikalu

(Atidaromoji Kongreso kalba) *)

Ekscelencijos, gerbiamieji svečiai, draugės ateitininkės ir draugai ateitininkai,

Visiems, kas teikėsi atvykti į šį iš eilės trečiąjį didįjį ateitininkų organizacijos kongresą, tariu Ateitininkų Federacijos Vyriausios Valdybos vardu lietuviškąjį «sveiki, atvykę»: sveiki, gerbiamieji svečiai ir brangūs draugai! Tikrai malonu pažvelgti į tokį gausingą susirinkimą, taip gražiai nusiteikusį dirbti ir gaivinti savo jausmus šiuo svarbiu ir iškilmingu momentu mūsų organizacijos gyvenime.

Dvylikos nepriklausomo Lietuvos gyvenimo metų laikotarpyje trečią kartą mes renkamės laikinojoje mūsų sostinėje, Kaune. Per šitą reikšmingą mūsų tautos gyvenime tarpą mes drauge su visa mūsų tauta augome, stiprėjome, kovojome jos kovas, sirgome jos vargais, džiaugėmės jos laimėjimais, o, kas svarbiausia, visados ėjome tiesia aukštųjų idealų linija, nenorėdami nieko pavergti ir skriausti, bet taip pat pasiryžę nevergauti jokiai prievartai, jokiai tautiškojo idealo karikatūrai. Šiandien mes galime pasakyti sau ir kitiems, kad mes turime gryną sąžinę, kilnias intencijas, nepalenkiamus pasiryžimus visados tarnauti Dievui ir Tėvynei, ir nuolat kovoti su visu tuo, kas gresia religiniam, tautiniam ir valstybiniam gyvenimui dezorientacijos, dezorganizacijos suirimo pavojais. Tokia buvo ikišiolinė mūsų veikimo linija, tokia, tikiuosi, ji pasiliks ir visados.

Į šio atidaromojo mano žodžio uždavinį neįeina daryti pranešimas apie mūsų organizacijos veikimą paskutiniais keliais metais praslinkusiais nuo Reorganizacinės mūsų Konferencijos Palangoje. Tai padarys Ateitininkų Federacijos generalinis sekretorius savo laiku. Šiuo momentu man svarbu keliais žodžiais iškelti aikštėn tą nuotaiką, kuri turėtų gaivinti mūsų kongreso darbus ir pramogas.

Jo s kongresas ir ypač kongresas jaunuomenės, kuri visais atžvilgiais auklėjasi, lavinasi, ir auga į nešančią su savimi ateitį rytojaus kartą, negali praeiti šalimais pro visuomeninę nuotaiką, susidariusią tuo pačiu metu sąryšyje su pagrindine visuomeninio gyvenimo linkme ir svarbiausiais jo įvykiais. Nekalbėsiu čia apie politiką, apie partijas ir kovą už valdžią. Mums katalikams visuomeninis gyvenimas privalo rūpėti žymiai platesniu ir žymiai gilesniu atžvilgiu. Visuomeninis gyvenimas katalikiškoje pasaulėžiūroje randa svarbią, sau tinkamą vietą ir privalo

*) Ji išspausdinta ir «Židiny», š. m. 7 nr.

būti pagal šitą pasaulėžiūrą normuojamas, tvarkomas ir tobulinamas. Kai visuomeniniame gyvenime ne viskas yra gera, arba kai jame įvyksta gilus krizis, katalikams susidaro pareiga šiaip ar taip į šitą negerumą reaguoti ir šiaip ar taip visuomeninį gyvenimą gydyti. Ką gi mes matome visuomeniniame mūsų gyvenime šiuo metu?

Vienu žodžiu tariant, —didžiausį chaosą. Stoka moralinių ir legalinių autoritetų, teisėtai laimėtų visuomeniniame gyvenime, visuomeninės vienybės suirimas, tvirtų visuomeninių principų bei pažiūrų sunykimas, asmens laisvės ir šiaip jau prigimtųjų teisių negerbimas, visuomeninių idealų paniekinimas, kitaip tariant, —praktinis visuomeninis nihilizmas ir skepticizmas yra užvaldę mūsų gyvenimą plačiai ir giliai. Tokiose aplinkybėse nacionalistiškas liberalizmas ir socialistiškas radikalizmas dažnai sutaria paneigimu teisių katalikiškosios visuomenės, šios tikros saugotojos visuomeninės pusiausviros, socialinės taikos, pilietinės vienybės ir valstybinės tvarkos.

Prof. St. Šalkauskis,
buv. At-kų Fed. Vyriausias Vadas.

Šitame liguistame mūsų visuomenės stovyje mums katalikams tenka nepavydėtina posūnių vieta. Tarp kitko dėl šitos priežasties ir šis mūsų kongresas negali būti toks, kokiu jį pageidautų matyti Ateitininkų Federacijos vadovybė. Tiems, kas verčiasi prievarta ir skriaudomis, yra nepakenčiamas laisvas katalikų išsivystymas, viešas jų pasireiškimas ir atviras apaštalavimas dechristianizuotame supagonėjusiame mūsų pasaulyje. Todėl mūsų priešų padaryta viskas, kad mes negalėtume pagal savo pajėgas išsiplėsti, tinkamai pasireikšti ir parodyti katalikiškąjį savo veidą plačiajai publikai: mes esame suspausti nepatogiose sąlygose, mes esame nustumti į užkampį, mes esame klastos ir gudrybių auka.

Visa tai, kas pasakyta apie visuomeninį mūsų gyvenimą, dar nebūtų taip liūdna, jei sykiu nebūtų ardomi giliausieji reli-

gijos, tautos, ir valstybės pagrindai. Tokiu būdu lengvai gali būti prarasta visa tai, kas yra mūsų tautos iki šiolei laimėta tautiniu, religiniu ir valstybiniu atgimimu. Tokiose aplinkybėse katalikai ir tuo pačiu katalikiškoji visuomenė turi tiesioginę pareigą pagal savo veikimo būdą ir priemones sustiprinti visuomeninius pagrindus katalikiškąja akcija ir pradėti nuo savęs visuomeninį mūsų tautos atgimimą kultūros ir religijos priemonėmis. Tikrai sakant, tai privalo būti visumeninio mūsų gyvenimo rechristianizacija katalikiškosios akcijos priemonėmis. Štai, kas yra svarbiausia šiuo gyvenimo momentu.

Visi eiliniai uždaviniai, kurie buvo ateitininkų vadovybės iškelti įvairiais atvejais, yra puikiausiai suderinami su šiuo svarbiausiu momento reikalavimu: mes esame visuomenininkai, mes esame katalikai ir mūsų katalikiškume tikrai glūdi naujo visuomeninio gyvenimo pradžia. Šis atgimimas tegalės ateiti vien iš tos versmės, kuri laiko savyje tikro visuomeniškumo paslaptį, arba jo visai nesusilauksime. Štai kodėl tie, kieno rankose yra visuomeninio atgimimo priemonė, turi ypatingos pareigos tuo atgimimu visų pirma pasireikšti. Ir šis mūsų kongresas turi konstatuoti ir sugestionuoti su visa galima įtaiga katalikų jaunuomenei reikalą prie to ruoštis ir katalikų visuomenei reikalą tai pilnai realizuoti.

Taigi šiuo trečiuoju savo kongresu mes ateitininkai privalome padaryti pradžią visuomeniam mūsų tautos atgimimui, kuris turi įvykti kultūros, doros ir religijos priemonėmis. Katalikiškoji visuomenė ir atitinkamai katalikiškoji jaunuomenė yra Lietuvoje gausingos ir įtakingos, kad vieną kartą jų iškeltas visuomeninio atgimimo šūkis galėtų tapti tikrenybe artimoje ateityje.

Ir šituo atveju šv. Augustino ir Vytauto Didžiojo jubiliejiniai metai, kurie sutampa su mūsų sukaktuvėmis ir kurie šiaip ar taip turi būti ir mūsų pagerbti, sugestionuoja mums labai svarbias idėjas.

Šv. Augustinas, iškėlęs aikštėn dieviškosios Apvaizdos rolę istoriniame tautų gyvenime, sykiu yra įrodęs, kad tikra visuomenė, toji Dievo pilis, laikosi Dievo meile ir aukštais doros žygiais. Visuomenė, nepagrįsta doriniu pagrindu, yra atremta smėlio pamatą ir turi suirti prie pirmo stipresnio ardomųjų gaivalų pūstelėjimo. Tuomet ateina teisinga bausmė neteisingiesiems ir sunkus sprendžiamasis išbandymas teisingųjų. Žodžiu tariant, negali būti tikro visuomeninio gyvenimo be dorinio pagrindo, atremto galutinėje sąskaitoje į dieviškojo įstatymo gerbimą. Štai ką primena mums šv. Augustino jubiliejus. Tai yra svarbiausioji idėja, kuri turi būti padėta į visuomeninio mūsų tautos atgimimo pagrindą, ypač tuo metu, kai aplink eina dechristianizacijos, pagonėjimo, bolševikiškojo suirimo vyksmas. Taigi šv. Augustinas mums liudija, kad negali būti visuomeninio atgimimo be tvirto dorinio religinio pagrindo.

Vytautas Didysis savo jubilieju mums primena kitą svarbią mūsų visuomeniniam ir valstybiniam gyvenimui idėją. Tai, kas jo veikime turi reikšmės visiems laikams, ir ypač mūsų chaotiškos fermentacijos gadynei, yra sėkming i patirta tiesa, kad visuomeninės tvarkos ir valstybinio klestėjimo pagrindas yra drausminga organizacija. Daug kas iš Vytauto Didžiojo politikos metodų, priemonių ir politikos santvarkos jau yra nustoję savo reikšmės mūsų laikams, bet šita tiesa pasilieka niekados nepajudinama visuomeniniame gyvenime. Ji tad turi būti pasisavinta ir visuomeniniam mūsų tautos atgimimui. Taigi mūsų visuomeninis atgimimas turi būti atremtas ne tik į tvirtą dorinį religinį pagrindą, bet ir į drausmingą tautos susiorganizavimą pagal visuomeninės kultūros reikalavimus.

Nesigilinsiu čia į visuomeninio mūsų atgimimo uždavinius ir galimybes; tai ne atidaromojo žodžio reikalas. Čia tenorėjau iškelti aikštėn tąjį šūkį, kuris turėtų suteikti tam tikrą nuotaiką mūsų kongreso darbams ir pramogoms, o paskui ir pagrindinę linkmę artimiausiam mūsų veikimo penkmečiui. Mes ruošiamės tikram vajui už visuomeninio mūsų gyvenimo rechristianizaciją katalikiškosios akcijos priemonėmis. Štai šios dienos šūkis.

Pagaliau, dar vieną dalyką negaliu neiškelti, baigdamas savo žodį. Mums, būtent, labai svarbu įsisąmoninti, kad mūsų grįžtamasis kelias į Vilnių eina per visuomeninį mūsų tautos atgimimą. Mes negalime grįžti į Vilnių tokiais barbarais, kokiais mes esame laikinosiose savo ribose. Jei mes įžengtume į Vilnių su tuo principialiu ir praktiniu niekinimu prigimtųjų teisių, primityvinių laisvių ir visuomeninės iniciatyvos, kuris taip yra praplitęs šiose ribose, tai mes iš tikrųjų įžengtume ten tik tam, kad prarastume savo sostinę galutinai ir negrąžinamai.

Šiandien mes turime ryžtis padaryti visa, kad šita nelaimė neateitų dėl katalikų visuomenės apsileidimo. Maža to, iškėlę visuomeninio mūsų tautos atgimimo šūkį, mes turime tiek subręsti, kad galėtume patraukti su savimi didžiausią mūsų tautos daugumą, ir kad šitas mūsų atgimimas turėtų sprendžiamosios reikšmės mūsų tautos ir valstybės gyvenimui. Tuomet mes galėsime būti tikri, kad visuomeninis mūsų atgimimas, realizuotas kultūros, doros ir religijos priemonėmis, atidarys mums vieną kartą ant visados ir Vilniaus vartus Aš neabejoju, kad tai yra karščiausias visų čia susirinkusių troškimas, ir tegaliu vien linkėti, kad šito mūsų troškimo išsipildymas leistų mums mūsų 25 metų sukaktuves švęsti mūsų sostinėje Vilniuje ir ten manifestuoti mūsų jausmus Gedimino pilyje.

Aš tikiu, kad tai yra galimas dalykas, bet sykiu žinau, kad jis pareina nuo mūsų tautos kultūrinio ir visuomeninio nusistatymo. Todėl mes esame pasiryžę kovoti už tokį mūsų tautos nusistatymą, kuris reikalingas Vilniui atvaduoti. Darydami nuo savęs pradžią visuomeniniam mūsų tautos atgimimui, mes

priartiname šitą džiaugsmingą valandą kultūriniu, taikingu, doriniu būdu.

Taip pasiryžę visa atnaujinti Kristuje, tarnaujant Dievui ir Tėvynei, mes galime rasti kiekvienam klausimui dorą išsprendimą ir dirbti pozityviai kiekvieną darbą kad ir sunkiose aplinkybėse. To ir linkiu prasidedančio šiandien mūsų kongreso darbams.

S. Rauckinas

Darbai ir pastangos

(Kiek pakeistas ir papildytas Generalinio Sekretoriaus pranešimas)

Moksleivių Ateitininkų Sąjunga

1927 m. Palangos reorganizacinė konferencija žymiai palietė Moksl. At-kų Sąjungą, patiekdama jai naujus S-gos įstatus ir visą eilę kuopelių, sekcijų bei būrelių statutų. Visi 1927—28 m. m. praėjo svarbiose reformose tiek organizacijos santvarkos, tiek veikimo atžvilgiu. Buvo aiškiai nustatyta būrelių, sekcijų, kuopelių, kuopų, rajonų ir C. Valdybos sritys, pareigos ir tarpusavis santykiavimas. Didesniųjų kuopų veikimas buvo suskirstytas į mažesnius vienetus, kas įnešė į kuopų gyvenimą daugiau aktyvumo, įtraukiant į darbą daugiau asmenų. Kuopose greta bendro veikimo ir atskirų sekcijų darbo, sustiprėjo veikimas tiek mergaičių tiek berniukų būreliuose, kaip lygiai vyresniųjų ir jaunesniųjų at-kų kuopelėse.

Šalia tokios kuopose diferenciacijos priešinga kryptimi ėjo atskirų vietos kuopų susibūrimas į miestų rajonus, kad tuo būdu galima būtų vienodus kuopų uždavinius atlikti bendromis visų vietos at-kų jėgomis. Tai persitvarkymas organizacijos santvarkos atžvilgiu.

Moksl. at-kų veikimas pasireiškia dviem kryptim: pačioje organizacijoj lavinimosi bei auklėjimosi srity ir darbas už organizacijos, kaip labdarybės darbas, veikimas kat. jaunimo tarpe ir kitose kultūrinėse kat. org-jose. Be visos daugybės susirinkimų, paskaitų, referatų, pranešimų, kursų kuopose ir miestų rajonuose, buvo dedama C. Valdybos pastangų kasmet ruošti plačiomis programomis kursus visiems moksl. at-kams. Taip 1928 m. sausio mėn. pradžioj įvyko Kaune gausingi, daugiausia įžymesnių kuopų vadų, kursai, kur skaityta visa eilė paskaitų iš at-kų ideologijos srities ir galutinai išsiaiškinta naujoji, Palangos konferencijoj nustatyta, Sąjungos santvarka.

1929 m. pradžioje vėl įvyko visos Sąjungos kuopų atstovų kursai, kurie tačiau iš valdžios organų pusės buvo bandomi sutrukdyti. Padėjus didelių pastangų Švietimo Ministerijoj, kursams buvo leista vykti bent vieną dieną. Likusią kursų programos dalį antrą dieną teko atlikti bažnyčioje.

Sutikus Šv. Min-joj nepergalimų kliūčių, C. Valdyba daugiau panašių kursų nebegalėjo surengti. Teko tad naudotis kitų pagalba. Taip 1929 m. birželio mėn. Panevėžio K. V. C. Rajono

Prof. K. Pakštas,
dabartinis At-kų Fed. Vyriausias Vadas.

pagalba buvo suruošti kat. jaunimui pasaulėžiūros kursai, kuriuose gausingai dalyvavo iš visos Lietuvos suvažiavę at-kai ir išklausė jiems pritaikytą kursų programą. Taip pat š. m. pradžioje, irgi neleidus C. Valdybai suruošti moksl. at-kams kursų, teko pasinaudoti suruoštais Kauno Rajono kursais, kurių rengėjai maloniai pakvietė visų kuopų at-kus. Visai neleista suorganizuoti 1929 m. Velykų atostogų metu mergaitėms kursai ir 1930 m. Užgavėnių metu bendri vyrams ir mergaitėms kursai. Bendrų visos Moksleivių Sąjungos suvažiavimų ir darbų atžvilgiu padėtis vis sunkėjo iki šiolei, nes Šv. Min-ja kliudo atskiroms at-kų grupėms federuotis.

Be kursų didelio dėmesio buvo kreipiama ir į metines at-kų konferencijas, kurios irgi duoda progos gausingai susirinkti plačiajai moksl. at-kų šeimai, apsvarstyti nuveiktuosius darbus, nusistatyti gaires tolimesnei eigai ir pasisemti energijos naujiems žygiams.

Todėl metinės konferencijos buvo ruošiamos su dideliu atsidėjimu ir visų jėgų įtempimu, kad galima būtų tas retas progas kuogeriausiai išnaudoti.

Pirmoji metinė konferencija buvo po Reorg. Palangos Konferencijos sušaukta 1928 m. liepos mėn. Kaune. Konferencija pasižymėjo ypatingu atstovų gausumu, plačia programa ir darbų eigos sklandumu. Tais pačiais metais įvyko dar atskirai žemaičių ir dzūkų at-kų konferencijos. Kitais, 1929 m., stengtasi sušaukti konferenciją birželio mėn., bet leidimo nebegauta. Šv. Min-ja pareiškė principiniai draudžianti moksleiviams federuotis, nors kelioms dienoms prieš tai vyko Kaune kitos moksl. org-jos kursai. Neduodant sušaukti konferencijos ir negalint išsirinkti naujos C. Valdybos, teko ją sudaryti kitokiu keliu. Atsiklaususi kuopų ir gavusi vienbalsį sutikimą, C. Valdyba patiekė yriausiajai Federacijos Valdybai patvirtinti naują C. Valdybą iš pristatytų jai kandidatų. Tuo būdu sudaryta praėjusių metų C. Valdyba.

Viešas moksl. at-kų trukdymas prasidėjo tuoj po 1927 m. Reorg. Palangos Konferencijos. Šv. Min-ja nepatvirtino priimtų Palangoj Moksl. At-kų Sąjungos įstatų, tuo atiduodama moksl. at-kus mokyklų pedagogų tarybų globon. Tie gi, žinodami Šv. Min-jos nusistatymą moksl. at-kų atžvilgiu, pradėjo vienur kitur moksl. at-kų veikimą trukdyti. Jau 1927 – 28 m. m. buvo uždrausta viešai veikti Raseiniuose, Ukmergėje, Šiaulių vyrų, mergaičių ir suaugusių gimnazijose, Palangoje, Kelmėje, Belvederyje. Alytuje uždrausta veikti jaun. moksl. at-kams. 1929 m. uždrausta Jonavoje, Vilkijoj ir Aukštadvary. Varžomas Rajonų veikimas ir palaikymas santykių su C Valdyba, neleidžiama dalyvauti ir kitose kultūrinėse kat. org-jose, kaip «Pavasario» S-goj, Blaivybės Dr-joj ir kit.

Taip tenka rungtis jauniesiems mūsų idėjos draugams mokl. at-kams už savo egzistenciją ir troškimą būt susipratusiais katalikais, norinčiais geriau išsiauklėti, išsilavinti laukiančiam jų, kaipo inteligentų, profesiniam ir visuomeniniam darbui.

Dėl įvairiausių trukdymų C. Valdyba keliais atvejais darė reikalingų žygių, tačiau tai padėtį mažai tepalengvino. Paskutiniais metais kuopų veikimo varžymas kiek sumažėjo, bent nėra vedama tiek agresyvaus darbo, kaip anksčiau. Leista viešai veikti Šiaulių vyrų gimnazijos kuopai ir Panevėžio valdžios gimnazijoj. Tai jau šioki toki laimėjimai.

Ateitininkų persekiojimu vietose ypatingai susirūpino C. Valdyba ir, kiek galėdama, juos sunkioj padėty pagelbėjo. Ypatingai ji sustiprino kuopų lankymą. Tam tikslui išsirūpino iš

Vyriausios Valdybos nuolatinę pašalpą sumoje trijų šimtų litų į mėnesį, kad per mokslo metus galėtų aplankyti visas kuopas, o ypač kad galėtų suteikti reikalingą paramą prieš statomas jų veikimui ir net gyvenimui pinkles.

Veikdami nepatogiose sąlygose, moksleiviai ateitininkai tačiau savo dvasia yra stiprūs ir užsigrūdinę kovoje už prigimtą savo teisę laisvai pagal savo įsitikinimus ne tik privatinį savo gyvenimą normuoti, bet ir veikti visuomenėje. Visose didesniose Bažnyčios ir Tautos šventėse moksl. at-kai aktingai pasireiškia ir kiek galėdami prisideda prie iškilmių.

Prof. Prel. Pr. Kuraitis,
At-kų Fed. Vyriausias Dvasios Vadas.

Nariai: 1927—28 m. kuopų buvo 86, narių apie 6000. 1927 m. baigė aukštesniąsias mokyklas apie 300 at-kų. 1928—29 m. m. kuopų buvo 94. 1929—30 m. m. kuopų 77, narių 5400. Kuopų skaičius sumažėjo dėl to, kad 1929 m. vasarą likviduota 14 vidurinių mokyklų, kuriose veikė at-kai.

Moksl. at-kai klasėmis yra pasiskirstę šiaip: I-je klasėje 8%, II —12%, III—13%, IV—15%, V—14%, VI—14%, VII—11%, VIII —13%.

Kuopelės—sekcijos:

Vyrų ir mergaičių kuopelės savo veikimu siekė daugiausia išsimokslinimo, išsiauklėjimo. Jiems buvo paruoštos programos, kuriose buvo nurodytos temos ir klausimai, su kuriais ateitininkams-ėms pagal jų amžių ir išsilavinimą vertėtų susipažinti. Tvirto būdo išsiauklėjimas, religinis susipratimas, savo krašto pažinimas ir jo meilė, įgijimas mokslo žinių, mandagumas, džentelmeniškumas buvo jų veikimo sritys.

Eucharistininkai ypač stengėsi, kad visi nariai būtų gerai susipažinę su kat. Bažnyčios tiesomis, Kristaus mokslu. Religinę praktiką jie stengėsi išvystyti ir visos sąjungos narių tarpe. Be to, jie pasižymėjo visuomenėje labdaringumo ir gailestingumo darbais. Daugely kuopų Kalėdų ir Velykų atostogų metu surengė našlaičiams pusryčius ar vakarienes, be to surinkę drabužių juos apdovanojo. Kiti panašias iškilmes surengė elgetoms,

juos pavalgydino, be to įvedę radio palinksmino. Vyresnieji-iosios euchar. lankė ligonius, neturtingas šeimas, kai kur su kapelionų žinia ir kalėjimus, stengdamiesi įnešti pagalbos ir sušelpti materiališkai.

Abstinentai pirmiausia stengėsi abstinencijos idėją savo tarpe išsiaiškinti, įsisąmoninti. Be to jie buvo žinomi kaipo visuomenininkai ir padėdavo Blaivybės Draugijai, skaitydami susirinkimuose paskaitas, aktyviai dalyvaudami rinkliavose ir p.

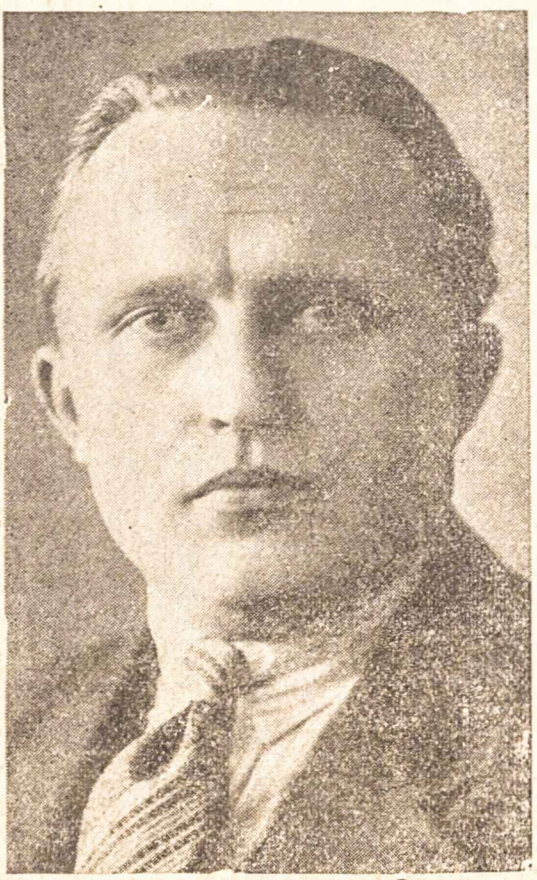

Eduardas Turauskas,
buv. ir dabartinis At-kų Fed. Vyr. Tarybos Pirmininkas. III jam Kongresui rengti Komiteto Pirmininkas.

Menininkai ugdė savo narių meniškus gabumus. Daugely kuopų buvo sudaryti literatūros, muzikos, vaidybos ir k. rateliai. Suorganizuoti kuopų orkestrėliai. Pradėta daugiau rūpintis plastika, gestais, jungiant tai su mandagumu. Be to menininkai-ės viešai minėjo didžiuosius meno šulus, rengė literatūros — meno vakarus.

Mokslininkai veikė mažais rateliais. Jie stengėsi labiau išstudijuoti, pažinti atskirus klausimus, atskiras mokslo sritis. Tuo tikslu rengė referatus ir juos diskutuodavo. Buvo sudaromi rateliai specialiai svetimai kalbai išmokti.

Visuomenininkų pirma veikimo sritis yra susipažinimas su visuomeniniais mokslais, pažinimas mūsų kaimo liaudies, jos reikalų, be to susipažinimas su socialiu klausimu, darbininkais. Jie studijuoja knygas apie vado asmenybės ugdymą ir vado privalumus. Kita jų veikimo sritis yra praktiškas pasireiškimas Ypačiai aktyviai jie stengiasi dalyvauti pavasarininkų ir kitų katalikiškų organizacijų veikime.

Sportininkai sportuoja, nes jie žino, kad būdami tvirti, sveiki daugiausia galės pasidarbuoti Dievui ir Tėvynei.

Jaunesniųjų ateitininkų veikimas labiausia kreipiamas auklėjimosi linkme. Į jų veikimą įvedama daugiau žaidimų, sporto. Stengiamasi jų tarpe auklėti linksmumas, kartu pratinti prie drausmingumo, tvarkingumo. Religinis auklėjimas skiepijamas per religinę praktiką, trumpas paskaitėles. Ugdoma jų tarpe artimo meilė, labdaringumas.

Sudaromi meno, daugiausia muzikos, deklamacijų rateliai. Ugdoma tėvynės meilė, ypačiai raginant pažinti savo krašto istoriją, geografiją, karius, kurie krito Tėvynės laisvę gindami, kultūrininkus, kurie kėlė tautinį ir religinį susipratimą.

Stud. Ateitininkų S-ga

Stud. Ateitininkų judėjimo centru yra Kaunas. Paskutiniais dvejais metais, pasiskirsčius į kelias savystovias korporacijas, stipriai pradėjo reikštis ir Dotnuvos Ž. Ū. Akademijos stud. ateitininkų gyvenimas. L. Un-to stud. at-kų tarpe organizacinis persigrupavimas įvyko dar prieš Reorg. Konferenciją, būtent 1926 m. Reorg. Konferencijos metu jau veikė 6 autonomingos stud. at-kų korporacijos, sudarydamos vieną L. Un-to Stud. At-kų Sąjungą. Po Reorg. Konferencijos įsikūrė dar trys korporacijos. Tokiu būdu pastaruoju metu L. Un-te veikia 9 autonomingos stud. at-kų korporacijos vienoje Sąjungoje.

Šalia šitų autonomingų vienetų veikė tarpkorporaciniai susibūrimai, kaip sporto klubai «Achilas» ir «Gražina», eucharistininkų, žurnalistų, koperatininkų būreliai; Dzūkų at-kų draugija «Dainava», Zanavykų at-kų draugija, teisininkų draugija «Iustitia».

Stud. at-kų veikimas pasireiškia korporacijose ir plačios visuomenės tarpe.

Korporacijų susirinkimuose daromos paskaitos, pranešimai, pašnekėsiai įvairiais profesijos, pasaulėžiūros ir visuomeninio gyvenimo klausimais. Rengiamos iškilmingos metinės šventės, aktingai dalyvaujama didžiosiose Bažnyčios ir Tautos šventėse, Universiteto iškilmėse.

Atskiros korporacijos ir Liet. Un-to Stud. At-kų Sąjungos vadovybė suruošė keletą kursų, kaip idealogijos, mandagumo, šeimotyros.

Paskutiniais metais buvo rengiami platesnio maštabo šeimos, madų, spaudos, at-kų visuomeninko teismai, sukėlę daug susidomėjimo at-kų ir platesnės visuomenės tarpe.

Vis didesnis stud. at-kų skaičius stoja į labdarybės darbą, tuo pasižymi ypač stud. at-kai eucharistininkai, labdaringų darbų ir kalinių globos rateliai. Duodama produktais, rūbais ir pinigais pagalba savo nariam ir neturtingoms šeimoms, apleistiems Kauno priemiesčių ir barakų vaikams, ligoniams ir seneliams, kaliniams. Visuomenei padedant šis darbas nuolat vis plečiamas.

L. Un-to Stud. Atstovybėje ir Dotnuvos Akad. Stud. Atstovybėje ateitininkai visados yra aktingi. Paskutiniais metais L Un-te net neįeidami į Atstovybės prezidiumą ateitininkai dalyvauja visose komisijose ir net joms vadovauja. Dotnuvos Ž. Ū. Akad. Stud. Atstovybėje stud. at-kai visą laiką turėjo vadovaujamą rolę.

Geresnei organizacijose tvarkai ir narių disciplinai įvesti prieita prie narių kandidatų sistemos. Naujai įstojantieji į at-kų korporacijas nariai priimami iš karto tik nariais kandidatais. Jie seniūno (kandidatmajoro) vadovaujami, išbuvę nustatytą laiką kandidatais ir atlikę re kiamas prievoles yra keliami į tikruosius narius. Tas saugoja korporacijas nuo nepageidaujamų asmenų įsibrovimo į at-kus ir ruošia susipratusių, drausmingų draugų stud. at-kų šeimai.

Be to, per kandidatų sistemą siekiamas ir narių suaktyvinimas, duodant jiems atlikti specialių uždavinių ir tuo įvedant į visuomeninio darbo sritį.

Dedama pastangų tinkamai panaudoti visuomeniniam darbui ir savitarpiam bendradarbiavimui tarp moksl., stud. ir sendraugių laisvesnį atostogų laiką. Tuo tikslu stud. at-kai yra pasiskirstę rajonais.

Studentai at-kai vis labiau stiprėja, darosi drausmingesni, labiau solidarūs ir auga skaičiumi. Pav., L. Un-te 1926—27 m. buvo 357 stud. at-kai, 1927—28 m. 396 stud. at-kai, 1928—29 m. — 511, 1929 30 m. — 531.

Dabar L. Un-te veikia šios 9 stud. at-kų korporacijos: Stud. At-kų Draugovė, Abstinentų Korporacija, Merg. «Giedros» Draugovė, «Kęstučio» Korp., Meno Draugija «Šatrija», Visuomenininkų Klūbas «Vytautas», «Birutės» Dr-vė, Med. Korporacija «Gaja» ir Korporacija «Aktyvitas». Jos visos sudaro L. Un-to Stud. At-kų Sąjungą.

Fakultetais stud. at-kai skirstosi šiaip:

	Teol.-Filosofijos	Humanitarin.	Medicinos	Teisių	Gamtos Mokslų	Techni-kos	Viso
1927—28 m.	144	73	40	60	51	28	396
1928—29 m.	184	71	91	70	59	35	512
1929—30 m.	182	60	98	93	68	30	531

Lotnuvos Ž. Ū. Akademijoje veikia irgi Stud. At-kų Sąjunga, kurią sudaro trys korporacijos: Stud. At-kų Korporacija, Stud. At-kų «Algimanto» klūbas ir Stud. At-kių Dr-vė «Gabija». Veikimas reiškiasi profesinėj, visuomeninėj ir akademinėj srityje. Ypač daug darbo padedama organizuojant kat. jaunimą ir suaugusiems kursus bei rengiant paskaitas aplenkintoje Dotnuvos apylinkėje.

Ateitininkų Susišelpimo Fondas*)

Ateitininkų Susišelpimo Fondo C. Valdyba, siekdama savo tikslo šelpė ateitininkus, einančius mokslus, teikdama jiems paskolų ir stipendijų ilgametės paskolos formoje. Nuo paskutinės Fondo konferencijos Palangoje 1927 m. birželio mėn. iki šiam

*) Šis pranešimas buvo padarytas atskirai F. C. Valdybos. Red.

Generaliniai sekretoriai

Kazys Šapalas, 1927—28 m.

Ignas Skrupskelis, 1928– 29 m.

Stasys Rauckinas,
1929 — 30 m.

Jonas Štaupas,
dabartinis Gen. sekr.

aikui sušelpta 248 asmens mažesnėmis ar didesnėmis sumomis. Gauta prašymų 956. Bet, deja, ne visi prašymai galėjo būti patenkinti dėl lėšų stokos. Dažnai priseidavo posėdžiuose skirti penktą ar dar mažesnę prašomos sumos dalį. Prie Valdybos yra sudaryta iš studentų, stovinčių priekyje studentų organizacijų, pašalpų skirstymo komisija, kuri, dalyvaujant vienam Valdybos nariui, tiria, kam pašalpa yra būtina. Komisijos nustatytoji pašalpa yra įnešama C. Valdybos posėdin. Per paskutinį trimetį padaryta C. Valdybos posėdžių 48.

At-kų Susišelp. F., norėdamas savo teikiamą pašalpą padaryti tikslesnę ir pastovesnę, pastatydino didžiulius rūmus, kur at-kai gauna butų ir jų org-jos patalpas. Statant rūmus, sumažėjo įplaukos tiesioginėms pašalpoms, nes kas aukojo rūmams statyti, tas arba visai neaukojo pašalpoms arba aukojo nedaug.

Šiais metais įsikūrė prie At-kų S. Fondo studentų Zanavykų nauja pašalpinė org-ja, vadinama Zanavykų kasa. Jinai veikia artimam kontakte su Fondo C. Valdyba. Toji org-ja duoda daugiau iniciatyvos patiems at-kams, kurie tiek bus sušelpti, kiek pasidarbuos savo kasos naudai. Fondo C. Valdyba yra nusistačiusi ir kitoms at-kų grupėms duoti autonomines teises, jei tais pamatais, kaip Zanavykai, atsirastų norinčių apie Fondą grupuotis.

Viso Fondo paskolos teikiamos neprocentinės paskolos formoje, neatsižiūrint ar tos paskolos yra vienkartinės ar stipendijos. Išieškoti skolas yra šiek tiek vargo. Reikia priminti apie grąžinimo terminą. Negana vieno karto, reikia ir daugiau kartų priminti.

Lėšų šaltiniai:

Lėšų šaltinius sudarydavo: 1) loterijos, 2) rinkliavos, 3) koncertai, 4) bažnytinės rinkliavos, 5) atskirų asmenų aukos, 6) nario mokesčiai, 7) grąžinamos skolos. Loterijos ir rinkliavos dabar pelno neduoda, kadangi jos vyriausybės nėra leidžiamos. Koncertai maža ką duoda — daugiau, išleidžiama negu gaunama. Bažnytinė rinkliava kai kur duoda pusėtinai, kai kur apygeriai. Atskirų asmenų aukos sudaro nemažą sumą. Daugiausia Fondą remia dvasiškija. Atskiri kunigų dekanatai apsideda mokesčiu ir siunčia Fondui. Vilkaviškio vyskupija yra ypač šiuo atžvilgiu kitas pralenkusi. Nario mokesčio labai nedaug tegaunama, grąžinamos skolos irgi šiokį tokį pajamų šaltinį sudaro. Kadangi skolinama ilgesniam laikui ir, atėjus terminui, ne visi savo laiku užsimoka, tai per mažas mūsų kapitalas apyvartoje, kad iš grąžinamų sumų galėtume aprūpinti reikalaujančius pašalpos.

Užsieny stud. at-kų yra šiuose miestuose: Vienoj, Friburge, Grenobly, Paryžiuj, Karaliaučiuj, Miunchene.

Be minėtų Lietuvos Un to ir Dotnuvos Ž. Ūkio Akademijos lokalinių sąjungų, visos savystovios L. Un-to, Dotnuvos Ž. Ū. Akad. ir užsienio stud. at-kų korporacijos sudaro vieną

Stud. Ateitininkų Sąjungą, kuri yra narys tarptautinės katalikų studentų organizacijos «Pax Romana».

Ateitininkų Sendraugių Sąjunga

Kalbant apie At-kų Sendraugių Sąjungą, tenka pastebėti, kad t. y. jauniausia sąjunga At-kų Fed. narių tarpe. Po Reorg. Konferencijos ir sendraugiai sukruto. Pirmasis jų žingsnis buvo — sutvarkymas Sąjungos įstatų. Skyrių organizuoto veikimo išplėtimas, tarpusavis bendradarbiavimas ir intelektualinė, noralinė bei materialinė parama moksl. stud. at-kams, tai at-kų sendraugių artimiausi uždaviniai, kuriuos jie stengėsi vykdyti. Reikia tačiau pasakyti, kad šioj srity sendraugių dar nepadaryta visa, kas buvo galima. Pati Sąjunga nėra tampriai organizuota, skyriai su C. Valdyba galėtų palaikyti artimesnius santykius ir daugiau pasireikšti organizuotai visuomeniniame gyvenime.

Tiesa, veikti sąlygos buvo nevisai patogios:

Šiuo metu Sąjungą sudaro 14 skyrių, turinčių iš viso apie 300 narių.

Sąjungos C. Valdybos žinioje randasi išnuomotas 35 metams žemės sklypas Raudondvaryje ir įrengta sanatorija.

Ateitininkų Spauda

Dvidešimtojo amžiaus spauda yra vienas galingiausių ginklų Kas šiuo ginklu sugeba veikti, tas galingas ir drąsiai grumiasi gyvenimo kovoje. At-kų Federacijos Vyr. Valdyba, tinkamai vertindama spaudos reikšmę, padėjo nemaža pastangų jai tobulinti ir pritaikinti gyvenimo reikalavimams. Pirmuoju Vyr. Valdybos uždaviniu šioj srity buvo suorganizuoti pastovią at-kų žurnalų administraciją. Ji tuojau buvo sudaryta po Reorg. Konferencijos 1927 m. rugsėjo mėn. Spaudos administratorius veikia autonomiškai Vyr. Valdybai tvirtinant metines sąmatas ir metines apyskaitas.

Sutvarkius administraciją ir sudarius pakenčiamesnes sąlygas redakcijoms, at kų žurnalai auga savo tiražu ir tobulumu, versdamies tik iš savo apyvartos.

Ateitininkų spaudą šiandie skaito ne tiktai organizacijos nariai, bet ji toli pasklidusi ir už organizacijos ribų. Ji susilaukia kaskart didesnio visuomenės palankumo ir simpatijų.

Spaudai raštų parūpina daugiausia sendraugiai ir studentai, kurių daugumas skaito «Židinį». Vyr. moksl. skiriama «Ateitis», kuriai daug raštų teikia patys moksleiviai, ir jaunesniems — «Ateities Spinduliai», o specialiai mergaitėms — «N. Vaidilutė», kuria paskutiniu metu, susiorganizavus At-kių Tarybai, *ypatingai susirūpinta.*

Spaudos platintojai ir kuopos bei skyriai nevisuomet reguliariai ir pilnai už žurnalus atsiskaito, kas, žinoma, sunkina jų

leidimą ir kliudo jų tobulinimą. Tačiau, nežiūrint pasitaikančių sunkumų, spauda varo gilią vagą Lietuvos kultūriniam gyvenime.

Ateitininkų Darbo Biuras

Tarp daugelio savo darbų Vyr. Valdyba matė būtino reikalo pasirūpinti naujai atvykstančiais Kaunan arba vykstančiais Užsienin studijuoti abiturientais at-kais. Pradėta jiems teikti įvairių informacijų studijų, pragyvenimo ir kitais reikalais. Daug at-kų neturi visai arba pakankamai pragyvenimo šaltinių. Reikėjo aprūpinti ypač pradedančius studijuoti bent kokiu pragyvenimo šaltiniu — nuolatiniu ar laikinu darbu, pamokomis ir kt. Be to, svarbu baigiantiems aukštąjį mokslą at-kams, ypač pedagogams susirasti mokykloje vietą. Čia teko pradėti tarpininkavimo darbą tarp ieškančių įvairioms mokykloms mokytojų ir baigiančiųjų ar baigusių ų mokslą Un-te, kurie norėtų mokytojo darbą dirbti. Tuo būdu susidarė visa eilė informavimo ir tarpininkavimo reikalų. Šiems reikalams tenkinti buvo įsteigtas 1928 m. pradžioje At-kų Darbo Biuras. Jo reikalams tvarkyti pakviestas Darbo Biuro Sekretorius, kuris yra sykiu ir generalinio sekretoriaus padėjėjas ir atlieka įvairius kitus Vyr. Valdybos darbus.

Darbo Biurui teko daryti pasiūlymų apie 89. Pastovių tarnybų su didesniu ar mažesniu atlyginimu Darbo Biuro pasiūlyti gavo 27 asmens. Laikino ir vienkartinio uždarbio — 9. Pamokų — 25. Sunkios veikimo sąlygos neleido Biuro veikimą išplėsti.

Vyriausios Valdybos veikimas

Dabartinė Vyr. At-kų Valdyba, išrinkta Palangos Reorganizacinėje konferencijoje, yra pirma iš eilės. Tai naujakuris, kuris nepaveldėjo tiesioginio palikimo ir neturėjo praeities, kuria vadovaudamasis būtų galėjęs tęsti toliau kitų pradėtąjį darbą. Reikėjo daug kurti iš naujo.

Pirmiausia Vyr. Valdyba turėjo sutvarkyti Federaciją juridiniu atžvilg.u. Reikėjo padaryti priimtuose Federacijos įstatuose neesminių papildymų, kurių reikalauja draugi ų įstatymas, kad galima būtų įsigyti juridinio asmens teises. Padarius reikalingus papildymus, Federacijos įstatai buvo įregistruoti pas Kauno Miesto ir Apskrities Viršininką.

Vyr. Valdyba neturėjo iš karto savo kambario, kur galėtų rinktis ir patalpinti savo raštinę ir kur generalinis sek etorius galėtų skirti kalbamąsias valandas. Toks kambarys vėliau tik gautas at-kų rūmuose.

At-kų rūmų statybai baigiantis, pasisekė sutvarkyti visą eilę svarbių Federacijos reikalų Visų pirma jau galima buvo sutvarkyti at-kų spaudos redakcijos ir administracijos įstaigas ir įsteigti at-kų darbo biurą. Sąryšyje su at-kų rūmais Vy . Val-

dybai taip pat pasisekė tikslingiau išspręsti at-kų knygyno ir archyvo reikalus.

Anksčiau buvęs L. Un-to Stud. At-kų Draugovės knygynas ir archyvas yra perimtas Vyriausios Valdybos žinion ir padaryta bendromis visiems at-kams įstaigomis, pavadin'omis At-kų Fed. Knygynas ir At-kų Fed. Archyvas. Knygyne yra 2500 knygų. Jį tvarko ir veda Vyr. Valdybos skirtas knyginin-kas. Vyr. Valdyba knygyno reikalams skyrė pagal išgales reikalingas sumas.

At-kų Fed., kaip nepolitinė katalikiškoji organizacija, dalyvauja bendroje Kat. Akcijoj Lietuvoje. Jau 1928 m. Fed. įstojo į K. V. C. ir dirba su juo sutartinai.

Vienas iš svarbiausių Vyr. Valdybos uždavinių buvo vadovauti ideologine mintimi at kų Fed., įkvėpti jai elgimosi liniją, kuri atitiktų jos religinį, tautinį, kultūrinį ir visuomeninį idealą. Šituo reikalu turėjo vaidinti sprendžiamąją rolę At-kų Fed. Vyr. Valdybos atsišaukimai į visus Fed. narius. Tokių atsišaukimų Vyr, Valdyoa išleido keturis.

Pirmame atsišaukime iš 1927 m. spalio mėn. Vyr. Valdyba iškėlė aktualiausius at-kų uždavinius po Reorg. Konferencijos. Tai buvo lyg Vyr. Valdybos dekla acija, jos numatomo veikimo gairės, kurių prisilaikydama ji ėmėsi atsakingo didžiulės At-kų Fed. vadovavimo darbo. Antrą atsišaukimą iš 1928 m. vasario mėn. 16 d. Vyr. Valdyba pasky ė dešimties metų Nepriklausomybės sukaktuvėms paminėti. Trečias atsišaukimas iš 1929 m. gegužės 9 d. skirtas spaudos laisvės atgavimo 25 m. su aktuvėms minėti, ir paskutinis atsišaukimas išleistas šiais Vytauto D. metais per Lietuvos Neprikl usomybės šventę ir skirtas trims jubiliejams.

Tolimesnis Vyr. Valdybos uždavinys buvo kontroliuoti ir skatinti atskirų at-kų organizacijų ir įstaigų veikimą. Šituo atžvilgiu buvo įvesta tvarka, kuri reikalauja, kad kiekvienos org-jos ir įstaigos vadovybė per.odiškai pristatinėtų savo veikimo planus Vyr. Valdybai kontroliuoti ir apsvarstyti. Tokia tvarka priverčia kiekvieną atskirą org-jos sąjungą ar įstaigą susirūpinti savo veikimo planingumu ir išplėsti savo sumanymų ribas; o tuo pačiu Vyr. Valdyba gauna progos patikrinti atskirų sąjungų, įstaigų veikimą ir išsitarti apie jį š okiu ar tokiu būdu.

Prie svarbiausių Vyr. Valdybos uždavinių priklausė rūpestis, kad at-kų elgimasis ir veikimo linija atitiktų jų, kaip kat. org-jos narių, ideologiją ir idealus Todėl, pavyzdžiui, Vyr. Valdyba darė pastangų išaiškinti pageidaujamą kat. jaunuomenės nusistatymą tokiu klausimu, kaip moderni:ji šokiai, kurie tiek yra artimi savo esme einančiam dechristianizacijos linkme pasauliui.

Nors šiuo atžvilgiu Vyr. Valdybai ir nepasi:ekė sudaryti vienodą nuotaiką ir vienodą nusistatymą at-kuos, bet vis dėlto reik tikėtis, kad jos pastangos nebeliko be šiokių tokių išdavų.

Prie gyvesnių Vyr Valdybos rūpesčių šalia paminėtųjų priklausė dar at-kų susipratimo ir vadovybės jiems ruošimo klausimai. Šitie klausimai nekartą buvo svarstomi Vyr. Valdybos posėdžiuose ir ieškomos priemonės, kuriomis jų išsprendimai galėtų būti sėkmingai realizuojami org-jos gyvenime. Tokiu būdu per dalyvaujančius Vyr. Valdyboje sąjungų atstovus buvo daroma įtakos į šitą sąjungų veikimą, būtent Vyr. Valdybai teko padėti nemaža pastangų apsaugoti at-kams prideramas teises kaip laisviems krašto piliečiams. Jau iš atskirų sąjungų veikimo apžvalgos teko girdėti apie įvairius jų veikimo ir laisvo organizavimosi trukdymus. Vyr. Valdyba į tai reagavo. Buvo padaryta žygių aplankant atitinkamus ministerius ir poną Prezidentą. Šituo reikalu buvo įteikti memorialai tiek pasaulinei tiek ir bažnytinei vyriausybei. Be to, Lietuvos bažnytinės provincijos Arkivyskupas ir Vyskupai buvo informuojami apie daromus ateitininkams suvaržymus ir skriaudas. Vyr. Valdybai ne tik teko stovėti sargyboje at-kų vidaus gyvenime, bet ir ginti at-kų organizaciją nuo puolimų iš šalies. Kiek darbo ir energijos padėta eiliniams ir principiniams klausimams svarstyti galima numanyti iš to, kad per trejus metus Vyr. Valdyba yra padariusi daugiau kaip 60 posėdžių.

Iš mažiau reikšmingų Vyr. Valdybos darbų tebūna leista paminėti tai, kas buvo padaryta at-kų išviršinio pasireiškimo klausimu. Visų pirma buvo ištaisytas ir priimtas at-kų ceremonialo statutas, iš tikrųjų paruoštas jau prieš Reorg. Konferenciją Palangoje. Be to, pagaminta at-kams moksl. ir stud. ženkleliai. Nepagaminta tik ženklelių sendraugiams, nes nepasiekta susitarimo dėl jų ženklelių spalvos.

Vyr. Valdybos išlaidoms bei įvairiems jos vykdomiems darbams atlikti reikia nemaža nuolatinių lėšų. At-kų org-jos ir įstaigos dar nėra taip sustiprėjusios finansais, kad galėtų bent kiek didesnes sumas skirti bendriems Fed. reikalams. 1928 m. pradžioje įvestas visiems at-kams solidarumo mokestis. Mokestis įvestas dviem svarbiausiais motyvais — finansiniu ir solidarumo bei drausmingumo auklėjimu. Mokestis nustatytas minimalinis, kad kiekvienas org-jos narys visados, turėdamas geros valios, galėtų jį sumokėti, būtent: jaun. moksl. moka po 5 centus į mėnesį, vyresnieji — po 10 cent., stud. — po 50 cent., iš sendraugių prašoma po 10 lit. į mėnesį; paskutinieji, neištesėdami mokėti po 10 litų, moka ir mažiau. Tačiau ir šio minimalinio mokesčio išrinkimas sudaro didelių kliūčių, nes toli gražu ne visi nariai laiko pareiga mokėti solidarumo mokestį paskirtu laiku. Čia pasireiškia silpna mūsų org-jos susiklausymo pusė. Nors iš kitos pusės, reiktų pastebėti, kad yra ir labai duosnių ir uolių mūsų rėmėjų Daugiausia lėšų gaunama iš sendraugių mėnesinio mokesčio ir at-kams prijaučiančių rėmėjų, kurie reguliariai tam tikras sumas įmoka Vyr Valdybai. Jiems turi būti pareikšta Vyr. Valdybos padėka, nes be jų paramos jos veiki-

mas būtų tiesiog neįmanomas. Taip tvarkant finansus, Vyr. Valdybos metiniai balansai siekia šias suma : 1927 m. antrą pusmetį Lt. 2.503,57; 1928 m. — Lt. 14.792,93; 1929 m. — Lt. 22 486,46; 1930 m. pagal dar neišpildytą sąmatą — Lt. 37.610. Iš šitų lėšų aprūpinama sekretorijatas ir suteikiama įvairioms sritims finansinė parama. Taip, duodama nuolatinė parama Moksl. At-kų C. Valdybai. Remiamas sportas, at-kų knygynas, skiriant tiems reikalams vienkartines pašalpas; principe yra nutarta remti At-kių Tarybą, kurios statutas yra Vyr. Valdybos apsvarstytas ir patvirtintas.

Pagal išgales skiriama lėšų ir at-kų spaudai. Jau baigiama spausdinti skaitytinų knygų katalogas. (Dabar jau išspausdintas. Red) Ruošiamas spaudai informacinis leidinys apie at-kus svetimomis kalbomis. Taip pat buvo užsimota iki Kongreso išleisti at-kų žinyną, kur būtų nušviesta at-kų principai, istorija ir organizacijos santvarka, tačiau tai įvykdyti dar nepavyko.

Kaip šis pavyzdys parodo, ne visa, ką Vyr. Valdyba buvo užsibrėžusi padaryti, jai pavyko jau realizuoti. To priežasčių yra įvairių. Kiekvieno organo pajėgos apskritai yra apribotos. Dažniausiai ir jo pastangos yra išsenkančios Tai jau žinoma yra menkas teisinimosi argumentas. Pagaliau ir ta žmogiškoji medžiaga, su kuria tenka dirbti organizacijos vadovybei, sprendžia apie darbų pasisekimą. Vyr. Valdyba norėtų ypatingai teisintis nepalankiomis kultūrinėmis veikimo sąlygom s, be to, org-jos vadovybė neįstengia visai atsipalaiduoti nuo kultūrinės aplinkumos ypatybių. Todėl kiekviena vadovybė atsako už savo nepasisekimus ir neatliktus uždavinius solidariai su šita aplinkuma. Taip norėtų būti vertinama ir At-kų Fed. Vadovybė savo kadencijos metu.

Stud. A. Valašinas

Kongreso posėdžiai

Pirmasis plenumo posėdis

Kongresas prasidėjo birželio mėn. 21 d. 11 val. vasaros teatro salėje. Lygiai 11 val. pasirodo scenoje vėliavos, kurių iš viso buvo keturiolika. Vyriausias ateitininkų dvasios vadas kan. prof. Pr. Kuraitis kongresą pradeda malda. Patį kongresą atidaro vyr. ateitininkų vadas prof. St. Šalkauskis. Savo atidarymo kalboje (ji spausdinama atskirai. *Red.*) gerb. prof. pabrėžia tą nuotaiką, kurioje turėtų praeiti šis kongresas. Po vyriausiojo vado kalbos sugiedamas ateitininkų himnas. Toliau renkami prezidiumai. Garbės prezidiuman pakviesta: Apašt. Sosto Nuncijus R. Bartoloni, Arkiv. Metropolitas J. Skvireckas, Arkiv. P. Karevičius, vysk. A. Karosas, vysk. J. Staugaitis, vyskupas

K. Paltarokas, vysk. J. Kukta, vysk. M. Reinys, mgr. Faidutti, KVC pirm. A. Tumėnas ir Universiteto prorektorius profesorius B. Čėsnys. Į vykdomąjį prezidiumą išrenkama: Dr. A. Juška, Dr. Pr. V. Raulinaitis, Dr. J. Grinius, Pr. Dielininkaitis, p—lė A. Sereikytė, P. Valas ir S. Miglinas. Pirmininkauja Dr. A. Juška. Į sekretoriatą — J. Meškauskas, J. Jatulytė, Nevronytė ir Rudinskas. Toliau renkamos komisijos. Sveikinimų komisijon prof. Ūsoris, mokyt. J. Mičiulis, p. Pakštienė, doc. Vitkus ir P. Kazlauskas. Mandatų kom.: V. Makutėnas, J. Gratkauskas, Vl. Vilimas ir Iz. Matusevičiūtė. Sumanymų kom.: Dr. J. Leimonas, Petrauskaitė, K. Šapalas, Dr. J. Urmanas, Dr. Mantvydas, P. Šalčius, J. Pankauskas, A. Tamulionis.

Sveikinimai

Šventojo Tėvo laiminimą perskaito prof. Kuraitis, žodžiu sveikina: *J. E. Nuncijus R. Bartoloni,* (sveikinimus spausd. atskirai. *Red.*) *J. E. Ark. Metropolitas J. Skvireckas* džiaugiasi taip gausingu kongresu, iškelia šv. Augustino ir Vytauto Didž. reikšmę mums visiems. *J. E. vysk. K. Paltarokas* primena, kad at—kai jau subrendę, ir todėl pridera jiems dirbti jau kaip suaugusiems, kurie tvirtai tiki savo siekiams ir yra pilni drąsos. *J. E. vysk. J. Kukta* ragina ateitininkus mylėti šviesą ir tiesą. Tam reikia dvasios pajėgumo ir išminties. Todėl reik semtis jėgų iš didžiųjų vyrų pavyzdžių. *J. E. vysk. M. Reinys* nušviečia at—kijos augimą ir dabartinį josios aktualumą. At—kų šūkis nuolat ragina į darbą ir leidžia ramiai žiūrėti į ateitį. KVC valdybos vardu prof. Tumėnas, V. D. U - to vardu prorektorius *B. Čėsnys; prel. Dambrauskas* šv. Kazimiero dr—jos vardu. Latvijos stud. atstovybės vardu stud. *Riteris*; Karaliaučiaus stud. katalikų filosof. cand. *Lenz;* «Filiae Lituaniae» vardu *p—lė Deveikytė*; «Neo Lituaniae vardu *stud. Motiejaitis*; Amerikos «Vyčių» vardu *kun. Vembrė*; Latvijos liet. stud. dr—jos «Viltis» vardu *stud. Ramonaitė.* Dėl laiko stokos visa eilė sveikintojų negalėjo pasakyti savo linkėjimų. Raštu sveikino J. E. ark. Pr. Karevičius, J. E vysk. Staugaitis, kun Krupavičius, Dr. Ambrozaitis, «Žiburio» centro valdyba, šv. Vincento a Paulo dr. C. Valdyba ir L. K. Blaivybės dr—jos C. Valdyba.

Visiems sveikintojams prezidiumo vardu padėkojo Dr. Juška

Eucharistininkų sekcijos posėdis

įvyko Tėvų Jėzuitų namuose (Rotušės a.). Posėdį atidaro reikalų vedėjas stud. A. Masionis, tarp kita ko pabrėždamas, kad kitais metais įvyksta didelis visos Lietuvos eucharistinis kongresas. Susirinkimą vesti kviečiamas stud. J. Bazilevičius.

Toliau studentų eucharistininkų dvasios vadas kun. prof. Ūsoris skaito paskaitą «Eucharistininkų veikimas ir uždaviniai šių laikų gyvenime.» Garbus prelegentas paskaitą pradeda pa-

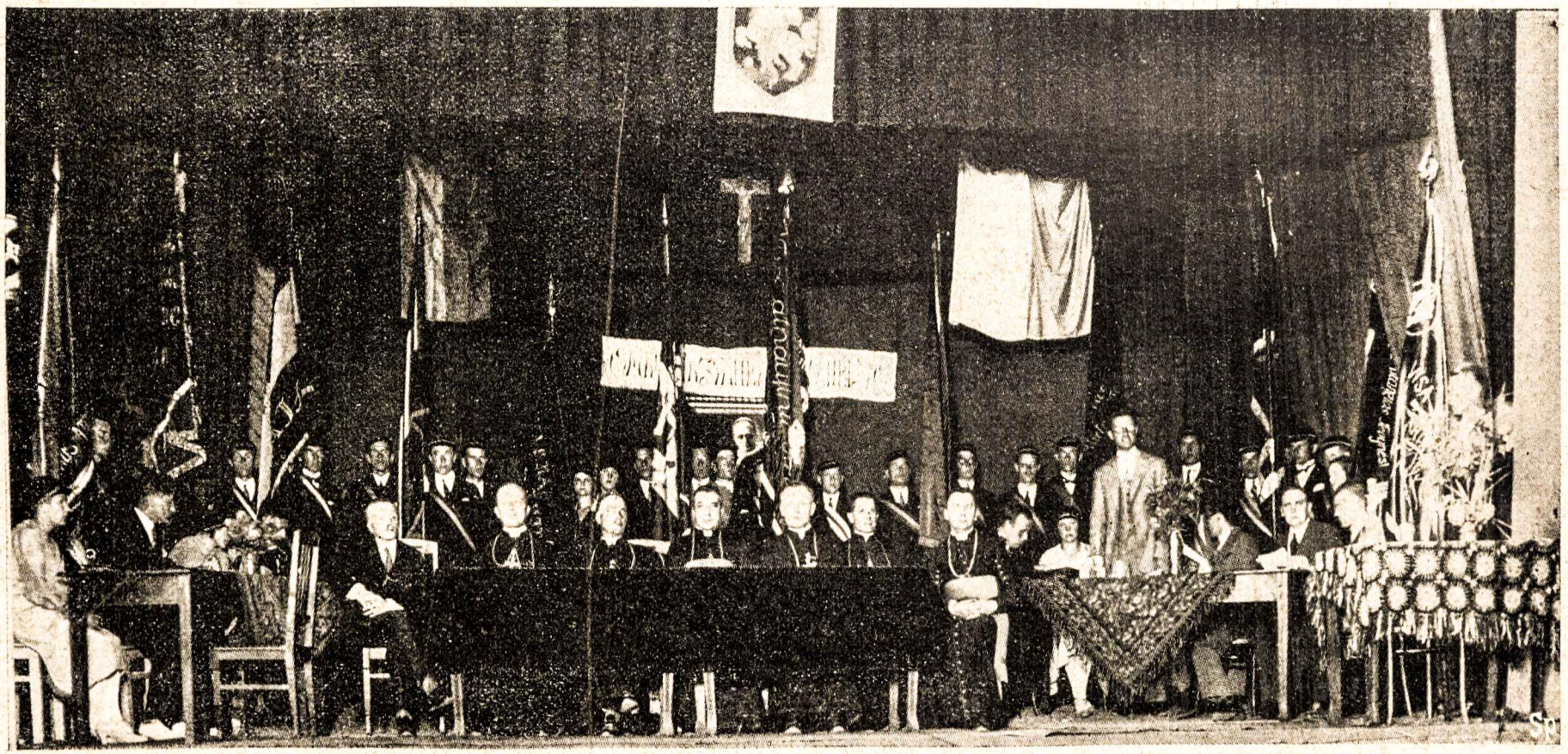

Kongreso prezidiumas:

Vidury Garbės Prezidiumas, dešinėj Vykdomasis Prezidiumas, kai ėj Sekretorius

lyginimu iš šv. Rašto, kad Kristus yra vynmedis, o tikintieji — šakelės. Tad visi turim būti vienybėje su Kristum. Dar didesnė yra vienybė, kai Kristų priimam į savo širdį. Tą ypač brangino pirmieji krikščionys. Tik paskiau toji dvasia atšalo taip, kad 1215 m. Laterano susirinkimas turėjo paraginti tikinčiuosius bent vieną kartą per metus priimti Kristų. Protestantizmas tą supratimą sugadino ir Šv. Sakramentui pridavė tik figuratyvinės reikšmės. Tačiau katalikams griežtai stojant prieš protestantus, buvo susidaręs kraštutinumas — kad žmogus esąs per menkas priimti Dievą (jansenistai). Bet po to prasideda eucharistinis renesansas Pradėta daryti kongresai, išreiškiama Kristui pagarba, auklėjamas pamaldumas. Ypač Pius X rūpinos grąžinti apaštališkus bažnyčios laikus. Prie eucharistijos galėjo eiti tas, kurs nejautė sunkios nuodėmės. Tai buvo didelis persilaužimas eucharistiniame gyvenime. Atsirado organizacijos, kaip Šv. Marijos, Jėzaus Širdies, liturginio judėjimo. Tas judėjimas yra pasiekęs ir mūsą Lietuvą: yra inteligentų būrelis, kurie lavinasi eucharistijoj.

Kokie gi svarbiausi eucharistininkų uždaviniai. Pirmiausia, paties savęs tobulinimas. Reikia stengtis išlaikyti Dievo ir bažnyčios įsakymus, mišias lankyti, būti pamaldžiam, neužmiršti artimo meilės, įsigyti malonų būdą. Vengti nervingumo, šiurkštumo. Reikia būti pareigų žmonėmis. Tada jau galima daryti įtaką į artimesnę aplinkumą—šeimą. Gero būdo negali nepastebėti aplinkiniai žmonės. Turim rūpintis kitų tarpe savo pavyzdžiu apaštalaut. Svarbu euharistininkams sudaryt įspūdį, kad šventumas yra savo asmens išplėtojimas, ne numarinimas, ne nirvana.

Inteligento pareiga duoti to, kas gera kitiems. Dalyvaut katalikiškoj akcijoj, prižiūrint bažnyčios vadovybei. Pirmas dalykas — apšviesti kitus katalikišku susipratimų. Ypač liaudžiai, moksleivijai teikti tą katalikišką susipratimą Sukurti idealų pamėgimą, troškimą. Tik pirma patys jais turim būt persiėmę. Be idealų gyvenimas neįmanomas. Net ir be ypatingų pastangų savo idealizmu paskleisim kilnumo dvasią.

Jau praktiškai eucharistininkai yra nudirbę gražių darbų, ypač gail. darbų srity. Tačiau kiek dar skurdo mūsų krašte! Tat reikia pamatyt, kur ko trūksta. Bendrai, eucharistininkas turi būti ir visuomenininkas. Šių laikų šventumo idealas—dirbti kitų tarpe. Daugiausia pasisekimo — darbuotis jaunimo tarpe.

Ypatingai artimesni laiko uždaviniai — kitais metais numatyta sušaukti eucharistinį kongresą. Jis bus šaukiamas vyskupų hierarchijos. Laikas jau ruoštis. Jo pasisekimas tikrai sukeltų eucharistinį entuziazmą. Turėtų susidaryti eucharistinis centras, kad ir prie KVC. Reikalinga padidinti euchar. eiles ir jų judrumą. Tai įvykdžius, būtų didelių nuopelnų mūsų tautai ir bažnyčiai.

Po paklausimų ir diskusijų gerb. dvasios vadas perskaito 4 susirinkimo rezoliucijas: a) įpareigoti studentų ir moksleivių vadovybes sudaryti euchar. sąjungą su KVC priešaky; b) ruoštis prie būsiančio kitais metais eucharistinio kongreso; c) daugiau įtraukti ateitininkų į euchar. eiles ir d) raginti dalyvauti katalikiškoj akcijoj.

Toliau einamuosiuose reikaluose reikalų vedėjas praneša veikimo apžvalgą—sekcijų stovį. Sekcijų dabar yra 15, pirmiau

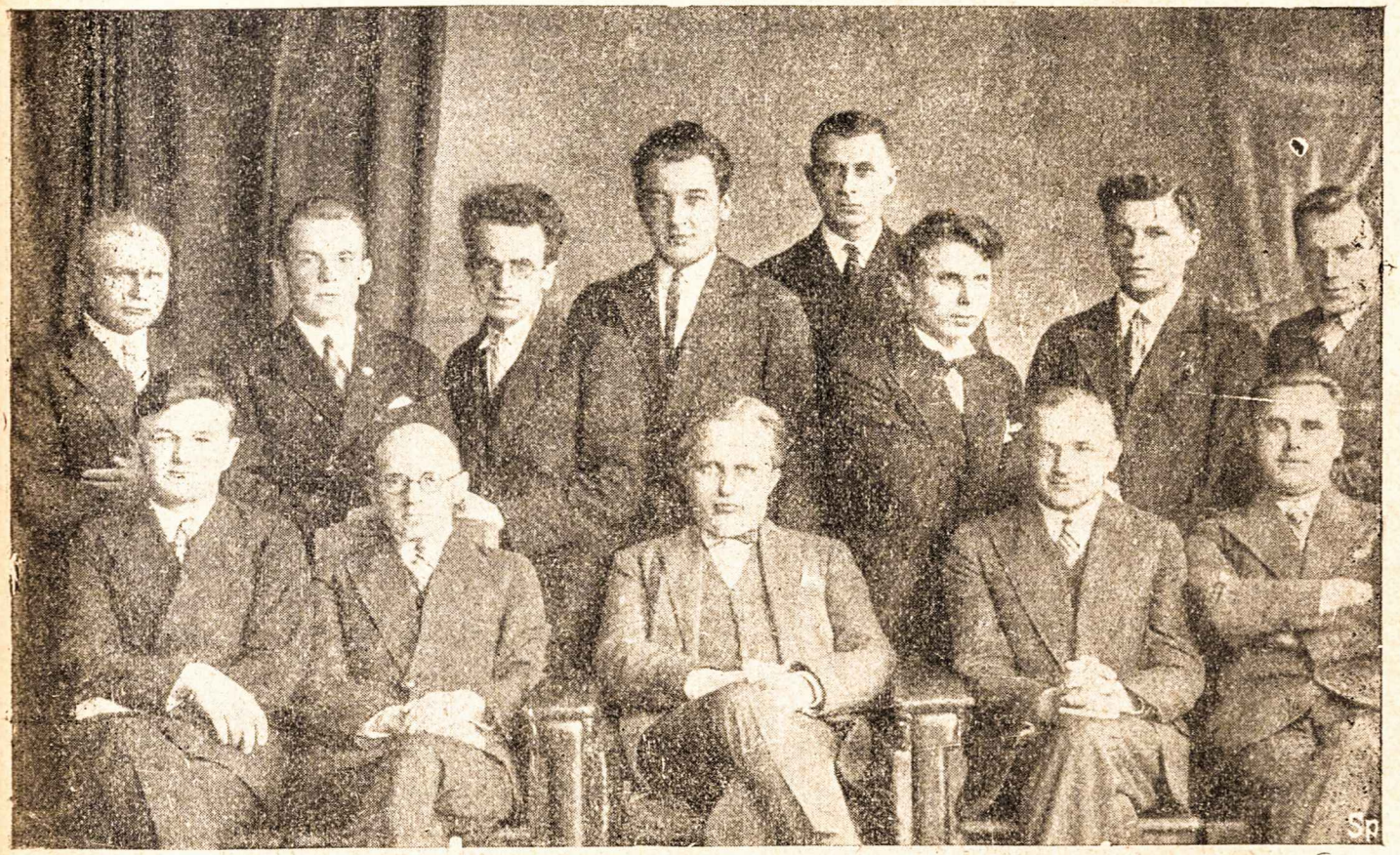

Kongresui rengti Komitetas:

sėdi (iš kairės): *J. Laučka* (Dainų organizat.), *St. Rauckinas* (Sekret.), *Ed. Turauskas* (pirm.), *St. Lušys* (vice-pirm.), *S. Zareckas* (Spaudos parod. org.); Stovi: *B. Krikščiūnas* (Ūkio kom. pirm.), *B. Bučinskas* (Sporto organ. v.), *J. Keliuotis* (Propagandos kom. pirm. g.), *K. Mockus* (Misterijos organiz.), *A. Žirgulys* («K. Vadovo» redaktorius), *P. Janulis* (Meno parod. organ. v.), *J. Bazevičius* (Technikos k. pirm.), *Vl. Viliamas* (Vyriausias tvarkdarys).

buvo daugiau. Tvirčiausios sekcijos Panevėžio ir Mariampolės (179 nariai). Toliau — Biržų, Šakių, Prienų ir Linkuvos.

Reikalų vedėjas paliekamas tas pats.

Po paklausimų ir sumanymų išnešamos dvi rezoliucijos: a) paskelbti vajų, kad kas trečias ateitininkas būtų eucharistininkas, b) sekti savo Mokytojo pavyzdžiu, kurs šelpė ir gerbė neturtinguosius.

Po sąjungos dvasios vado kan. prof. P. Kuraičio žodžio posėdis baigiamas maldele.

Abstinentų sekcijos posėdis

įvyko ateitininkų rūmuose. Posėdį atidarė Moksleivių Sąjungos abstinentų reikalų vedėja p—lė stud. E. Urbonaitė. Savo trumpoje kalboje ji pažymėjo, kad ateitininkai abstinentai yra gana gausingi, iš viso yra 17 sekcijų su maždaug 500 narių. Posėdžio prezidiuman pakviesta pirm. stud. V. Makutėnas, abit. Aleškevičius, sekr. p—lė Mickevičiūtė ir moksleivis p. Tarvydas.

Stud. Tamašauskas skaito paskaitą «*Abstinencija ir gyvenimas*». Gerb. prelegentas savo paskaitoje pabrėžė, kad ne patys svaiginamieji gėrimai yra kalti dėl žmonių girtuokliavimo, bet įpročiai juos visur vartoti. Todėl reikia kovoti su įpročiais ir sudaryti naujų. Abstinencija yra gražus ir didingas dalykas: ji saugo ir gina tautos moralę, sveikatą ir turtą. Kad geriau abstinencijos idėja plėstųsi visuomenėje, reikalinga patiems abstinentams būti pavyzdžiais, reikalinga daugiau jiems parodyti linksmumo, judrumo, takto. Išrenkamas naujas Moksleivių Sąjungos abstinentų reikalų vedėjas abit. p. Aleškevičius. Einamuose reikaluose stud. L. Tamošauskas iškelia sumanymą apie abstinentų laikraščio leidimą ir apie abstinentų sendraugių suorganizavimą. Šie klausimai paliekami atviri.

Šiame posėdy dalyvavo keturi latvių studentai abstinentai, daugelis moksleivių, studentų, keletas klierikų ir mokytojų. Posėdis praėjo malonioje ir jaukioje nuotaikoje.

Meno ir mokslo sekcija

posėdžiavo ateitininkų namuose. Posėdį atidarė meno ir mokslo reikalų vedėja p-lė L. Dapkūnaitė, trumpais žodžiais pabrėždama meno prasmę ir šio posėdžio svarbą. Į prezidiumą pakviesta: stud. J. Slapšinskas, p-lė Ratkevičiūtė ir p. Jakubka. Toliau *p. J. Keliuotis* skaito paskaitą. «*Kaip įsigyti estetinę kultūrą?*» Estetinė kultūra yra reikalinga kiekvienam žmogui. Be jos neįmanomas joks vispusiškas auklėjimas. Ji ypač turi prigyti ateitininkuose, kurie turi būti gyvenimo priešakyje. Bet kaip tą kultūrą įsigyti? Yra keturios estetinės kultūros šakos: gestų, dailės, muzikos ir literatūros. Gestų kultūrą lavina žaidimai ir šokiai. Jie žmogų padaro daug vikresnį. Toliau racionaliai suprasta gimnastika ir rankų darbas taip pat šiam tikslui naudinga. Atostogų metu nereikėtų ateitininkams vengti paprasto rankų darbo, kuris stiprina fiziškai ir moko ištvermės. Svarbu susirūpinti dramos ir vaidybos menu, kuris ateitininkuose nėra kaip reikia prigijęs.

Taip pat svarbus ir muzikos menas, kuris žmogų meniškai labai lavina. Literatūrinei kultūrai įsigyti reikia žymiai daugiau atsidėjimo. Mat, literatūra yra pati aukščiausia meno sritis. Jos įsigyti galima mokantis meno pasakoti—kalbėti, meno skaityti ir meno rašyti. Ypač didelės estetinės kultūros reika-

lauja moderniškoji literatūra, kurios judėjimas ir ateitininkų tarpe pastaraisiais metais pasireiškė. Po paskaitos Bern. Brazdžionis ir P. Karūža paskaitė savo eilėraščių. Po to buvo diskusijos. Diskusijose dalyvavo visa eilė kalbėtojų. P. Trimakas, Bordeaux U-to literatūros studentas, pritardamas ateitininkų naujai orientacijai modernizmo link, ragino dar susirūpinti išorine estetika. Ateitininkai visose srityse turį paimti XX-ojo amžiaus gyvenimo vairą į savo rankas. Posėdyje buvo aiškiai proklamuotas naujosios literatūros srovės pasireiškimas, kuris susibūrė aplink almanachą «Granitas».

Kadangi meno ir mokslo reikalai skiriasi, tai pageidauta meno ir mokslo sekciją perskirti. Nauja sekcijos vedėja išrinkta p-lė V. Kurmauskaitė.

Visuomeninkai

posėdžiavo Vasaros Teatro salėje. Posėdyje *prof. A. Maliauskis* skaito paskaitą «*Naujos socialinės linkmės pastaraisiais laikais*». Prelegentas jau iš karto buvo sutiktas karštu delnų plojimu. Profesorius pastebi, kad kiekviena socialinė linkmė savo pagrindan deda pasaulėžiūrą. Kas mums Evangelija, tas socialistams ir laisvamaniams Markso, Engelso ir kitų raštai.

Profesorius nurodo, kaip materialistinės pasaulėžiūros atstovai (pav., Haeckel), norėdami įrodyti savo pažiūrų tikrumą, darė falsifikacijų su embrijonais... Pereidamas į prieškarinius Lietuvos laikus prelegentas nurodo, kokia buvo ano meto šviesuomenės būklė. Kas tik buvęs inteligentas, tas turėjes būti ir ateistas. Prieš materialistinę pasaulėžiūrą ilgai niekas nedrįso tada pasišintis. Kristus šviesuomenės buvo visai užmirštas. Profesorius paminėjo, kad Lietuvoje yra masonų organizacija, kurios net vardą pasakė. Baigdamas savo paskaitą, prelegentas ragino katalikams padidinti savo aktingumą ir sąmoningai ginti katalikų teises. Sekcijos vedėjas paliekamas tas pats, būtent K. Mockus.

Vyrų posėdis

buvo birželio mėn. 22 d. 14 val. ateitininkų salėje. Posėdį atidarė Moksl. S-gos vyrų reikalų vedėjas *A. Domaševičius*, pabrėždamas šio posėdžio reikšmingumą. Šis posėdis turįs duoti progos pagalvoti, kaip mes, vyrai, turime pasitikti trečiąjį At-kų dešimtmetį. Į prezidiumą išrenkami: pirm. stud. Meškauskas, Gudmanas (Šiauliai), sekr. Vaičeliūnas (Kaunas), Deveikis (Kėdainiai). *Prof. Pr. Dovydaitis* skaito paskaitą «*Vyr. škumas ir jo pasireiškimas*». Išdėstęs, kaip vyriškumas įvairiais laikais buvo suprantamas, ir pažymėjęs, kad įvairios pasaulėžiūros nevienodai vyriškumą supranta, profesorius nagrinėjo, kaip, išeidamas iš krikščioniškos pasaulėžiūros, ateitininkas turi vyriškumą suprasti ir jį ugdyti. Reikia sąmoningai la-

vinti visas žmogaus galias. Nereikia pamiršti kūno lavinimo, sporto ir gimnastikos. Tik kūno kultūra negali būti padaryta tikslu. Krikščionybė moko, kad kūnas turi paklusi sielai, kaip aukštesniajam principui, ir žemesnės galios — aukštesnėms. Racionali kūno kultūra yra būtina žmogaus sielos kultūrai ugdyti, nes kūnas ir siela daro vienas kitam daug įtakos. Reik turėti švarią vaizduotę, mokėt pasirinkt tinkamą literatūrą ir pramogas; reik suvaldyti seksualinius jausmus, kurie paleisti pražudo idealizmą ir jaunatvės entuziazmą. Tik šitokioms ypatybėms pasižymįs žmogus gali vadintis *tikras vyras*. Toliau stud. A Domaševičius referavo apie tolimesnį veikimą. Jis savo pranešime nurodė, kad ateitininkų vyrų kuopelės yra būtinos, nes jos padeda auklėtis tikrąjį vyriškumą. Visuomeniškumui ugdyti reikia daugiau bendrauti su žmonėmis, sueiti į santykius su paprastais miesto ir kaimo darbininkais. Naujas reikalų vedėjas išrenkamas J. Gratkauskas.

Posėdis buvo gausingas, beveik pilnutėlė erdvi ateitininkų salė. Dalyvavo daug moksleivių, studentų, kunigų, vienuolių, mokytojų ir k.

Moterų posėdis

buvo birželio mėn. 22 d. 14 val. Vasaros Teatre. Posėdį atidarė M. A. C. V. Mergaičių reikalų vedėja p-lė E. Sabalytė. Atidarymo kalboje ji trumpai papasakojo savo veikimą ir nustatė gaires tam gražiam darbui, kuris teks dirbti naujai reikalų vedėjai. Toliau *p. Ladygienė* skaitė paskaitą «*Modernioji kultūra ir katalikės moters uždaviniai*». Savo paskaitoje prelegentė nupieše idealios ateitininkės tipą.

Kultūriniame tautos gyvenime vyrai ir moterys turį vienodą svarbą. Pagreitintas mūsų laikų gyvenimo tempas mažai tepalieka laiko susirūpinti amžinybės problemomis. Mokslas atvėrė naujus horizontus protui, bet realybėj lytys nepasiekė savo aukštumos. Visur matome viešpatavimą jėgos ant teisės. Bet medžiaga neįstengė duoti žmogui tai, ko ji pati savyje neturi. Čia gali išgelbėti mokslą tik religija, duodama jam prasmės. Žmonija atmetė viršprigimtąją tvarką ir susilaukė tragedijos. Gyvenimo dinamiškumas paliko toli užpakalyj krikščioniška susipratimą. Mes vis dar neturime noro tobulinti save amžinybės klausimų šviesoje, tačiau tai įvykdinti yra pasiryžusi Katalikiškoji Akcija. — Šiais laikais moterų dauguma per maža yra savarankiškos. Ta klaida įvyksta ne dėl žinojimo, bet dėl to, kad per maža mes esame katalikės. Moteriai mokslas yra būtinas, jei ji nori pasižymėti tikslia, intuityvine kultūra.

Moteris gali savo lobį perteikti ateinančioms kartoms. Daug yra ydų dabartinėje šeimoje, todėl kyla reikalas pagilinti pasaulėžiūrą. Tam reikalingas doktrinalinis susipratimas. Dabartiniu metu žmogaus rupuolimui tarnauja teatras, literatūra, kinai ir t. t.

Katalikybė todėl kviečia moterį dėtis į veikėjų eiles, įkūnyti sielas, sudvasinant kūnus. Reikalinga atmesti visa kas peiktina, reikia palaikyti visuomeniniame gyvenime tinkamą padorumo aukštį.

Mergaičių moksl. yra apie 2000. Veikimas geras; dabar daugiau rūpinamasi vidujiniu lavinimusi. Mergaičių reikalų vedėja išrinkta abiturientė Romašauskaitė iš Biržų. «Naujosios Vaidiliutės» sekret. išrinkta stud. J. Jatulytė, kuri prie studenčių tarybos suorganizuos redakcinę komisiją ir pakvies redaktorę. Posėdis ba giamas stud. A. Sereikytės kalba ir ateitininkų himnu.

Jaunieji ateitininkai

posėdžiavo birželio mėn. 23 d. 10 val. ateitininkų salėje. Posėdį atidarė Moksleivių Sąjungos pirm. stud. *J. Laučka.* Pabrėžęs šio posėdžio svarbą, jis pasiūlė susirinkimui į prezidiumą šiuos asmenis: stud. Pr Dielininkaitis (pirm.), Bajoraitis (iš Rygos), Žemaitaitis (Jurb.), Andziulis (Marij.), Grigaitytė (Kaunas); Į Sekretoriatą: Dulinskas (Telšiai), Grigaitis (Kražiai). Pirmininkas Laučka praneša, kad veikimas visais metais ėjo gerai. Kuopos palaikė tamprius ryšius su Centro Valdyba. Dabar yra 83 kuopos Pernai buvo 95, 14 iš jų likviduota likviduojant 14 vid. mokyklų. Toliau pranešimus darė C. V. sekretorius, iždininkas, «Ateities» red. stud. A. Vaičiulaitis, ateitininkų spaudos administratorius S. Zareckas, revizijos komisijos vardu stud. B. Dundulis. *Dr. Kl Ruginis* skaitė paskaitą «*Ateitininko pasiruošimas gyvenimui*». Prelegentas, prisiminęs Platono visuomenės suskirstymą į filosofus, karius ir juodadarbius, pabrėžią, kad *ateitininkas turi būti kartu ir filosofas, ir karys, ir juodadarbis žmogus.* Mums reikalinga didžiausia intelektualinė išmintis, kad būtų galima pažinti gyvenimą, reikalinga galinga valia, kad galėtume realizuoti savo idėjas. Po paskaitos išrenkama nauja Moksl. Sąjungos Centro Valdyba: Ad. Domaševičius (pirm.), Žemaitaitis (sekr), K. Idzelevičius (iždi.), Pr. Rudinskas (jaun. at. vadas), R. Valteris (sporto reikalų vedėjas), Dr. J. Grinius — «Ateities» red. C. V-bai suteikiama kooptacijos teisė. Revizijos komisijon: A. Šerkšnas, M. Strazdaitė, A. Kazlauskas ir B. Žvirblis.

Baigiamasis plenumo posėdis

Paskutinis plenumo posėdis prasidėjo birželio mėn. 23 d. 16 val. Vasaros Teatre. Pirmininkauja Dr. Pr. V. Raulinaitis. Prof. K. Pakštas kalboje «Mūsų pasiryžimai» pažymi, kad mokslus einančiai jaunuomenei svarbu susirūpinti kultūrine kūryba. Nors mes turime ir nemažą narių skaičių, tačiau kitiems užimponuoti galime *ne savo kiekybe, bet kokybe.* Kiekvienas ateitininkas yra lyg plytelė tų didžiųjų rūmų, kuriuos stato

visa organizacija. Šv. Augustinas mums yra pavyzdys, kaip išugdyti savyje naują dvasią. Mes trokštame tautai gyvybės, kuri yra galima tik laisvės sąlygose. Savo rūmų nestatome iš svetimų griuvėsių. Mes patys esame kuriamoji jėga ir galybė. Lietuvių tautą reikia išvesti į gražią ateitį. Savo laimėjimus pasieksime darbu. Mums reikia rasti naujo gyvojo vandens šaltinį. Ateitininkai turėtų būti ateities gyvenimo mokykla. Gyvenimas daug ką palauš, bet liks dar stiprių jėgų. Mes liksime gyvųjų tarpe ir kursime naują Lietuvą. Iki ateinančio kongreso mes turime realizuoti savo rezoliucijas, pasiryžimus.

Toliau ėjo komisijų pranešimai. Sveikinimų komisija perskaito kongreso sveikinimus: 1) Amerikos Lietuvių R.—Katalikų Federacijai, 2) Amerikos lietuviams katalikams Vyčiams ir 3) Lietuviams Vilniečiams. Sveikinimai entuziastiškai priimami.

Per rinkimus vyr at-kų vadui prof. Šalkauskiui atsisakius, nauju Ateitininkų Federacijos vadu dauguma balsų buvo išrinktas *prof. K. Pakštas*. Generaliniu sekr torium išrinktas stud. J. Štaupas. Į Ateitininkų Fed. Tarybą išrinkti: Dr. Eduardas Turauskas pirmininku ir nariais — J. E. vyskupas M. Reinys, prof. Mykolaitis-Putinas, Dr. L. Bistras, Dr. P. Bielskus, Dr. K. Ruginis, Dr. V. Pr. Raulinaitis, p. O. Krikščiūnienė, kun. prof. Malakauskas ir Dr. Leimonas. Revizijos komisijon buvo išrinkti: kun. F. Kemėšis, p. Starkienė, Dr. D. Jasaitis, Dr. Ruginienė ir Dr. P. Karvelis. Garbės Teismo nauja sudėtis tokia: Dr. A. Juška, Dr. J. Grinius ir doc. B. Vitkus. Buv. vyr. ateitininkų Vadas pakeltas pirmuoju Federacijos garbės nariu.

Priimtos rezoliucijos įvairiais gyvenamojo momento ir organizacijos reikalais. (Jos spausd. atskirai. *Red.*).

Rinkimams pasibaigus, buvo kalbėtos baigiamosios kalbos. Kalba *prof. St. Šalkauskis*. Savo žodžiais kreipiasi į savo įpėdinį prof. K. Pakštą, linkėdamas jam rasti at-kuose veiklių padėjėjų, vykdant savo plačios iniciatyvos sumanymus. Pareiškia visiems padėką už suteiktą jam paramą darbuose ir pagarbą. Linki at-kams kas kart labiau augti ištvermėj ir kūrybinėj drąsoj.

Toliau kalba *prof. Pr. Dovydaitis*. Naujai vadovybei linki budėti idealų sargyboje, nesustingti ir nepaliauti tęsti nuolatinio kūrybos darbo taip idėologijos, taip praktiško veikimo srityse. Mums visiems reik daugiau aktingo veiklumo, kuris įrodytų, jog *mūsų idėjos reiškia gyvąją tiesą*. Mažiau didžiuotis didelėm tiesom, kad niekados *neateitų tos piktos progos nusilenkti melui*. Labiau rūpintis socialiniu klausimu, kad būtų galima laimėti visuose frontuose. Gyvenimas *turi* pasikeisti, *turi* pakrypti į tas vėžes, kurias yra nurodęs Dieviškasis mūsų Mokytojas. — Prof. Dovydaičio kalba susilaukė daug karštų ovacijų.

Prezidiumo pirm. Dr. Juška dėkoja prof. St. Šalkauskiui, prof. Pr. Dovydaičiui, prof. Pr. Kuraičiui, buvusiems gener.

sekret. (K. Šapalui, Ig. Skrupskeliui ir St. Rauckinui), Kongresui Rengti Komitetui, sporto šventės vyr. organizatoriui prof. J. Eretui, misterijos autoriui V. Bičiūnui, kompozitoriui J. Dambrauskui, misterijos artistams ir kitiems joj dalyvavusiems, parodų organizatoriams S. Zareckui, P. Januliui ir visiems kitiems; linki visiems vėl susitikti po penkerių metų geresnėse ir palankesnėse sąlygose.

Kongresas baigiamas malda, tautos ir at-kų himnais. 19, 30 val.

Kongrese įregistruota 1142 moksleiviai, 541 studentas, 115 sendraugių ir 321 svečias. Vadinasi, viso buvo 2168 dalyviai.

Vainikas žuvusiems

Kongresui pasibaigus, visi dalyviai tvarkingai, nors ir neorganizuotai, nuėjo į Karo Muziejaus sodelį ir uždėjo vainiką prie paminklo žuvusiems už laisvę.

Šitose iškilmėse kartu su ateitininkais dalyvavo svečiai, atvykę iš Vilniaus, iš Amerikos, Rytprūsių ir Latvijos.

Prof. K. Pakštas, Vyriausias At-kū Vadas, prie paminklo pasakė šią kalbą:

„Sėkmingai baigę III-čiąjį savo kongresą, ateitininkai deda šį garbės, prisirišimo, meilės ir ramybės vainiką ant Tėvynės didvyrių kapo ir lenkia savo raudonas vėliavas, pilnas gyvybės ir gaivastingumo. Šis vainikas tėra tik menka simbolinė išraiška to mūsų dėkingumo, kuriuo dega mūsų sielos Nepriklausomybės kovotojams. Norėdami realiai atsidėkoti už tą aukščiausią auką nemarioms didvyrių sieloms, mes turėsime per visą savo gyvenimą didžiausioje širdžių vienybėje, kupini entuziazmo ir kilnių pasiryžimų statyti didingus Lietuvos kultūros rūmus, narsiai žengti žinijos keliais ir nuolatinėmis, nepaliaujamomis pastangomis nupinti iš brangios Tėvynės gyvąjį vainiką ir padaryti iš jos pasigerėjimą būsimųjų amžių žmonijai. Prie šio amžinos garbės kapo mes dar kartą pabrėžiame ateitininkijos didį pasiryžimą padaryti iš Lietuvos majestingą ir tvaskančią kultūros pilį, kur saugiai jaustųsi lietuviškosios kūrybos Amžinoji Ugnis!“

Trečiojo Ateitininkų Kongreso rezoliucijos

I. Įsisąmoninimas ideologijoj

Išeinant iš principo «pirma doktrina, paskui akcija», visa ateitininkija ryžtasi giliau įsisąmoninti į savo sudėtingos ir sintetinės ideologijos pagrindus. Šiam pasiryžimui įvykdyti III Ateitininkų Kongresas nutarė išleisti jos ideologiją ir jos kultūrinę kryptį liečiančius raštus, kurie visų bus skaitomi ir kuopose nagrinėjami.

II. Dvasinės kultūros sritis

Prisisimindamas amžinos ir garbingos atminties Vytautą Didįjį ir jo sukurtą nuo marių iki marių Lietuvos imperiją ir lygindamas anų ir šių laikų sąlygas ir galimybes, III At. Kongresas konstatuoja, kad šių laikų sąlygose Lietuvos didybei pakelti nieks nebegali eiti horizontaline kryptimi, ir todėl senovės didybei prikelti ir pačių garbingųjų eilėsna atsistoti Lietuvai belieka vertikalinė kryptis, siekianti aukščiausios ir pilnutinės kultūros. Prisimindamas didžio šventojo Augustino mokslą ir gyvenimą, III At. Kongr. dar kartą pabrėžia didį reikalą aukšto dorovingumo ir religinės praktikos visai lietuvių tautai. Religija ir dora įprasmina kultūros turinį, įneša tautų gyveniman daug džiaugsmo, kūrybinio nusiteikimo, jaunatvės ūpo ir veda jas į Dievo Miestą.

III. Visuomeniškumas

Kaip prieš tautinį apmirimą priešpastatyta tautinis atgimimas su «Aušra», kaip prieš religinį indiferentizmą ir nihilizmą pastatyta religinis atgimimas su «Ateitimi», taip dabar, ypatingai gręsiant suskaldymo, dezorientacijos ir per prievartą brukamo chaoso pavojui, ateitininkija iškelia galingą visuomeniškumo šūkį, nes fatalizmo persunktai tautai yra nepaprastai svarbu auklėti laisvą visuomenišką iniciatyvą, laisvąsias institucijas ir paruošti plačiąsias minias visuomeniškam darbui ir pilietinėms pareigoms. III At. Kongresas tiki, kad tik kultūrinės autonomijos ribose visoms jaunimo ir tautos grupėms bus palengvinta teisė ir laisvė apsispręsti ir visiems užteks vietos ir progų kultūriškai ir visuomeniškai pasireikšti. Teisėtumas, laisvė ir tvarka — patrijotizmo mokykla.

IV. Materialinės kultūros sritis

Turint galvoje, kad jokioje šaly gausinga inteligentija negali sutilpti į valdininkų kategorijas ir atsižvelgiant į mūsų krašto ir inteligentijos gyvenimo sąlygas, III At. Kongresas siūlo ateitininkijai atkreipti ypatingą dėmesį į žemės ūkio, ekonomijos, koperacijos, technikos, medicinos mokslus ir į praktiškuosius amatus, kurie gali dar atskleisti daug galimumų mūsų tautai prasigyventi ir ūkiškai susitvarkyti.

V. Fizinės kultūros sritis

Kadangi sveiki žmonės yra didelis tautos turtas ir galybės šaltinis, tai III At. Kongresas skatina moksleiviją ir visą ateitininkų inteligentiją pagal išgales užsiimti racionaliu sportu, vengti nehigieniškų pramogų, tvarkyti viešą ir privatinį gyvenimą pagal higienos dėsnius.

VI. Eucharistininkų judėjimo reikalu

Ateitininkai eucharistininkai, susirinkę į III-jį Ateitininkų Federacijos Kongresą Kaune savo posėdyje 1930 — Vytauto Didžiojo — metų birželio 21 d. atsižvelgdami į dabartinius savo uždavinius ir reikalus, nutarė: įpareigoti ateitininkų eucharistininkų studentų ir moksleivių vadovybes, kad dėtų pastangų sudaryti stiprią eucharistininkų sąjungą Lietuvoje su bendra eucharistininkų organizacijų vadovybe ar centru prie KVC.

VII. Dailiosios kūrybos reikalu

Trečiasis Ateitininkų Kongresas, remdamasis tuo, kad ateitininkams privalu siekti pilnutinės kultūros, mokina juos gyviau susirūpinti estetinės (gestų, muzikalinės, plastinės ir literatūrinės) kultūros įsigijimo reikalu, o pačius kūrėjus ragina eiti prie drąsiausių meniškos kūrybos žygių integraliniai sintetinės estetikos kryptimi.

VIII. Pramogų ir pasilinksminimų reformos reikalu

III At. Kongresas konstatuoja, kad ateitininkų ruošiami pasilinksminimai ir pramogos savo padorumu ir estetika ligšiol maža kuo tepralenkia kitas jaunimo grupes ir šitam reikalui pakelti į prideramą aukštumą paveda Kauno stud. at. korporacijoms ir draugovėms kartu su Sendraugių Sąjunga sudaryti pramogų komitetą, išstudijuoti minėtą klausimą ir komiteto nuostatus pranešti visoms ateitininkų kuopoms.

IX. Sendraugių reikalu

Tretysis At—kų Fed. Kongresas, turėdamas galvoj labai didelę svarbą At—kijos judėjimui sendraugių stipraus, gerai

organizuoto veikimo ir, matydamas, kad at—kai sendraugiai ligi šiam laikui dar nėra to pakankamai išvystę, prašo at-kų sendraugių vadovybę ir visų at—kų sendraugių, pradedant šiais jubilejiniais Vytauto Didžiojo ir šv. Augustino metais at—kų sendraugių veikimą tinkamai sureguliuoti.

X. Dėl Valdybos pranešimo

Tretysis At—kų Jub. Kongresas, išklausęs Vyr. Valdybos ir Revizijos Komisijos pranešimus, visus juos tvirtina ir reiškia nuoširdžiausią padėką Vyr. Valdybai, sėkmingai vadovavusiai, sunkiomis dabartinio visuomeninio gyvenimo aplinkybėmis, At—kų Federacijai nuo 1927 m. ir įgyvendinusiai Palangos Reorganizacinės Konferencijos nustatytą at—kų reorganizacijos planą, ir Revizijos Kom. už stropią Federacijos kanceliarijos reviziją.

XI. Padėkos rezoliucija prof. Šalkauskiui

Tretysis Jub. At—kų Fed. Kongresas su didele širdgėla išklausė Vyr. Vado atsistatydinimo pareiškimą.

Kongresas, įvertindamas atsistatydinimo rimtumą (nesveikata, noras atsidėti profesijos darbui) ir gerbdamas Vado valią, yra priverstas priimti atsistatydinimą, bet negali susilaikyti nepareiškęs savo visiško pasitikėjimo prof. St. Šalkauskiui. Kartu kongresas širdingai dėkoja Vyr. Vadui už taip gausingus darbus, formuluojant At-kų Federacijos principus bei pareigas, organizuojant at—kus į trilypę Federaciją, įkūnijant nariuose gilų religinį ir moralinį gyvenimą, nuolat kviečiant juos į kūrybos žygius ir iš viso vadovaujant Federacijai per tris paskutinius metus.

Kongresas žino, jog kiekvienam vadui maloniausias dalykas yra jo mestų šūkių vykdymas; todėl jis kviečia visą Ateitininkiją nuolat turėti galvoj ir realizuoti mūsų brangaus Vado jubilejaus proga mestą šūkį: «*Susiprasti, susiorganizuoti, kurti ir kovoti.*» Kongresas taip pat kviečia visus narius gerbti ir mylėti visa tai, ką mūsų Vyr. Vadas vertina ir brangina. O regimosios padėkos ir pagarbos ženklan Kongresas prašo Vyr. Vadą prof. St. Šalkauskį priimti At—kų Federacijos Garbės Nario vardą.

Dr. Kl. Ruginis

Ateitininko pasiruošimas gyvenimui

(Referatas, skaitytas III-me Ateitininkų Kongrese 1930 m. birželio mėn. 23 d.)

I.

Ateitininkės, Ateitininkai!

Jūs, tur būt, labai nustebote, pamatę savo kongreso pabaigoje paskaitą «Ateitininko pasiruošimas gyvenimui».

— Tai keistuolis tas paskaitininkas! — pamanėte gal sau. — Sumanė štai kalbėti apie mūsų pasiruošimą gyvenimui. Bet argi mes negyvename?! Kas gi jau kitas bėra taip gyvas, kaip mes, jaunosios, jaunieji? Kasgi jau kitas daugiau gyvena negu mes? Todėl kokia čia gali būti kalba apie mūsų pasiruošimą gyvenimui? Mes jau gyvename, mes jau seniai gyvename!

Su šitokia, brangioji moksleivija, tavo pastaba nevisai begalima yra sutikti. Tiesa, iš paviršiaus pažiūrėjus atrodo, kad moksleiviai-ės taip pat gyvena, kaip ir suaugusieji: valgo, geria, darbuojasi, ilsisi, linksminasi ir t. t. Tačiau giliau pažvelgus tuojau galima yra pastebėti, jog tarp jaunimo, ypač mokslą einančiojo jaunimo ir suaugusiųjų gyvenimo yra labai didelis skirtumas. Pirmiausia moksleiviai patys savęs neišlaiko. Nei materialinių, nei dvasios turtų jie dar negamina. Visu kuo, kas jiems egzistuoti ir augti yra reikalinga, jie yra aprūpinami savo tėvų ar kitų suaugusiųjų. Moksleivis yra tik konsumentas, o ne producentas. Jis gyvena tik sau. Kiekvienas jo darbas yra naudingas tik jam pačiam.

Ne taip yra su suaugusiųjų gyvenimu. Subrendęs žmogus jau ne vien tik pats save, bet dažniausiai ir kitus turi išlaikyti. Jis gamina maistą, jis kuria mokslą ir meną, jis gyvena ir dirba jau ne vien tik sau, bet ir kitiems. Net ir vien sau dirbdamas suaugęs žmogus jau gali būti naudingas ir kitiems. Pavyzdžiui, besimokąs smuikuoti jaunuolis ir koncertuojąs smuikininkas abudu atlieka tą patį darbą: s m u i k u o j a; tačiau mokinio smuikavimas yra naudingas tik pačiam mokiniui, nes padeda jam tapti geru smuikininku, tuo tarpu kai koncertuojančio smuikininko smuikavimas, kuris gali smuikuot vien pinigų norėdamas gauti, jau yra naudingas ne vien jam pačiam, bet ir visiems kitiems žmonėms, kurie tik jo klauso.

O kur dar tautos, visuomenės, valstybės ir bažnyčios gyvenimas? Tiesa, negalima pasakyti, kad šiame gyvenime mokslą einąs jaunimas visai nedalyvautų. Tačiau, jeigu tą gyvenimą palyginsime su teatru, tai moksleivija čia bus ne vaidylos-artistai, bet daugiausia žiūrovai. Visame tame gyvenime moksleivis

nevaidina dar ir nenori vaidinti sprendžiamosios rolės; jis dar viešojo gyvenimo nekuria, netvarko ir nėra už jį atsakingas. Bet jis jau laukia į šį gyvenimą savo eilės ir kaip upės savo vandenis į jūrą, taip moksleivija kasdien savo atstovus į viešąjį gyvenimą įlieja.

Tad nors besimokančioji jaunuomenė ir gyvena, tačiau tarp jos ir suaugusiųjų gyvenimo yra skirtumas. Ji dar neina tų pareigų, kurias jau eina suaugusieji, bet jai tos pareigos anksčiau ar vėliau teks eiti. Didis ir sunkus gyvenimas jai dar stovi prieš akis. Tad yra prasmės kalbėti apie ateitininko pasiruošimą gyvenimui. Ruoštis gyvenimui žmogui niekad nėra galo. Jau suaugusį, o kartais net ir seną žmogų dažnai laukia vis naujos veikimo sritys, ir toms sritims užimti suaugęs ar net pražilęs žmogus nuolat turi ruoštis. Bet daugiausia, be abejo, tenka gyvenimui ruoštis jaunimui, kadangi ilgiausioji gyvenimo dalis su didžiausia įvairybe veikimo uždavinių ir aplinkybių dar tebestovi prieš jį.

II.

Nusistačius, kad reikia atsidėjus gyvenimui ruoštis, labiau jau tenka pagalvoti, kas gi reikia daryti, norint tinkamai gyvenimui pasiruošti. Čia iškyla du pagrindiniai klausimai: 1. Ko mums reikia pasiekti arba, kokie mes turime pasidaryti, kad jau būtume pasiruošę gyvenimui ir 2. kaip, kuriuo būdu tai galima pasiekti. Į šiuos du klausimus atsakę ir būsime pasiekę šios paskaitos tikslą.

Kad į šiuos du klausimus galėtume tinkamai atsakyti, pirmiausia turime pažiūrėti, kas tai yra gyvenimas, ko jis iš įeinančio į jį žmogaus reikalauja. Gyvenimas yra vienas didžiulis mechanizmas, o kiekvienas žmogus jame — tai atskiras ratukas. Ko reikalauja kiekvienas mechanizmas iš savo ratuko? — Kad jis jame būtų, kad jis būtų užtektinai stiprus ir kad jis tam tikru būdu suktųsi. To pat reikalauja ir gyvenimas iš žmogaus. Kaip mechanizmui reikalingas kiekvienas jo ratukas, taip ir gyvenimui kiekvienas jo žmogus. Jeigu jau kartą žmogus atėjo į šį gyvenimą, tai jau reiškia, kad jis jam yra reikalingas. Mechanizme kiekvienas ratukas juda-kruta, sukasi, ir sukasi ne bet kaip, bet vis tam tikra kryptimi. Ir gyvenime kiekvienas žmogus taip pat turi dirbti-veikti, ir tai ne kaip papuolė veikti, bet tam tikra kryptimi, tam tikru būdu. Ir kaip mechanizme vienam, kad ir mažiausiam rateliui sustojus arba ėmus kitaip suktis, įvyksta lūžimas, sugedimas, taip ir gyvenime pradėjus kada ir vienam žmogui nebe taip elgtis, kaip jam privalu, atsiranda netvarka, piktas, nuo ko kitiems žmonėms, o dažnai ir to pikto kaltininkui, tenka nukentėti. Kaip mechanizme kiekvienas ratukas ne vien tik sau sukasi, bet, pats suk-

damasis, suka kartu ir kitus ratukus, taip ir gyvenime, kiekvienas žmogus turi gyventi ne vien sau, bet ir kitiems.

Tačiau nors ir didelis yra panašumas tarp mechanizmo ir gyvenimo, bet gi kartu yra ir nemaža skirtumo. Pirmiausia, ratukui mechanizme netenka rūpintis savo egzistencija. Gyvenime gi žmogui reikia pačiam save išlaikyti. Toliau, ratukas mechanizme yra taip padarytas, taip į mechanizmą įstatytas, kad kitaip negali suktis, o tik taip, kaip jam reikia suktis. Žmogaus gi tinkamas veikimas gyvenime nėra machaniškų jėgų nustatytas. Žmogus yra gyva, protinga ir laisva būtybė; jokia fizinė galia nekreipia jo veikimo taip, kaip kreipia traukinio judėjimą bėgiai. Kaip kiekviename atsitikime reikia pasielgti, žmogui nurodo ne kokios nors išorinės mechaniškos jėgos, bet jo pažinimas, — jo p r o t a s. Ratelis mechanizme ne pats sukasi, bet yra kitos, kad ir toli esančios, jėgos sukamas; žmogui gyvenime reikia pačiam veikti, reikia savyje turėti jėgų vykdyti tai, ką protas nurodo. Mechanizme ratelis gali suktis tik tam tikroje vietoje, kuriai jis iš anksto yra nuskirtas; jis yra pritaikytas vietai ir vieta yra pritaikyta jam. Žmogui gyvenime labai dažnai tenka keisti veikimo rūšis, vieta ir aplinkybės ir kiekviename pasikeitime jam reikia sugebėti t i n k a m a i veikti. Pagaliau, mechanizme besisukąs ratelis pačio mechanizmo nekeičia; žmogus gyvenime turi ne vien veikti, bet savo veikime dar nuolat tą gyvenimą keisti: formuoti jį pagal aukštesnę idėją.

Juk mes kiekvieną dieną kalbame: «Teateinie Tavo karalystė, teesie Tavo valia, kaip danguje, taip ir ant žemės» arba Evangelijoje skaitome: «Ieškokite pirmiau Dievo karalystės ir Jo teisybės, o viskas kita bus jums duota». Šiuos Kristaus žodžius reikia tinkamai suprasti. Nekrikščioniška būtų norėti, kad Dievas ateitų pas mus, kaip tie variagai pas senovės rusus, ir tvarką padarytų. Ne, mes patys turime čia kurti Jo karalystę, tvarkydami visą gyvenimą pagal Jo mokslą. Ieškoti pirmiau Dievo karalystės ir Jo teisybės nereiškia vien bėgti iš gyvenimo ir užsidaryti tarp keturių sienų, bet kartu (ir gal dar daugiau) reiškia ir gyventi pilnutiniu viešuoju gyvenimu, tik nuolat stengiantis persunkti jį Dievo dvasia.

Tame pačiame Šventajame Rašte yra pasakyta, kad Dievas žmogų leido pagal savo paveikslą ir panašumą ir kad žmogui reikia stengtis būti tobulu, kaip ir dangaus Tėvas kad yra tobulas. Vienas žymiausiųjų Dievo savumų, ryškiausiųjų Jo begalinės tobulybės pažymių, yra nuolatinis kūrimas. Tad ir žmogui, jeigu jis nori būti tikrai panašus į Dievą, jeigu jis pagal savo prigimtį nori būti taip tobulas, kaip pagal savo prigimtį tobulas yra Dievas, — jis, be moralaus gyvenimo, turi dar nuolat kurti. Tik nuolat pats žengdamas ir kitus vesdamas į tobulesnes gyvenimo formas ir nuolat kurdamas aukštesnes vertybes žmogus gali steigti žemėje Dievo karalystę. O steigti žmogus ją

turi, nes nesteigdamas Dievo karalystės žemėje, jis neįeis ir į Dievo karalystę danguje.

Visa tai trumpai reziumuojant gausime šiuos gyvenimo reikalavimus, kuriuos jis stato kiekvienam į jį įeinančiam jaunuoliui, jaunuolei: 1. Tu privalai pats savarankiškai save išlaikyti. 2. Kiekviename savo gyvenimo žingsnyje tu privalai vadovautis dorovės dėsniais. 3. Daug labiau negu kūno gyvenimu tu privalai gyventi dvasios gyvenimu: intelektiniu, estetiniu, moraliniu ir religiniu. 4. Tu neprivalai bėgti iš viešojo gyvenimo, bet, priešingai, privalai eiti į jį ir savo pavyzdžiu, žodžiu ir visomis kitomis leistinomis priemonėmis jį tobulinti. 5. Tu nuolat privalai kurti vis didesnes dvasines ir materialines vertybes. 6. Visą tai tu privalai sugebėti vykdyti kiekvienoje gyvenimo aplinkybėje, kurioje tik tu atsidurtum. 7. Visą tai vykdydamas tu neprivalai tenkintis minimumu, bet privalai siekti maximumo. Pastatęs tokius reikalavimus gyvenimas dar priduria: šiuos reikalavimus pildyti aš ne tik tau nepadėsiu, bet kiekviename žingsnyje statysiu didžiausias kliūtis; vienas jų tu sutiksi išoriniame pasaulyje, kitas sukelsiu tavo paties sieloje. Tačiau visas jas tu gali nugalėti.

Toks tai yra gyvenimas, tokie yra jo reikalavimai.

(B. d.)

A. Žirgulys

Spaudos paroda

Bendros pastabos

Spauda — viešasis organizacijos veidas. Per ją bet kuris susibūrimas ar draugija išeina viešumon, parodo savo pajėgumą bei sugebėjimus, organizacinius reikalus iškelia į platesnę visuomeninio gyvenimo plotmę. Dėl to kiekviena draugija, nenorinti būti tik «sau draugija», tarp kitų naudingų priemonių, stengias pasinaudoti ir spausdintu žodžiu.

Ir mūsų organizacija nuo pat atsiradimo pradžios savo darbus glaudžiai yra susiejusi su spauda. Nėra reikalo čia minėti plačiau, kokios reikšmės organizacijos augimui yra turėjęs pirmasis oficialus organas «*Ateitis*». Svarbu tik pabrėžti, kad ji iš vienos pusės buvo ir tebėra ateitininkiško gyvenimo kūrėja organizacijos viduje, o iš kitos — ateitininkijos idėjų skleidėja viešajame gyvenime. Organizacijai besidiferencijuojant ir apimant naujas gyvenimo sritis, spaudos reikalai augo, plėtėsi, šakojosi. «Ateities» rėmus organizacija ilgainiui peraugo. Naujos visuomeninio gyvenimo apystovos turėjo iškelti «*Židinį*»,

«Naująją Vaidilutę», *«Ateities Spindulius»*, kurie šiandie drauge su «Ateitim» visai gražiai atitinka laipsniuotą Federacijos ūgį. Tie visi keturi žurnalai jau iš dalies rodo ateitininkų užimtą barą Lietuvos kultūriniame gyvenime. Bet tik iš dalies. Yra dar kita ateitininkų spaudos sritis, kuri nemažiau reikšminga. Tai, būtent, pavieniai leidiniai, ateitininkų parašyti bei redaguoti veikalai, redaguoti ir redaguojami laikraščiai bei žurnalai. Išaugę šalia organizacijos, jie ne visų gal pastebimi, kad tai organizacijos žmonių darbas. Ne visus juos, tiesa, ir galima pastebėti, nes iš viso tai nėra toks daiktas, kurs visuomet garsiai apie save primintų. Vieni jų ramiai sau guli knygynų lentynose, kitų laidos jau išsekusios, išp rduotos. Taip, kad kartais ir norėdamas žinoti, kas šioj srity ateitininkų yra padaryta, nevisuomet gerus norus galėsi visai patenkinti. O juk aprėpti visą darbo plotą kiekvienam, tuo labiau organizacijai, ne tik įdomu, bet ir reikalinga. Geriausia tam yra tikę apžvalginės spaudos parodos.

Tokių parodų yra įvykę jau ir anksčiau, didesnių ateitininkų kolektyvo pasirodymų proga. Šiais jubiliejų metais buvo užsimota III-jo Kongreso metu surengti spaudos parodą kiek galint platesniu maštabu, kur būtų atvaizduotas ateitininkų darbas spaudoje per 20 metų. Kiek aplinkybės leido, Parodos organizatoriaus p. *S. Zarecko* rūpesčiu ir nuolatiniais klebinimais buvo surinktas nemažas eksponatų skaičius, kuris davė jei ir nepilną, tai bent apypilnį ateitininkų plunksnos darbų vaizdą. Tas vaizdas, be abejo, galėjo būti pilnesnis, jeigu visi, kurie jaučiasi ateitininkais, be jokios baimės būtų galėję savo darbus viešai parodyti. Bet ir tokia paroda, kokia įvyko, leidžia daryti kai kurių išvadų bendrai apie ateitininkų spaudą.

Knygų skaičius. Autoriai

Pirmiausia skaičiais. Viso buvo išstatyta 713 leid.: originalių—505, vertimų—117, vienkartinių redaguotų leidinių — 91 [1]). Iš bendro skaičiaus: 70 atspaudų [2]), 1 albomas (A. Jakšto «Icones Episcoporum Samogitiensum»), 1 laikr. iškarpa ir 4 užrašai. Pagal kalbas skirstosi šitaip: prancūzų—6, lenkų—4, vokiečių—4, lotynų—4, esperanto—2, anglų—2, rusų—1; visi kiti, žinoma, lietuviški.

Paroda būtų buvus didesnė, jei dalyvaujantieji autoriai būtų išstatę iki vieno savo darbus. Tačiau nebe visus jie jau ir turi pas save, kiti gi tiek kuklūs, kad pirmųjų savo darbų gerai ir nebeprisimena... Be to, parodos lankytojui įdomu būtų buvę matyti ateitininkų leidžiami ar redaguojami žurnalai su visais savo atspaudais, priedais. Pav., «Logos», «Tiesos Kelias», «Židinys», «Kosmos» ir kt. autoriams dažnai daro atspaudų.

---

[1]) Į tą skaičių neįeina at-kų redaguoti laikr. ir žurnalai. *A. Ž.*

[2]) Atspaudų skaičius gali būti ir didesnis, nes ne visų autorių žymima iš žurnalų perspausdinti dalykai, kad tai yra atspaudai. *A. Ž.*

Kad ir ne visi tie atspaudai eina knygų rinkon, vis dėlto gražiau yra matyti žurnalą su visa jo apyvarta. Tuo būdu būtų susidaręs pilnesnis ir atskirų autorių darbų sąrašas. Dabar kai kurie autoriai, kurie daugiausia savo mokslo darbus spausdina žurnaluose, išėjo lyg ir «nuskriausti».

Parodoj savo veikalus buvo išstatę mūsų žymieji meno, mokslo ir visuomenės darbininkai. Greta jų stiebėsi jaunesnieji, dar tepradedantieji pirmus žingsnius, ar jau pasireiškę ir didesniu išspausdintų darbų skaičiumi.

Pirmiausia stebėtojui galėjo kristi į akis pirmojo «Ateities» redaktoriaus prel. *A. Dambrausko-Jakšto* veikalai, kurių buvo parodyta apie 56 (neįskaitant čia jo redaguotų laikraščių ir žurnalų). Šio nenuilstančio darbininko triūsas negali kiekvienam nesukelti tylaus nusistebėjimo jo ištverme ir darbštumu. Jau jo vieno indėlis, apimąs daugelį mokslo šakų, yra svarus ir daug reiškiantis mūsų mokslo literatūroj. Darbų gausumu šalia prel. Dambrausko stovi ateitininkų steigėjas prof. *Pr. Dovydaitis*, trijų žurnalų redaktorius, kurio mokslo darbus, tiesa, sunku iš kart apžvelgti, nes išbarstyti įvairiuose žurnaluose. Kiek tie du autoriai yra plačiašakiai, tarsi gyvos enciklopedijos, tiek trečiasis — prof. *St. Šalkauskis*, kurio visa reikšmė ne daugume, bet gilume, yra atsidėjęs daugiau vienai mokslo šakai.

Būtų galima minėti visa eilė autorių, tiek, kiek parodoj dalyvavo. Bet tam perplačiai reiktų išsitiesti. Apskritai, visi jie yra tarę reikšmingų, kartais mūsų sąlygomis ir naujų žodžių, praturtinę negausią mūsų mokslo literatūrą. Daugelis jų dar pačiame pajėgų žydėjime, nemaža davę, dar daug žada. Tai vysk. K. Paltarokas, vysk. M. Reinys, prof. P. Kuraitis, prof. Maliauskis, prof. K. Pakštas, prof. J. Eretas, prof. V. Mykolaitis, doc. Pr. Penkauskas, doc. P. Malakauskis, kun. M. Krupavičius, P. Būtėnas, doc. dr. V. Raulinaitis, prof. K. Šaulys, kun. K. Jasėnas ir kt.

Apėmus visus parodoj išstatytus veikalus, gaunama bendras įspūdis, kad jei ne ateitininkų darbas, mokslinėj literatūroj daug kur pas mus būtų panašu į tuštumą.

Literatūros dirvoj yra pasireiškę taip pat ne menkesnio masto žodžio kūrėjai, kaip: L. Gira, Putinas, M. Vaitkus, M. Gustaitis, M. Pečkauskaitė, A. Sabaliauskas ir visa plejada jaunesniųjų, jau spėjusių išleisti viešumon po vieną ar kelius savo raštų rinkinius.

Ateitininkai — laikraštininkai

Parodoj vaizdžiai buvo galima įsitikinti, kad dažnai pareiškiama mintis, jog ateitininkai yra beveik visų katalikiškų laikraščių redaktoriai, nėra tik tuščias pasigyrimas. Iš tikrųjų, kuris kat. laikraštis ar žurnalas šiandie gali pasisakyti apsieinąs

be ateitininkų? Visur jaučiama jų ranka: vieni redaguoja, kiti prirašo, treti — administratoriai, ekspeditoriai, platintojai... Iš parodos buvo galima daugiau sučiuopti žinių apie ateitininkus kaip redaktorius.

Ateitininkų, be savosios ideologinės spaudos, redaguojama ir daugiausia prirašoma šie žurnalai bei laikraščiai: «Tiesos Kelias», «Kosmos», «Logos», «Soter», «Lietuvos Mokykla», «Sargyba», «Pavasaris», «Mūsų Laikraštis», «Rytas», «Darbininkas», «Ūkininkas», «Moteris», «Jaunimo Vadas», «Mūsų Vilnius», «Panevėžio Balsas», «Saleziečių žinios» ir kt. Be to, ateitininkų ideologijos žmonių buvo redaguojama nemaža jau nustojusių eiti laikraščių ar žurnalų, anuomet turėjusių didelės reikšmės ir įtakos. Taip antai: «Vadovas», «Draugija», «Vaivorykštė», «Aušra» (vilniškė), «Laisvoji Lietuva», «Laisvė», «Skautų Aidas», «Jėga ir Grožis», «Ganytojas», kurį laiką «Lietuva», prieškarinė «Viltis» ir kt. Viso jų parodoj buvo išstatyta per 23 vardus, bet tai dar nevisi. Parodos organizatorių apskaičiavimu, dar trūko kokių 10 vardų.

Be didesnių išvedžiojimų, šie skaičiai rodo, kad ateitininkai dirbo ir dirba didelį krašto kultūrinimo darbą, ir už tai jie turėtų susilaukti ne šnairavimų, bet pagarbos.

Tam darbui jie turi ir pakankamo pasiruošimo, kurs siekia mokyklos suolus. Dar būdami moksleivių kuopose, jie leidžia šapirografuotus ar ranka rašytus laikraštėlius (jų parodoj buvo išstatyta daugiau kaip 146), kurie ugdo būsimus laikraštininkus. Šis darbas reikalauja nemaža energijos, kruopštumo, sumanumo; dėl to jis reikalauja teigiamo įvertinimo kaip organizaciniu, taip ir pedagoginiu atžvilgiu. Ypač pastaruoju. Laikraštėliai, pasakyčiau, yra literatūros ir kalbos pamokų tęsinys, papildymas. Jie paskatina įgytas žinias taikyti praktikoje, taiso stilių ir apskritai duoda daug dėkingų progų parodyti savarankišką galvojimą. Ir jei kas šiandie sako, esą kuopelės trukdo mokinių lavinimąsi, tai yra arba mažų mažiausiai nenuoširdūs žmonės, arba perdaug jau užsidarę siauro galvojimo rėmeliuose, kad galėtų įžvelgti tikrąją dalykų vertę. Spaudos parodoj jie būtų galėję įsitikinti, kad, šalia kitų auklėjimosi ir lavinimosi būdų, tik jau leisdami laikraštėlius, moksleiviai dirba didelį lavinimosi darbą. O jei kas būtų norėjęs įsigilinti į tų laikraštėlių turinį, būtų galėjęs matyti kilnių jaunųjų pasiryžimų, jųjų toli skriejantį idealizmą, norą tobulintis ir tobulinti.

Šiaip jau tie laikraštėliai savo paviršiumi gal ir neteikia ypatingo susižavėjimo. Bet tai juk pereinamasis, pratinimosi darbas. Jeigu jis vėliau gyvenime ir neturi platesnės reikšmės, tai bent reikšmingas tuo, kad yra akstinas ir toliau, išėjus iš mokyklos suolo, dirbti spaudoje.

Išvados

Peržvelgus ateitininkų spaudos darbus, nuo aukščiausiųjų iki mažiausiųjų, vieno dienraščio žodžiais apskritai galima pasakyti, kad ateitininkų spauda tai didelė dalis visos Lietuvos spaudos. Nėra tos mokslo ar literatūros srities, kur ateitininkų plunksnos darbuotojai nebūtų pasireiškę. Kad ir ne visose pasireikšta pakankamu kiekiu, tačiau matyt noro ir pastangų visur trūkumus užpildyti. Yra mokslų (filosofija, pv.), kuriuose ateitininkai pas mus sau lygių neturi.

P. P. Aleksandravičius

Mūsų menas

(Ateitininkų meno parodos proga)

Per Jubiliejinį Kongresą be kitų dalykų, kuriuose pasireiškė ateitininko darbingumas, buvo surengta ir Ateitininkų dailiojo bei pritaikomojo meno paroda. Parodą organizavo p. P. Janulis. Tokios parodos duoda progos pagalvot apie mūsų meną ir apie meną ateitininkuose.

Kol kas vaizduojamasis lietuvių menas skursta. Lyg kaž kokia apatija, sustingimas ir stoka *meno idėalizmo* apnyko mūs menininkus. Kai kas skundžiasi, kad mes neturim jokių meno tradicijų, kad mes čia kaž koki atsilikėliai, be skonio, kad pas mus nieko meniško nesą ir t. t. Tai netiesa. Mes turim gilią vaizduojamojo meno tradiciją — tai mūsų iš liaudies sielos išsiliejęs *liaudies menas*. Mūsų tauta, ypač jos katalikiškoji dalis, per visą savo vergavimo laiką, nuostabiai buvo pasišventus ir dirbo šioje srityje. Gilus jausmas vertė mūs kuklius dailides dirbt. Jų dvasia, kad išugdytų savo jėgą ir spinduliais sušvitėtų, ieškojo materijalinių simbolių, kurie gyviau bylotų apie amžiną jos buitį. Jie nujautė, kad forma yra instrumentas, skambąs taip gryna harmonija, kokią tegali skleisti lyra, didingos sielos tyla, ar laisvinančio herojo žygis. Ir kūrė jie formą. Dirbo su milžinišku užsidegimu. Skurdi pirkelės šviesa lyg dar labiau įdegindavo mūs dailidės vaizduotę, iš kurios gimdavo fantastiškos žvaigždės, įvairiaformiai spinduliai, neregėti augalai ir k.

Ir šių, jų sukurtų, dalykų apdirbimo n ivumas yra aiškiai priešingas jų stipriai išraiškos galiai. Mūs dailidžių darbuose glūdi daugelio motyvų ir nuotaikų pradžia, kurių ieško moderniškasis menas besinerdamas į primityviškąsias gelmes ir reikšdamasis jau labai subtiliomis lytimis. Lyg paskutinis liaudies kūrėjas, gal ir tiek pat spontaniškai kūręs kiek anie dailidės, yra, mūs tautos atgimimo aušroj kilęs, M. K. Čiurlionis. Jis savo kūryba nuostabiai išreiškė gilųjį mūs tautos misticizmą. Savo ugningu meno pamėgimu jis vainikavo visų tų bevardžių dailidžių pastangas.

Mes jaunieji stovim naujo mūs tautos gyvenimo angoj. Mūsų tauta kentė tragiškiausių momentų. Meno istorija rodo, kad gimimas ir jaunystė ryškiausių rasės atstovų yra buvus tada, kai ta rasė yra kentėjusi skausmingiausių konvulsijų. Fidijas gimė po Maratono kovos, didžiausi italų renesanso meistrai gimė ir brendo nuolatinių Italijos valstybėlių kovų metu. Šekspyro lopšį supo ištisa kraujo upė.

«Atrodo, sako Elie Faure, lyg kiekvienas tų kankinančių krizių, kai egzistencija žmogaus, jo reikalų, jo papročių jo santykiavimo būdų yra mesta klaikiam politinės ar karinės dramos žaislui, būtų lydimas dvasinės energijos eksplozijos, kuri suima į save įsidegimą ir nerimą kurti ir maitinti didžiausias vaizduotes *).

Mūs tauta pernešė klaikiausių, jos dvasios gelmes sukrečiančių, dalykų. Argi šis tautos tragizmas dar permažas meno šaltinis? Mūs tautos atgimimas nebeprasmis. Mum ir yra skirta įsegt savos spalvos ir kvapo meno žiedų į bendrąjį grožio vainiką ir tuo pateisint savo gyvybę. O šis, mūs savaimingo meno, kūrimas turi būt glaudžiai susijęs su mūs liaudies meno darbais.

Reikia iš pat pradžių tiksliai lavint mokinių skonis, kad tie kurie bus kūrėjais galėtų trumpiausiu keliu pasiekt savo tikslą, o kurie nekurs, kad galėtų skirti, kas vertinga kas ne, ir vertinga pamėgt.

Reikia pasakyt, kad dabartinis mūs gimnazijose vad. grafikos dalykų dėstymas, kartais, toli gražu prasilenkia su tuo, koks jis turėtų būt, kad ir šių dienų sąlygose. Ir jei dabartiniu metu surengiamos parodos nebūna tokios, kokių galima būt reikalaut, tai daug čia kalti paišybos ir rankdarbių mokytojai.

Surengta Ateitininkų paroda buvo sutvarkyta rūpestingai. Joje buvo galima skirt, berods, trys didesni skyriai: liaudies meno, mergaičių rankdarbių ir įvairių grafikos dalykų.

Liaudies meno skyrius, kad ir negausus, bet įdomus. Čia buvo galima pamatyt retai kur randamų statulėlių, kurių sukomponavimas įdomus ir labai logiškas.

Mergaičių darbų, žinoma, buvo visokių. Bet buvo visai gerai vykusių, kurie rodė jų dirbėjas turint gerą skonį ir nemažą sugebėjimą komponuoti.

Grafiškų dalykų skyrius nebuvo taip labai imponuojantis. Čia buvo daugiausia pirmieji jaunųjų bandymai: kompozicijos viršelių, vaizdeliai iš gamtos ar «iš galvos», viens kits gipso reljefas. Žiūrėtojo žvilgsnį traukė Dr. E. Draugelio darbai iš medžio. Tarp šio skyriaus darbų teko pastebėti keletą visai vykusiai padarytų viršelių. Matyt jų autorių turint gabumų tik reikalingų išsitobulint.

Apskritai, ši paroda sudarė neblogą įspūdį ir rodo, kad ateitininkai myli meną ir turi žmonių sugebančių dirbt.

---

*) Elie Faure «Histoire de l'art». L'esprit des formes. 429 p.

B. Babrauskas

Sporto šventė

Ateitininkų kongresai neapseina ir be sportinės dalies. Šią jubiliejinio kongreso šventę surengė Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federacijos ateitininkai sportininkai. Sykiu įvyko ir III LGSF olimpijada. Vyriausias šventės - olimpijados vedėjas — prof. J. Eretas. Dalyvavo vyrų 15 klubų, mergaičių — 14. Viso apie 300 sportininkų. Šia proga pašvęsta LGSF Centro vėliava ir po iškilmingo pasižadėjimo pradėta rungtis dviejų įtempto darbo dienų (birželio 21 ir 22 d.) programa.

Pirmoj eilėj gražiai pasirodyta individualėj mankštoj ir plastikoj. Geriausiai plastikoj pasirodė mergaitės iš Šakių, Marijampolės, Panevėžio, Utenos, Karmėlavos ir kit.

Lengvos atletikos rungtynėse pasiekta labai gražių rezultatų. Juk neveltui LGSF jau 3 metai šioj šakoj yra Lietuvos nugalėtoja.

Rezultatai:

Senjorų

Bėgimai 100 mtr.: I Šačkus (Kaunas) 12,3 sek., II Šopys (Kybartai) 12,3 sek., III Kojalis (Kražiai).

5.000 mtr.: Galinis (Kaunas) 18 min. 37,5 sek.

Mėtymai. Ietis: I Kačergius (Kaunas) 51,08 mtr., II Vaitonis (Panevėžys) 41,69 mtr, III Bakys (Šakiai) 37,05 mtr.

Diskas: I Šačkus (Kaunas) 36,48 mtr., II Krištaponis (Marijampolė LGSF) 34,83 mtr.

Rutulys: I Krištaponis (Marijampolė) 10,80 mtr., II Šačkus (Kaunas) 9,50 mtr., III Šopys (Kybartai) 8,66 mtr.

Šuoliai. Į aukštį: I Krištaponis (Marijampolė) 1,49 mtr., II Vaitonis (Panevėžys) 1,45 mtr., III Šopys (Kybartai) 1,45 m.

Į tolį: I Šopys (Kybartai) 5,65 mtr., II Kačergius (Kaunas) 5,64 mtr., III Šačkus (Kaunas) 5,48 mtr.

Su kartimi: I Šopys (Kaunas) 3,22 mtr, II Vaitonis (Panevėžys) 3,16 mtr.

Trišokis: I Šopys (Kybartai) 11,55 mtr., II Liaukus (Kaunas) 11,34 mtr., III Šačkus (Kaunas) 11,25 mtr.

Junjorų (ligi 18 metų)

100 mtr. bėgimas: I Krolis (Kaunas) 11,7 sek., II Jermalajevas (Kaunas) 12,9 sek., III Jaraśūnas (Linkuva) 13 sek.

Mėtymai. Ietis. I Slavickas (Marijampolė LGSF) 49,14 mtr., II Šalaševičius (Marijampolė «Vaidotas») 39,40 mtr., III Butkevičius (Kaunas) 34,80 mtr.

Diskas: I Krivickas (Marijampolė LGSF) 34,23 mtr., Butkevičius (Kaunas) 25,91 mtr., III Prapuolenis (Kybartai) 24,40 metro.

Rutulys: I Krištaponis (Marijampolė LGSF) *14,72 mtr.* (naujas LGSF rekordas , II Krivickas (Marijampolė) 12,18 mtr., Šopys (Kybartai) 10,43 mtr.

Šuoliai. Į aukštį: I Butkevičius (Kaunas) 1,51 mtr., II Kazakevičius (Prienai) 1,49 mtr., III Slavickas (Marijampolė) 1,44 metro.

Į tolį: I Butkevičius (Kaunas) 5,22 mtr., II Šalaševičius (Marijampolė) 5,03 mtr., III Krolis (Kaunas) 4,98 mtr.

Trišokis: I Jarašūnas (Linkuva) 10,70 mtr., Prapuolenis (Kybartai) 10,47 mtr., III Kazakevičius (Prienai) 10,40 mtr.

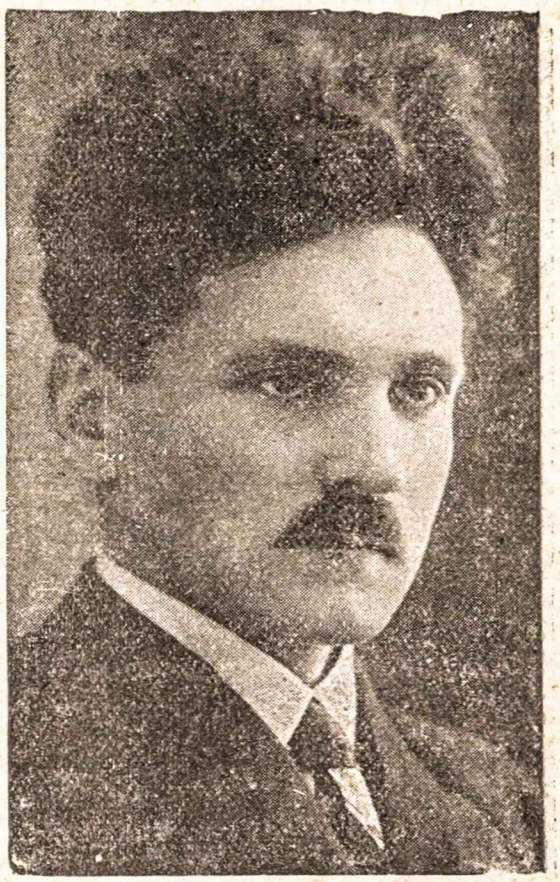

Prof. J. Eretas,
Sporto šventės — L. G. S. F.
olimpijados Pirmininkas.

Mergaičių

60 mtr. bėgimas: I Prapuolenytė (Kybartai) 9,2 sek., II Balčiūnaitė (Šiauliai) 9,4 sek., III Mačiulytė (Kaunas) 9,4 sek.

Mėtymai. Ietis: Mačiulytė (Kaunas) *29,31 mtr.* (naujas Lietuvos rekordas), II Prapuolenytė (Kybartai) 19,40 mtr., III Ivaškevičiūtė (Kybartai) 18,51 mtr.

Diskas: I Eidukevičiūtė (Karmėlava) 15,10 mtr., II Vilčinskaitė (Kybartai) 13,15 mtr,, III Dobrovolskaitė (Kybartai) 12,90 metro.

Šuoliai. Į aukštį: I Dobrovolskaitė (Kybartai) 1,21 mtr., II Prapuolenytė (Kybartai) 1,16 mtr., III Vilčinskaitė (Kybartai) 1,11 mtr.

Į tolį: I Mačiulytė (Kaunas) 3,66 mtr., II Prapuolenytė (Kybartai) 3,64 mtr., III Dobrovolskaitė (Kybartai) 3,37 mtr.

Be to, buvo gražių žaidimų: kumščiasviedžio, krepšiasviedžio ir kt.

Pagal taškų skaičių geriausieji klubai: Kauno (38 t.), Marijampolės (20), Kybartų (14), Panevėžio (6) ir Linkuvos (4). Geriausiems klubams ir atskiriems asmenims skiriamos dovanos: kartinės ir pereinamos. Diplomai bus duodami LGSF susuvažiame. Pažymėtinos dovanos: Ateitininkų Federacijos ir «Pavasario» S—gos. Pastaroji 300 lt.—paukota Jo Ekscel. vysk. M. Reinio. At-kų dovaną laimėjo Kybartai, pavasarininkų — Šakiai.

Olimpijados vadovybė pakvietė rungtynėse dalyvauti Prūsijos katalikų sportininkus DKJ. Šeštadienį vakare jie buvo maloniai sutikti, o sekmadienį geriausieji mūsų sportininkai rungėsi

lengvoj atletikoj su svečiais. Mūsiškiai laimėjo prieš svečius 29:9 tašk. Ypač buvo įdomios futbolo rungtynės. Pirmą dieną žaidė LGSF rinktinė ir pralaimėjo svečiams, antrą dieną Kauno LGSF sumušė juos.

Olimpijados tvarka buvo drausminga, dalyviai mandagūs ir su mažom išimtim tvarkingi. Po olimpijados visi dalyviai — laimėję ar pralaimėję — jautėsi tvirtesni, kilnesni, nes olimpijada mums buvo didelė charakterio mokykla. Pabaigoj iškilmingai buvo pagerbti laimėtojai ir svečiai. Draugiškoj vakarienėj pasikeista įspūdžiais, o dieną išlydėta užsienio svečiai. Pasibaigus kongresui beveik visi sportininkai vyko į tėviškę ilsėtis ir įgauti naujų dvasinių ir fizinių jėgų.

Vyt. Valiukevičius

Belgų katalikų moksleivių organizacija

Belgijoj, kaip ir kitose kultūringose šalyse, labai gerai suprantamas ir įvertinamas moksleivių organizacijų naudingumas; todėl jos ten yra plačiai išsišakojusios ir gerai susiorganizavusios. Katalikų mokslą einančioji jaunuomenė yra susibūrusi į stiprią organizaciją, kuri vadinasi *La Jeunesse Estudiantine Catholique* ir trumpai žymima pirmos omis vardo raidėmis — J. E. C., todėl jos nariai vadinasi žesistais (jecistes). Ši organizacija yra labai artima lietuvių katalikų organizuotai moksleivijai — ateitininkams. Todėl katalikams moksleiviams bus labai pravartu susipažinti su savo draugų veikimu kitose šalyse; tad nors trumpai paliesime šią belgų katalikų moksleivių organizaciją, jos programą, metodus ir susiorganizavimą.

Belgijos katalikų moksleivių organizacija J. E. C. yra jaunesnė už mūsų ateitininkus, nes ji prasidėjo tik 1927 metais. 1928 metais rugsėjo mėnesį buvo pirmasis josios suvažiavimas mieste Dinant. 1929 m. ji turėjo jau 5.000 tikrųjų narių; dabar ji yra paplitusi po visą šalį, beveik visose kolegijose (gimnazijose). Ligi visos organizacijos įsikūrimo jau nuo 1910 m. veikė atskiri katalikų moksleivių lavinimosi rateliai, ypač atostogų metu, ir turėjo savo organą «*Le Blé qui Lève*», kuris ir toliau pasiliko žesistų organu.

J. E. C. yra organizuotas moksleivių katalikų veikimas, pasaulininkų dalyvavimas apaštalavimo darbe, į kurį kvietė ir ragino paskutiniai popiežiai, o ypač Popiežius Pijus XI. Katalikiškoji akcija nėra visiškai naujas dalykas, tik jos subendrinimas ir organizavimas, kokio reikalauja šių laikų gyvenimas ir kaip nori dabartinis Popiežius, yra naujenybė. Katalikiškoje

akcijoje turi dalyvauti ir jaunuomenė. Todėl ir belgų katalikų moksleivija, niekeno nevaržoma, dalyvauja katalikiškoje akcijoje.

Žesistai ne tik ruošiasi teoretiškai, bet ir praktiškai dirba; reikia dirbti atkrikščioninimo darbą taip moksleiviuose, taip nukrikščionintoj aplinkumoj, kurioj tenka jaunuoliui gyventi. Jaunimas daug gali padaryti, nes jo amžius yra kupinas veiksmo, drąsos, entuziazmo ir kilnumo.

Pažiūrėkime tad, kaip žesistai dalyvauja bendroje katalikiškoje akcijoje, kokių turi uždavinių, veikimo metodų ir formų.

Žesistų programa

Pirmuoju savo uždaviniu žesistų organizacija imasi jungti visus belgų katalikus moksleivius. Nėsant glaudžios organizacijos, atskiri asmens gali užsiimti katalikiškuoju veikimu, bet tarp jų darbų, net toj pačioj mokykloj, nėra jokio ryšio, jokios glaudesnės vienybės. Kiekvienas dirba siauram savo ratelyj, nematydamas viso katalikiškojo veikimo platumo, nežinodamas ką kiti veikia; dirba pats vienas, kitų neparemiamas. Tokį jėgų išsisklaidymą pašalina organizacija. Tat J. E. C. stengiasi glaudžiai sujungti katalikiškąją moksleiviją į tvirtą sąjungą, kad bendromis jėgomis galėtų daug daugiau nuveikti.

J. E. C. jungia katalikus moksleivius į lavinimosi ratelius ir stengiasi, kad kiekvienoj mokykloj būtų sukurta tos mokyklos katalikiškosios jaunuomenės įvairių būrelių sąjunga. Tokioje sąjungoje paprastai dalyvauja pačių žesistų lavinimosi rateliai (les cercles d'études), skautai, šv. Vincento Pauliečio draugijos, misijų rateliai ir net kongregacijos. Esančios mokykloje įvairios katalikų organizacinės grupės, prisijungia prie J. E. C. ir jų atstovai dalyvauja tos mokyklinės sąjungos vadovybėje—komitete, kuris jungia ir derina visą tos mokyklos mokinių katalikiškąjį veikimą. Nariai, imant atskirai kiekvieną, tampa žesistais, įsirašydami patys.

Toliau J. E. C. rūpinasi, kad katalikai moksleiviai būtų ir už mokyklos sienų organizuoti, neišsisklaidę, todėl organizuojami parapijomis. Toki parapijiniai žesistų būreliai reikalingi ypač atostogų metu. Mokyklose jie gauna visų pirma išsilavinimą, o parapijos yra visiškai natūrali pirmoji veikimo dirva, kur žesistai gali praktiškai panaudoti savo mokykloje įgytąsias žinias.

Parapijose moksleiviai susitinka su kitų luomų katalikų jaunimu, kuris irgi yra susiorganizavęs į organizacijas, kaip krikščionių darbininkų *žosistų* (jocistes — J. O. C. — La Jeunesse Ouvrière Chrétienne) kaimo jaunimo *žasistų* (jacistes — J. A. C. — La Jeunesse Agricole Catholique) ir *žisistų* (jicistes — J. I. C — La Jeunesse Indépendante Catholique). Parapijos gyvenime katalikai moksleiviai žesistai jungiasi su minėtomis katalikų jaunimo organizacijomis ir sudaro parapinę katalikų jaunuomenės sąjungą.

Išėjęs iš mokyklos, o tuo pačiu ir iš žesistų organizacijos, katalikų jaunimas pereina į kitas belgų katalikų organizacijas, kurios yra Belgų Katalikų Jaunuomenės Asociacijos (A. C. J. B.) nariai, ir jie tęsia toliau katalikiškosios akcijos darbą.

Didelis skaičius žesistų, žinoma, eina į universitetus ir stoja į katalikų studentų organizaciją J. U. C. (La Jeunesse Universitaire Catholique).

Tie, kurie netęsia tol au savo mokslo ir eina dirbti prekybos ar pramonės srityje, pereina į žesistų organizaciją ir dirba katalik škąjį apaštalavimo darbą savo srityje.

Moksleiviai žesistai, kurie stoja į speciales profesines mokyklas, imasi amatų arba eina tarnauti į biurus, gali pereiti į katalikų darbininku organizaciją — žosistus.

Yra ir tokių, kurie baigę vidurinį mokslą kolegijose, grįžta į kaimą verstis žemdirbyste. Tiems patogiausia stoti į katalikų kaimo jaunimo organizaciją žasistus.

Kaip matome, J. E. C. savo uždavinį — jungti katalikų besimokantį jaunimą — labai puikiai atlieka. Net ir išėję iš savo organizacijos, jos nariai turi visuomet geros progos gyvendinti savo šūkį — tarnauti, dirbdami kitose J. E. C. gimiingose organizacijose.

Neužtenka sutelkti visą mokinių masę į vieną visumą. Tas susibūrimas laikysis tik tada, jei ši mokinių armija bus jungiama vienos doktrinos, o tą turi duoti intelektualinis narių lavinimas. Todėl J. E. C. rūpinasi savo narių protiniu išlavinimu. Ji stengiasi prie bendrojo mokinio išsilavinimo, gaunamo mokykloje, duoti jam pasiruošimo ir reikalingų sugebėjimų katalikiškajai akcijai.

Pirmiausia J. E. C. įkvepia mokiniams naujo uolumo tame lavinimesi, kurį teikia mokykla. Žesistas, kuriam dažnai primenama jo socialinis atsakomingumas, geriau supranta didelį mokslo svarbumą jo ateičiai ir apaštalavimo darbui.

Profesinis pasiruošimas turi didžiausios reikšmės ir idėjos darbe, todėl žesistai stengiasi būti geriausiais mokiniais ir pirmiausiais savo profesijos darbininkais. Suprantama, kad tas labai gerai atsiliepia ir į mokyklos darbo našumą.

Toliau, J. E. C. tobulina religinį pasiruošimą, kurį žesistas gauna šeimoje ir mokykloje. Mokyklos religinis mokymas yra kartais tik sausas, mechaniškas mokymasis iš knygų, kurio reikalauja mokyklos programa. Mokinys nepajunta visos tos antgamtinės tiesos didingumo; jis yra turtuolis, kuris nežino savo turto. J. E. C. lavinimosi rateliuose, rekolekcijose, šventėse ir t. t. duoda progos religijos tiesas geriau apgalvoti ir į jas įsigilinti.

J. E. C. stengiasi duoti savo nariams katalikiškosios akcijos supratimą. Žemesniųjų klasių žesistams duodama katalikiškosios akcijos pavyzdžių. Tam geriausiai tinka moderniųjų katalikų veikėjų biografijos. Rekomenduojama, pav., Pijaus IX

Leono XIII, Pijaus X, de Mun, Ozanamo, Venillot, Montalembert, Harmel, Don Bosco, Windthorsto, kardinolo Mercier ir kitų. Studijuojant katalikų veikėjų biografijas, tenka susipažinti ir su to laiko visuomene bei katalikų Bažnyčios padėtimi. Naujausių laikų Bažnyčios istorija žymiausiose Europos šalyse yra taip pat turtinga medžiaga pasiruošti studijuoti pačią katalikų veikimo doktriną, kas atliekama jau aukštesnėse klasėse.

J. E. C. supažindina savo narius ar tai lavinimosi rateliuose, ar bendruose susirinkimuose su kitų katalikų organizacijų veikimu. Belgijoj katalikų organizacijų yra labai daug; su jomis žesistai palaiko artimus ryšius.

Sykiu su intelektualiniu lavinimu, kiek galint, žadinama narių plati iniciatyva ir glaudus bendradarbiavimas.

J. E. C., ruošdama jaunuolius katalikų akcijai, rūpinasi ne vien intelektualiniu jų išlavinimu, bet ir moraliniu išauklėjimu. Ir šioje srityje padaro labai daug.

Žesistų organizacija stengiasi duoti savo nariams tvirtą visuomeninį išsiauklėjimą, duodama krikščionišką visuomenės supratimą, nurodydama dėsnius, kaip reikia jaunuoliui elgtis šeimoje ir mokykloje, kurios jau yra mažomis visuomenėmis, stiprindama jų valstybinį ir patriotinį auklėjimąsi ir rūpindamasi sudaryti sąlygų pačioj organizacijoj, kur galėtų nariai atlikti visuomeninio veikimo ir atsakingumo pratybas. Vienu didžiausių uždavinių J. E. C. laiko p r a n e š i m ą s a v o n a r i ų k r i k š č i o n i š k a m s o c i a l i n i a m v e i k i m u i (l'Action sociale chrétienne). Tiesa, žesistai, būdami dar nesubrendę jaunuoliai, tuo tarpu nedaug gali atlikti socialinėj srity, bet jie ruošiasi būsimajam savo veikimui, studijuoja katalikų socialinę doktriną, išdėstytą popiežių enciklikose ir stengiasi pažinti svarbiausias Belgijos katalikiškas ir nekatalikiškas organizacijas. Visuomeniniam auklėjimuisi turi vadovėlį, specialiai žesistams parašytą.

Nors daugiausia dėmesio kreipiama į ruošimąsi ir auklėjimąsi būsimajam apaštalavimui, bet sykiu ir praktiškai veikiama, kiek mokiniui prieinama. Praktiškasis žesistų veikimas yra dvejopas: atskirų narių individualinis veikimas ir kolektyvinis. Kiekvienas žesistas stengiasi apaštalauti savo pavyzdžiu draugų ir artimųjų tarpe. Jis žiūri, kad jo gestai, elgsena, kalba, veiksmai būtų pavyzdžiu ir paraginimu kitiems. Jis nori būti pavyzdžiu visur: mokykloje, šeimoje, parapijoje, sporto aikštėje, gatvėje ir t. t. Aišku, kad toks visų nusistatymas turi labai daug reikšmės. Individualinį žesistų veikimą paremia kolektyvinis, kur veikia jau ne vienas narys atskirai, bet organizuotai.

Taigi, belgų katalikų moksleivių organizacija J. E. C. yra organizuotas ir galingas judėjimas, kuris jungia į vieną vienetą visą belgų katalikų besimokančią jaunuomenę, duoda jai prieš 19 amžiaus liberalizmą labiau sąmoningą ir ryškų katalikiškumą, prirengia ją katalikiškajam veikimui ir nuteikia padėti artimui ir tarnauti Kristui Karaliui.

Žesistų organizacija

J. E. C. yra federacija; ji įeina nariu į bendrąją visų belgų katalikų jaunuomenės organizacijų asociaciją *A. C. J. B.*, dalyvauja jos judėjime ir vykdo jos nuostatus Savo veikime, neišeidama iš bendrųjų A. C. J. B. nuostatų, tvarkosi autonomiškai.

J. E. C. Federacijai vadovauja Generalinė Taryba (Le Conseil général) ir Generalinis Komitetas (Le Comité général).

Generalinė Taryba susirenka tris syk į metus Liuvene. Ji yra lyg J. E. C. parlamentas. Susideda ir visų regioninių J. E. C. federacinių ir centrinių tarybų (les cervices généraux) atstovų. Generalinė Taryba gali kviesti sau patarėjų, kurie ją geriau supažindintų su įvairiais moksleivių reikalais. Generalinė Taryba daro visus svarbesniuosius nutarimus, nustato organizacijose veikimo liniją ir lavinimosi bei veikimo metinius planus.

Generalinis Komitetas yra vykdomasis organas, įpareigotas realizuoti Generalinės Tarybos padarytus nutarimus. Komiteto nariai yra renkami, susitarus su Taryba ir sykiu su vyriausiu dvasios vadu, kurį skiria vyskupas, turi rūpintis organizacijos judėjimo tvarkinga eiga. Komiteto pareiga rūpintis administracija ir propaganda žesistų organo «Le Blé qui Lève» ir vadų laikraščio «Bulletin des dirigeants de la J. E. C.», rūpintis centrinių organų veikimu, palaikyti ryšius su regijonais, atlikti paruošiamieji visuotinių Tarybos susirinkimų darbai, vesti dokumentaciją ir reprezentuoti J. E. C. Belgų Katalikų Jaunuomenės Asociacijos A. C. J B. Generaliniam Komitete bei santykiuose su užsienio organizacijomis. Generalinis Komitetas turi Generalinį Sekretoriatą.

«*Le Bulletin des dirigeants de la J. E. C.*» yra leidžiamas kiekvieną mėnesį kaip priedas prie «*Bulletin technique de l'A. C. J. B*» Jį turi skaityti visi vadai.

Prie centrinių organų reikia priskaityti ir vadinamos les Services.

Le Service professionel (S. P.) užsiima visais klausimais, kurie liečia mokinio profesinį gyvenimą: mokyklos higiena, lavinimosi metodai, patarimai ir paaiškinimai.

Le Service littéraire (S. L.) rūpinasi žesistų literatūrine kultūra. Ji nori jiems padėti skaityti, rašyti ir gerai kalbėti. Skaitymui deda žesistų organe tinkamų straipsnių ir veda geriausių knygų apžvalgą. Išmokyti žesistus rašyti S. L. rengia literatūros konkursus ir turi sekretoriatą, kuris maloniai priima moksleivių rašinius, juos visuomet įvertina ir kartais paskelbia.

Le Service de vacances (S. V.) pagelbsti žesistų federacijoms bei sekcijoms jų veikime atostogų metu. Jis aprūpina filmomis, fotoskopais, dainomis ir veikalais vaidinimams. S. V. taip pat atidaro laike atostogų vasarnamių, kur žesistai, o ypač pageidaujamos organizuotos sekcijos, galėtų praleisti keliolika dienų

pigiai, smagiai, gražiai ir naudingai. Rūpinasi ekskursijomis. Yra steigiami vadinami «les Routiers de Notre-Dame» — tai yra nedidelės grupės žesistų vadų, keliaujančios pėsčiomis po šalį. Tokios ekskursijos yra labai naudingos.

Le Service artistique (S. A.) stengiasi išlavinti žesistų meniškąjį skonį; organizuoja lankymą muziejų arba paminklų, veda meno apžvalgą žesistų organe ir bendrai rūpinasi estetine kultūra.

Regijoninės J. E. C. federacijos

Regijoninės J. E. C. federacijos grupuoja vienos apylinkės—regiono žesistus. Jos yra tarpininkai tarp Generalinio Sekretoriato ir vietos skyrių. Regioninei federacijai vadovauja taryba ir komitetas.

Federalinę Tarybą sudaro vietos skyrių atstovai. Taryba renkasi posėdžiauti bent kas trys mėnesiai. Tarybos susirinkimai būna rūpestingai parengti, ir tie skyriai, kurių atstovai neatvyksta, yra tuojau Federalinio Komiteto aplankomi.

Federalinis Komitetas yra vykdomasis organas. Jis yra renkamas iš Federalinės Tarybos narių; dvasios vadas — skiriamas vyskupo. Komitetas renkasi kas penkiolika dienų. Jis turi pareigą administruoti regijoną, rūpintis žesistų auklėjimu ir jų veikimu, vesti propagandą ir palaikyti ryšius su kitomis A. C. J. B. federacijomis. Komiteto atstovas dalyvauja A. C. J. B. regijoniniam Komitete. Kiekvienais metais Komitetas suorganizuoja vadams trejas rekolekcijas ir bent vieną vadinamą studijų dieną (journée d'études) visiems regijono žesistams, kurioje nagrinėjami įvairūs klausimai. Ta «studijų diena» gali trukti kelias dienas.

J. E. C. skyriai. Mokinys gali tapti tikruoju žesistu, kai jis turi keturiolika metų arba yra ketvirtoj klasėj, užsimokėdamas nustatytą mokestį. Prieš tai jis turi žinoti nors bendrais bruožais žesistų programą ir ją priimti. Nario mekestis mokamas tris syk į metus—gale vasario, gale birželio ir spalių mėn Įmokėtas mokestis duoda teisę turėti nario kortelę ir gauti kiekvieną savaitę «Le Blé qui Lève». Skyrių sudaro visi žesistai ir jaunieji žesistai — «Petits Belges». Skyriaus vadovybę — komitetą sudaro dvasios vadas ir išrinktieji mokiniai. Skyriaus komitetas rūpinasi viso skyriaus veikimu, jį reprezentuoja ir palaiko ryšius su parapinės sąjungos komitetu.

Skyriuj veikia lavinimosi rateliai (les cercles d'études), tai yra geresniųjų narių susigrupavimai bendromis jėgomis lavintis ir auklėtis katalikiškajai akcijai, vadovaujant dvasios vadui. Jie yra, tartum, «vadų seminarai». Ratelių veikimui medžiagą nurodo kiekvieną mėnesį «Bulletin des dirigeants». Daromi ir bendri susirinkimai visų žesistų, kuriuose būva rimtoji ir linksmoji dalis. Susirinkimams programos yra nurodomos vadų biuletenyj.

Taip yra veikiama kultūringoje Belgijoje. Jos ir kitų šalių pavyzdys galėtų mūsų visuomenei, o *ypač jos vadams*, daug ką pasakyti.

J. Grušas

Ateitininkų menas — misterijos

Misterijų vaidinimai yra mūsų žmonių labai mėgstami. Čia kyla klausimas, ar misterijų spektakliai mėgstami tik kaip pramoga, ar yra kokis nors gilesnis patraukimas lietuvio dvasios prie mistiškų, misteriškų dalykų. Peržiūrėjus misterijų turinį, tenka atsakyti, kad misterijų pritraukiamoji jėga nėra jų pramoginė pusė, nė jų vien vaidybinė, formalinė bei stilistinė pusė. Ta patraukiamoji jėga slepias tų misterųjų idėjiniuose praduose, temose, veikalų dvasioje.

Misterija ir kaip scenos veikalo žanras gal geriausia tinka retrospektuoti lietuvių tautos praeičiai ir išreikšti vingiuotai lietuvių tautos likimo valiai. Lietuvių tautos likimas yra glaudžiai susijęs su religija. Senąją, pirmykštę tautos religiją, per ilgai valdžiusią lietuvių dvasią, galima tvirtinti buvusią viena pagrindinių priežasčių lietuvių galingos valstybės susilpnėjimo ir jos galingumo žuvimo. Senoji religija per ilgai sulaikė Lietuvą nuo įstojimo į kultūringųjų Europos valstybių šeimą, nesukūrė kultūros bei jos paminklų, neišugdė lietuvių tautinės sąmonės ir pagaliau padarė tai, kad katalikybės priėmimas turėjo būti nelaimingai surištas su Lenkija.

Lietuvių tauta turėjo peršokti visą viduramžių kultūrą. Čia pasiliko stambi spraga kultūros vertenybių ugdyme. Tas taip pat prisidėjo prie to, kad ir vėliau, lietuviams priėmus katalikybę, sunku buvo išugdyti kultūrą bei civilizaciją lygiai su kitomis Europos valstybėmis.

Per ilgas pagonijos viešpatavimas iššaukdavo gilesniuose to laiko lietuvių protuose protesto ir reformų mintį. Vieni jų patys apsikrikštijo (Mindaugas) ir dėl to, neatlaikydami pagoniškojo pasaulio spaudimo, turėjo žūti. Kiti, suprasdami krikšto reikalą, vedė derybas ir diplomatiškai laviravo (Gediminas ir Algirdas su Kęstučiu). Treti instinktyviškai, gaivališkai keldavo protestą prieš senųjų dievų valią (Kęstučio pagrobimas pašvęstosios dievams Birutės). Ketvirtiems teko jau patsai Lietuvos apkrikštijimo rūpestis (Vytautas, Jogaila). Tačiau tas buvo surišta su nedrauginga Lenkija, kuri, iš vienos pusės, savo anarchija ir palaidumu užkrėtė Lietuvos bajorus, vėliau ir didikus, iš kitos, — per politikos ir švietimo centrus, aplenkino juos. Buvę galingi didikai ir buvusi garsi bajorija ėmė išsigimti savo tautai, o vėliau išsigimti ir kaipo vienų papročių, panašios psichikos žmonių kolektyvas — luomas.

Didieji Lietuvos kunigaikščiai tam tikra gradacija augino savo genijų, iki jis pasiekė viršūnės Vytauto Didžiojo asmenyje. Tačiau ir šiam senieji dievai kelią pastojo į garbės viršūnes. Nuleido jie savo keršto ranką ties kylančia karūna ant Genijaus galvos. Nors ir neaiškinant tatai fatalizmo arba pagoniš-

kosios apvaizdos veikimo prasme, gali būti aiškinama psichologine ir kultūrine prasme. Vadinas, lietuvio psichika neišsilukšteno iš pagonijos dvasios tiek, kiek reikalavo to l iko dvasia, ir lietuvis atsidūrė tarp tokių pašalinių veiksnių, tarp kurių jis nebūtų atsidūręs, jei jo tauta būtų anksčiau susitvarkiusi su savo religija.

V. Bičiūnas,
«Amžių Karžygys» autorius ir režisierius.

Šiaip ar taip, šie veiksniai istoriozofą, menininką kontempliatorių, Lietuvos praeities stebėtoją vedžioja po mįslingą likimo raštą, iškelia paslaptingas mistines galias ir duoda mintis spėti lietuvių tautos likimo kelius.

Toms idėjoms išreikšti scenos vaizdais geriausiai atitinka misterijos žanras, nes misterija iš esmės yra turinio atžvilgiu filosofinis, o formos atžvilgiu schematinis alegorinis scenos veikalo tipas. Mūsų susmulkėjes pilietis pastebi tokiose misterijose ne tik tautos likimo gijas, bet ir imponuojanti tautos karžygiškumą ir plačiau skambėjusį galingumą. Tatai duoda ne tik estetinio pasigerėjimo, bet dar sužadina patriotinio jausmo pakilimą ir maloniai paglosto tautinę ambiciją.

Ateitininkai, galima sakyti, pirmieji pradėjo tokių misterijų organizavimą ir vaidinimą. Jie šioj srity turi net savo istoriją. Pirmoji misterija ateitininkų buvo pastatyta 1925 m. 15 metų Sąjungos (Federacijos dabar) sukaktuvių proga. Tai buvo poeto Liudo Giros parašyta ir jo paties pastatyta (surežisuota) misterija «Paparčio Žiedas». Ši misterija alegoriniais vaizdais parodo lietuvių narsumą, kovas, laisvės meilę, laisvės ir garbės kelius. Bernelio ieškojimas paparčio žiedo ir tam pakeltas jo vargas, nugal ėtos pagundos ir persekiojimai, tai lietuvių visos tautos kelias į laisvę, į šviesą, į gerovę, į politinę nepriklausomybę.

Antra misterija, Putino «Nuvainikuota Vaidilutė», ateitininkų buvo pastatyta du kartu. Pirmą kartą 1927 m. Palangoje, laike ateitininkų reorganizacinės konferencijos, antrą kartą, kiek pataisyta, 1928 m. Kaune, dešimties metų Lietuvos nepriklauso-

mybės sukaktuvių proga. Pirmą kartą Palangoje surežisavo Liudas Gira, antrą kartą, Kaune, — valstybės teatro režisierius B. Dauguvietis. «Nuvainikuotos Vaidilutės» meninę vertę pakėlė ir sustiprino visą misterijos pasisekimą muziko J. Dambrausko parašyta muzika, kurią abudu kartu išpildė jo paties diriguojamas choras. Pati «Nuvainikuotos Vaidilutės» misterija yra gilios istoriozofinės minties tautos likimo misterija. «Nuvainikuotos Vaidilutės» misterijai paimta pagrindan Birutės, Kęstučio ir Vytauto likimas. Pašvęstoji dievams Birutė, tapdama Kęstučio žmona, sulaužo senųjų dievų valią. Jos pagimdytas sūnus Vytautas įveda naują tikėjimą — katalikybę ir pasiekia aukštos garbės. Tačiau pagonijos dievai rengia kerštą. Vytautas su didžiu vargu siekęs savo ir savo tautos garbės vis dėlto tos garbės viršūnių, karališkosios karūnos, nepasiekė. Ir po Vytauto mirties Lietuva pradeda laipsnis po laipsnio menkėti, iki praranda net politinę nepriklausomybę. Tatai yra pagrindinė istoriozofinė «Nuvainikuotos Vaidilutės» misterijos mintis.

Trečia ateitininkų pastatyta ir turėjusi didelio pasisekimo misterija «Amžių Karžygys» yra parašyta ir surežisuota V. Bičiūno. Kadangi ji buvo pastatyta šiemet, trečio jubiliejinio ateitininkų kongreso proga, tai apie ją išpuola kiek plačiau išsitarti ir bent labai suglaustai padaryti keletą pastabų ir dėl jos meniškosios vertės.

Trečio jubiliejinio ateitininkų kongreso vadove, šios misterijos paaiškinime pasakyta: «Amžių Karžygio» autorius pasirinko simboliniai-sintetinę mūsų praeities vaizdavimo kryptį, todėl ir jo veikalas tėra apibrėžtas stambiais istoriniais bruožais, nesigilinant į smulkmenas. Veikalas pavadintas ne misterija (kaip kitų priprasta vadinti), bet regėjimu».

Pirmiausia veikalo tipas apibrėžiamas ne misterija, bet regėjimu. Tatai reiškia, kad rašant jį nesilaikyta griežtai misterijos savumų ir į misterijos schematiškumą įnešta daugiau reljefingumo ir pjesės įvairumo. Ir tikrai, veikalas yra reljefingas, turįs daug realistinio elemento ir vaizdinių smulkmenų, kas paprastai mėgstama daugiau realistinio tipo scenos veikaluose.

Autorius pasirinko simboliškai sintetinį praeities vaizdavimo būdą. Čia ir yra pagrindinis taškas menišku atžvilgiu vertinant šį kūrinį. Šiąja kryptimi einant svarbu du dalykai.

1. Pasirinkti tipingiausius ir charakteringiausius istorinius įvykius. 2. Juos atvaizduoti tokiu būdu, kad įgautų simbolinio apibendrinimo.

Į pirmąjį punktą autorius davė visiškai teigiamą atsakymą. Istorijos faktai paimti patys charakteringiausi: Lietuvos krikštas, ginčai dėl karūnos, Žalgirio mūšis, žemaičių vadavimas ir pan. Autorius vykusiai išvengė mažiau reikšmingų istorijos įvykių ir istorinių sąryšių bei perėjimų. Tačiau antruoju atžvilgiu kai kas galima pr kišti.

Ist rijos faktai, patys per save, dar nėra simboliniai. Jų kai kurie, aiškus daiktas, gali būti labai reikšmingi, bet jie savo pirmojoj prasmėj ir pasilieka. Scenoje atvaizduoti, ar savaip perstatyti taip pat gali neturėti antrosios simboliškosios prasmės. Juk tai nėra nusistojęs simbolizmas, pavirtęs į alegoriją, kur užtenka parodyti daiktą ir jau žinome, ką jis simbolizuoja, kaip, sakysim, rūta ar vainikėlis liaudies dainose. Čia reikia žiūrėtoją įtikinti ir priversti pajusti. Čia einama įvykių skaičiaus sumažinimo ir jų prasmės praplėtimo keliu. Tatai labai svarbu, kad vaizduojamieji įvykiai neatrodytų *smulkmenos*.

J. Dambrauskas,
«Amžių Karžygys» kompozitorius.

Veikalo statyba grynai konstruktyvinė. Autorius neduoda nuoseklaus veiksmo rutuliojimo su išbaigimais ir detalėmis, bet ryškiais bruožais, tarsi metmenimis sudėsto veikalą. Misterijos schematiškumas sumodernintas, atskiros scenos yra sau vienetos su ryškia charakteristika. Šį stilių galima pavadinti scenos ekspresionizmu. Tatai yra panašu į Olekos-Žilinskio pastatymus bei Sovkino filmas.

Eidamas konstruktivizmo keliu, visai teisingai, autorius vengė daugžodžiavimo. Dialogų vietoje pastatė veiksmą.

Labai didelį pliusą misterijai davė *J. Dambrausko parašyta muzika ir V. Sotnikovaitės baletas*. Paties J. Dambrausko diriguojamas *choras tikrai žavėjo publiką*. Dainų nuotaikingumas bei iškilmingumas jungė į didingą vienumą visą «Amžių Karžygio» misteriją.

Reikia pastebėti, kad visų trijų misterijų autoriai yra ateitininkai. Misterijų išpildytojai: aktoriai choristai, šokėjai bei šokėjos taip pat beveik išimtinai buvo ateitininkai.

Kz. Ćibiras

Nauju keliu

«Tiems, kurie nenori duoti sielai susmulkėti, gyvenimas yra nuolatinė kova»...

«Juo labiau aplinkybės tave sutrempia, juo labiau tu esi jų Viešpats». *R. Rolland.*

Visuomet, kada tik ateina į galvą kopiąs į Alpių viršūnes jaunuolis ir pakalnėj pasilikę seniai, visuomet stoja prieš akis tas didžiulis skirtumas tarp senosios kartos ir nauju keliu žygiuojančio pokarinio jaunimo.

Nesuprantamas gal jis seniesiems. Gal būt atrodo per daug drąsus, veiklus ir pasitikįs savim. Dėl to materialistinė senoji karta neramiai žiūri į jaunųjų pasirinktą taką, kuriuo jie tikisi išsiveržti iš neopagonizmo puvėsių.

Didysis karas šiurpulingai parodė, kokia buvo ateizmo prisigėrusi žmonija, kai jai teko nusiimti savo apgaulingą kaukę. To negirdėto barbarizmo pasėkos daug kur dar ir šiandie tebešaukia dangaus atkeršijimo.

Nuo Kristaus nutolusios visuomenės tragediją jaunieji jau pamatė. Aišku, *jie nekartos senųjų klaidų.* Priešingai, su aistringu atsidavimu jie stengiasi įsigyti kuo daugiausia krikščioniškos dvasios, kuri, įprasminusi mašiną, vėl pakeltų žmogų į reikiamo turiningumo laipsnį.

Tik stebėtis ir džiaugtis tenka, matant, kokį milžinišką darbą dirba jaunieji katalikai visam kultūringajam pasauly christianizacijos žygiuose. Tiesa, kai kurie senieji, persisunkę materializmo ir nihilizmo dvasia, bando trukdyti ar bent nepritarti jaunųjų žygiams. Taip kitur *buvo*, taip pas mus *yra*. Tačiau besiruošianti į kapus karta, be abejo, ir pati žino, jog laimėjimas esti visuomet tų pusėj, kurie žengia į gyvenimą dar pilni verdančių jėgų, jaunatvės entuziazmo, skaisčių vilčių ir nusiteikimo *kurti, kovoti ir laimėti.* Jaunosios pokarinės kartos visai kiti idėalai, visai kitokia dvasia ir labai skirtingi laimėjimai.

Jauna dar nepalaužta siela savo esme kopia į viršukalnes. Jai nepakenčiama ten, kur trūksta šviesos ir gryno oro. Ji stiebdamosi ieško šviesių meteorų — genialių asmenybių, didelių sielų, kurios palieka negestančią pašvaistę — dideles idėjas.

Šiemet at-kija buvo atsidariusi didžiulį langą į skaisčių pašvaisčių dausas. *Tai trečiasis jos kongresas.* Kaip žinome, praėjo jis su reikiamu iškilmingumu. (Deja, ne dėl at-kijos kaltės jis nebuvo leistas taip iškilmingai surengti, kaip buvo manoma *Red.*), turiningumu ir entuziazmu. Bendros religinės praktikos, meniškoji dalis ir paskaitos davė progos pakvėpuoti genialių asmenybių dvasia: *šv. Augustino ir Vytauto Didžiojo.*

Pirmasis — didis Bažnyčios daktaras, filosofas ir mistikas. Po ilgų ir audringų blaškymųsi savo jaunatvėje, Apvaizdos padedamas, jis prisiartino prie Tiesos Židinio ir pasipuošė šventumo aureole.

Antras — originaliausias lietuvių tautos genijus. Įgimtąsias tikro lietuvio ypatybes suderinęs su vakarų europiečio tipu, jis ne tik Lietuvos, bet ir pasaulio istorijoj tebespindi kaip reto didingumo asmenybė — tautos laisvės ir dvasios galybės genijus. Jis krikščioniškos kultūros šalininkas, pirmosios ant Lietuvos lygumų išaugusios Bažnyčios platintojas ir rėmėjas.

Abiejų genijų didingumo paslaptis yra ta, kad *jie pražydo ir subrendo Evangelijos dvasioje.*

Per šitų dviejų didžiųjų asmenybių dvasios prizmę neabejotinai spindi Absoliutė Asmenybė — Kristus. Tas Pats, Kurį at-kai pasirinko savo gyvenimo turiniu. Jis buvo ir yra visų didelių asmenybių pilnutinio išsiugdymo vyriausias faktorius.

Jo Evangelija per du tūkstančiu metų kėlė geros valios žemės sūnus viršum visko, kas smulku ir menka. Taigi ir moderniuosius «ligonius» Ji gali pakelti viršum neopagonizmo dvasios, kuri, pradėjusi materijai vergauti, tiek susmulkėjo, jog neteko savosios kultūros nė pagrindinių pradų.

Tik Dievo Žmogaus, tos tobuliausios Asmenybės, kokia tik galėjo aplankyti žemės mirtinguosius, pramintas takas gali vesti į tas aukštybes, kur dvasinė giedra, kur harmonija nugali disharmoniją, kur idėalo pilnatvė. Tokios Asmenybės harmonijoj at-kija pasiryžusi atnaujinti save ir kitus.

Pirmaisiais dviem savo gyvenimo dešimtmečiais ji augo daugiau horizontaline kryptim. Žengdama į trečąjį dešimtmetį ji pasiryžusi ugdyti save pirmoj vietoj vertikaline linkme. Tai nuosekliai gyvenimo praktikos pašauktas reikalavimas. Forma turi atatikti turinį. Neugdydami gilaus kultūrinio turiningumo savose asmenybėse, neatnaujinsime nė kitų. Ir tada gražus šūkis tereikštų tuščią frazę. Teisingai kaž kas pastebėjo, jog *tik toji siela kelia kitus, kuri pati kyla.*

Kilti aukštyn, sekti Kristum, reiškia konkrečiai panaudoti visas praktiškas priemones savęs auklėjimui bei tobulinimui. Tai ir yra gyvenimiškoji at-kų kūryba. At-kų principai bei pareigos pagrindan deda meilę, askezą ir idėjinį veiklumą. O toks pagrindas gaivalingos dechristianizacijos blaškomai visuomenei— vienintelis išganymo uostas. Kitaip, kiekviena tauta, kiekviena visuomenė, tegu ji ir didžiuotųsi savo pažangumu, tegu ir skambiai girtųsi savo patriotizmu, neišvengiamai susilauks gilaus tragizmo. Turėdama paviršutinišką arba vienpusišką kultūrą, ji neišvengs liūdnų Romos patricijų kelių.

Iškeltos mintys nuosekliai eina prie išvados, kad ateitininkai, kaip krikščioniškos (pilnutinės) kultūros nešėjai, ne tik turi teisę egzistuoti, bet ir įeiti į visas praktiškojo gyvenimo sritis ir jas iš pagrindų Kristaus dvasioje atnaujinti. Technika

ir visa materijalinė kultūra tetarnauja žmogui, o žmogus Dievui. Už egoizmą yra vertingesnis altruizmas, už nihilizmą — solidarumas, už stagnaciją — veiklumas Štai didžioji at-kų misija.

Ji erškėčiuota. Ji — siauras ir žvirgždutas Alpių takas. Tačiau apšviestas tikrojo gėrio ir grožio spinduliais. Jis vienas veda prie Amžinojo Idėalo. Drąsiai į žygius! *Mes ne vieni.*

Su mumis žygiuoja šimtai genijaliausių visų tautų ir visų kraštų asmenybių. Mūsų Vadas yra pats Kristus Karalius. Istorija pergalę užtikrina Tiesai.

A. Marčiulynas

Ateitininkų Namai

Mes mielai pasigiriame savo šiuo didžiuoju turtu, pasigrožime vakare, kada pro visus langus liejasi į apytamsią gatvę elektros šviesa, pasidžiaugiame, kad šeštadienių ir sekmadienių

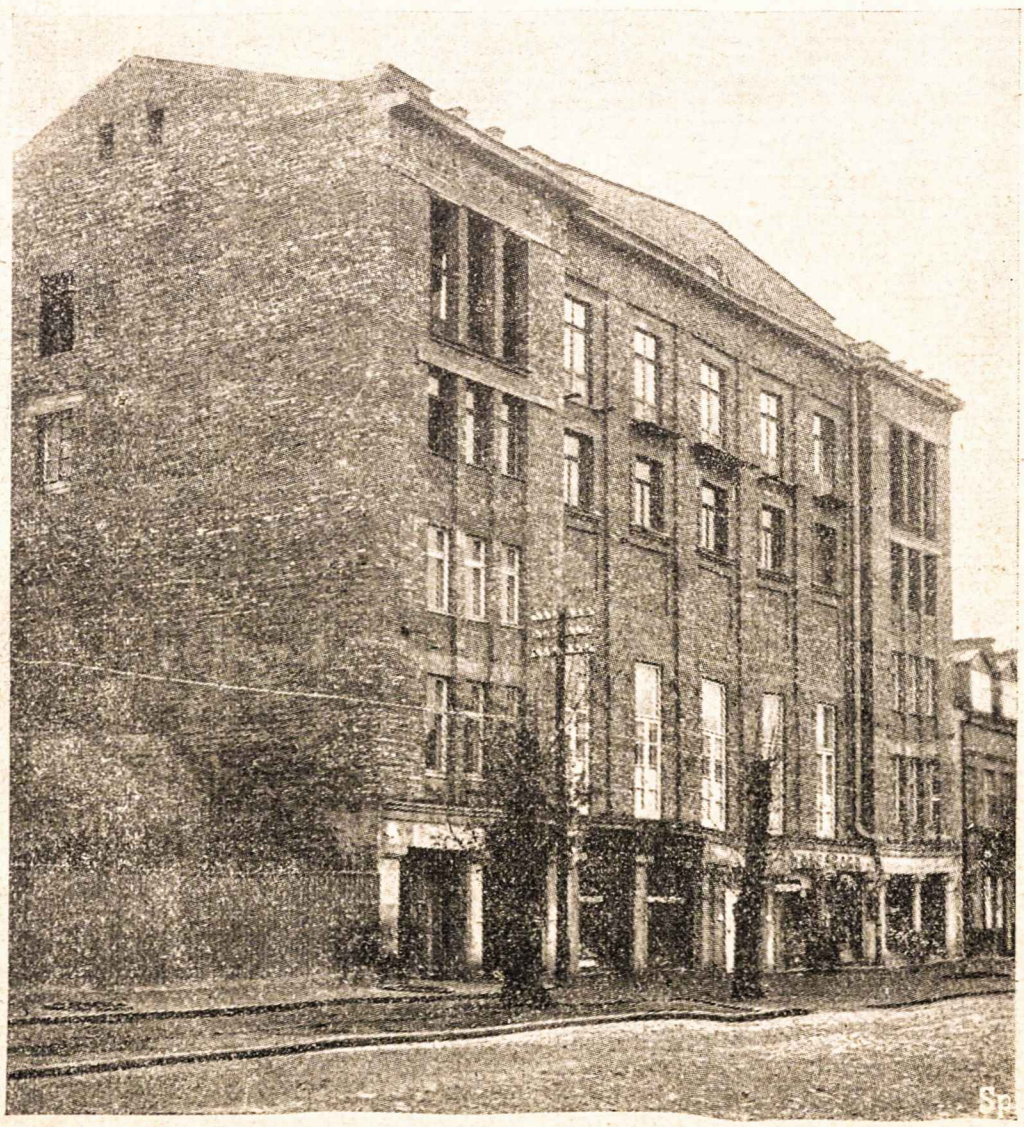

Ateitininkų Namai
(Žiūrint iš Laisvės al. ir Vytauto pr. kampo).

vakarais prieš Rūmus stovi eilė blizgančių automobilių, salėj muzika, šokiai, tačiau daugumas nežinome, kiek vargo yra įdėta į tą, ką mes šiandie turime.

Tiesa, mes šiandie turime požemyje gausiai lankomą ateitininkų valgyklą, pirmam aukšte savo ekonominio pagrindo pirmąjį spindulį kooperatyvą «Ateitis», kuris diena iš dienos auga, stiprėja; kitas krautuvių patalpas esam išnuomavę dirbtuvėms ir kontoroms. Antroj pusėj susispietusios Federacijos įstaigos. Antram aukšte turim didžiausią ir jaukiausią Kaune salę, kuri yra naudojama kuogeriausiai: be balių — koncertų kiekvieną šeštadienį ir sekmadienį, salėje dirba inteligentų vaikų pradžios mokykla, Valst. Teatro Dramos studija, Vytauto Didž. Universiteto Akad. sporto Klubas ir dažnai būva įvairios meno parodos. Trečiam aukšte, be Federacijos knygyno ir stud. ateitininkų s-gos kambario, yra keliolika kambarių bendrabučiui. Dėkui Dievui šiais, Vyt. Didž. metais jau baigėm ir nuo X-1 apgyvendinom studentais ateitininkais IV ir V aukšto kambarius. Dabar namuose gyvena ir dirba 95 žmonės.

A. Marčiulynas,
Ateitininkų namų administratorius.

Vadinasi, didelius darbus jau esame nudirbę; dabar prieš akis mums stovi namų fasadas ir galutinis salės užbaigimas.

Šie darbai yra numatomi ateinančiais metais ir kaštuos apie 50 000 lt. Toliau bus rūpinamasi VI aukštu, kur projektuojama įrengti koplyčią, praturtinti bendrabutį baldais ir įrengti liftą, kas kainuos per 50.000 lt.

Taigi, dabar dar kiekvienas ateitininkas turi nuolat rūpintis kaip paremti galutinio ateitininkų namų užbaigimo idėją.

Gerbiamieji skaitytojai pasiįdomaus, žinoma, ir namų finansais.

1928 m., kada namų pirmieji aukštai buvo pradėti eksploatuoti, bendrų pajamų dalis sudarė vos apie 10 proc.; 1929 m. jau pakilo ligi 47 proc.; o šiais metais jau sudarys apie 55 proc.

1931 m. sąmatos grynos pajamos sudarys apie 80 proc. Šias sumas sudaro pajamos iš namų ir įvairios aukos iš Lietuvos ir Amerikos.

Statybai išleista: 1926 — 27 m. 481.145,39 lt., 1928 m. 124.000 lt., 1929 m. 37.000 lt. ir 1930 m. ligi geg. 1 d. 41.000 lt. Iš viso apie 684.000 lt. Projektuojamieji darbai, kaip matėt, sieks apie 100.000 lt., tuo būdu namai kainuosią apie 784.000 lt. Be to, dar įsigyta kilnojamojo turto beveik už 28.000 lt.

1931 namų sąmata siekia 128.000 lt.

Ateitininkų namai dar turi daug skolos, kurios mokėjimas yra smarkiai trukdomas vedamos statybos. Dabartiniais laikais, kada atsirado įvairių valst. ir savivald. mokesčių (viso daugiau, kaip 9.000 lt.) namų finansiniai reikalai žymiai pablogėjo. Dabar kaip tyčia šis klausimas ir Lietuvos katal. visuomenėj neaiškus; atrodo, kad visuomenė įsitikinusi, jog namai jau duoda milžinišką pelną, taip kad paramos nebereikalingi. Labai klystų, kas taip manytų. Mes vis dar esam verčiami kreiptis į Lietuvos visuomenę, prašydami paramos paskutinį kartą. *Ir jei šis balsas bus išgirstas — tikrai tikslas bus pasiektas.*

Mūsų mirusieji

A.† a. Bronius Tumalevičius

Bronius gimė 1909 m. Vitkaučiznos kaime, Leliūnų parapijoje, Utenos apskrityje. Pradžios mokslus ėjo Leliūnų ir Velykūnų mokyklose. 1921 m. baigęs mokyklą ir dar šiek tiek pasirengęs, 1922 m. išlaikė egzaminus į Utenos «Saulės» Gimnazijos II-ją klasę. Vien mokslu Bronius nepasitenkino. Greit susipažino su Ateitininkų organizacija, pamilo josios kilnųjį šūkį: «Visa atnaujinti Kristuje; ir nuo to laiko, būtent nuo 1922 m. buvo uoliausias — pavyzdingiausias tos organizacijos narys. Iš gimnazijos ir iš ateitininkų būrio atitraukė jį buvusi pas jį užsislėpusi džiova. 1930 metų vasarą toji liga atsinaujino, ir Bronius rugpiūčio mėn. 25 dieną priėmęs Š.Š. Sakramentus ramiai užmigo Viešpatyje.

Velionis buvo visuomet linksmas, besišypsąs, malonus. Savo būdo savumais traukte traukė visus, todėl turėjo nemaža draugų. Kaip moksleivis buvo darbo žmogus. Dirbo gana daug, nes norėjo būti naudingas Dievui ir Tėvynei.

Ir kaip draugas buvo toks, kuriam buvo galima atverti širdis.

Tat, mylimas Broniau, ilsėkis Viešpatyje!

J. Vaičiūnas.

A.†a. Ansgaras Meškinis

Šių metų rugpiūčio mėn. 16 d. 24 val., neilgai sirgęs smegenų uždegimu, mirė uolus Biržų Ateitininkų kuopos narys *Ansgaras Meškinis.*

A. a. Ansgaras gimė 1910 m. rugpiūčio mėn. 14 d. Bajoriškių kaime, Pabiržės parapijoj. Jo tėvai paprasti sodžiaus ūkininkai. Paūgėjusį Ansgarą motina stropiai mokė skaityti iš maldaknygės, pasakodavo jam apie šventųjų gyvenimus. Gražūs Šventųjų gyvenimai, jų pagarba vyresniesiems, artimo meilė, Vaikelio Jėzaus paklusnumas ir darbštumas jį žavėte žavėjo.

Būdamas pradžios mokykloje, mažas Ansgaras svajojo būti Kristaus karžygiu. «Šventųjų gyvenimas» buvo jo mėgiamiausia knyga, kurią jis perskaitė keliolika kartų. Mielai skaitė jis ir kitokias knygutes, kurias gaudavo iš mokyklos knygynėlio.

1923 m. rudenį, baigęs pradžios mokyklos antrąjį skyrių, Ansgaras patenka į Biržų Gimnazijos antrą klasę, čia per du metus perskaito beveik visas knygas, duodamas skaityti žemesniųjų klasių mokiniams. Mokslas sekasi gerai.

Į ateitininkų eiles Ansgaras įstoja būdamas trečioj klasėj. Mokytojų, ypač kapeliono, ir vyresniųjų draugų paskaitos, referatai padeda brėstančiam jaunuoliui susidaryti tvirtą pasaulėžiūrą.

Vyresnėse klasėse Ansgaras jau pasidaro aktingas ateitininkas: skaito paskaitas, referatus, diskutuoja. Tris metus dirba kuopos valdyboj. Be to, yra ateitininkų sporto sekcijos vadas, gimnazijos šaulių būrio vadas ir pirmininkas. Dirba daug. Pareigų nevengia. «Kairėn rankon paėmiau «Ateities» platintojo portfelį, o dešinėn — mokinių šaulių būrio pirmininko «kepaliušą», kartu ėjau Ateitininkų sporto sekcijos vado pareigas» — jo paties ranka rašytos biografijos žodžiai.

1930 metais Ansgaras baigia gimnaziją.

10 rugpiūčio Ansgaras skundžiasi tėvams, kad jam truputį skauda ausis ir svaigsta galva. Kitą dieną važiuoja pas daktarą. Daktaras ligos nenustato. Pataria pagulėti kelias dienas ligoninėj ištirti ligai. Po piet Ansgarui nustoja skaudėti ausis, ir tėvelis parsiveža jį namo. Pora dienų jaučiasi visai gerai. 16 rugpiūčio po piet staiga pajunta didelį skausmą galvoje ir atsigula. «Jau manęs nebėr» — pasako tėveliams atsiguldamas. Vakare šaukiasi kunigo.

Kunigas duoda Paskutinį patepimą, paaukoja jauną jo sielą Aukščiausiajam. 12 val. nakties atmerkia Ansgaras paskutinį kartą skausmo ir pasiilgimo ašarų pripildytas akis, malonia šypsena dėkoja visiems už trūsą, vargus, su jais atsisveikina. Baltas angelas užspaudžia jo akių vokus, o jo skaisti,

jauna siela susijungia su Kristumi, kurio visą gyvenimą taip troško.

19 rugpiūčio liūdnai skamba Pabiržės bažnyčios varpai, o nuliūdę namiškiai, giminės ir mokslo draugai kalba Requiem aeternam.. Kapas paskęsta kvepiančių gėlių vainikuose.

S. B.

Redakcijos žodis

Šiam Nr-y minime III-jį Ateitininkų Kongresą. Minime kukliai. Mat šiandie mūsų gyvenimas iššaukia daug mūsų gyvybės pulsą judinančios medžiagos. Tad ir iš Kongreso imame tik tai kas būtina ir kas labiau gyvenamajam momentui aktualu.

Straipsnių eilė, iliustracijų nelygumas ir p. pasitaikantieji techniški netobulumai, pagaliau ir ištekliai daug parėjo ne nuo mūsų valios. *Redakcija.*

Administracijos pranešimas

Kadangi moksleiviai ateitininkų kuopose, kur «Ateitį» skaitydavo visi kuopos nariai, žurnalą gaudavo ir gauna po 6 lt. metams (3 lt. pusmečiui) jau nuo 1926 m. atskirai prenumeruodamies moksleiviai turėdavo mokėti po 8 lt. metams ir kadangi kuopos šitą nusistatymą, kad visi nariai skaitytų, beveik visur iki šiolei pravesdavo, tai »Ateities« administracija, kad nebūtų painiavos atsiskaitant, prašo visas, kuopas, pradedant š. m. II (t. y. rudens) pusmečio už «Ateitį» atsiskaityti po 3 lt.

Be to Administracija praneša, kad nuo Naujų, 1931, metų šitos prenumeratos papiginimas praplečiamas ta prasme, kad *«Ateitį» po 6 lt. metams (3 lit. pusm.) galės gauti visi moksleiviai* **t. y., tiek tie, kurie siųs per platintojus, tiek ir tie kurie užsisakys tiesiog iš Administracijos.**

Prenumeriatoriams nemoksleiviams «Ateities» kaina paliekama ta pati, t. y. 15 lt. metams.

Šia proga primename visiems savo skaitytojams, kad jau laikas užsisakyti «Ateitis» 1931 metams.

Pinigus prašome siųsti adr.: «ATEITIS», KAUNAS, LAISVĖS AL. 3.

Atsak. red. *A. Vaičiulaitis.* Redaguoja *A. Maceina.*

Nors jaunas, bet stiprus!

Tasai stipruolis yra šių metų pradžioje „gimęs" jaunesniųjų moksleivių žurnalas „Ateities Spinduliai", kuris gražiai ir reguliariai ėjo per visus metus ir eis toliau. Besimokančioji jaunuomenė jį per tuos metus labai pamėgo, ir reikia tikėtis, kad jo ateitis dar gražesnė.

«Ateities Spindulių» kaina moksleiviams: metams 4 lt., pusm, 2 lt. 59 ct. Nemoksleiviams—dvigubai.

Adresas: „Ateities Spinduliai", Kaunas, Laisvės Alėja 3 Nr.

A r b a i g s i m o k s l ą

ar ne, bet įsigijęs geriausių knygų ir straipsnių vispusiško lavinimosi reikalui VYT. VALIUKEVIČIAUS redaguotą katalogą

„SKAITYTINOS KNYGOS"

pats gali kaip reikiant išstudijuoti pasirinktąją mokslo šaką Šitoks katalogas lietuvių kalba yra pirmas. Jame nurodyti tiek lietuviškai, tiek svetimomis kalbomis geriausi įvairių mokslo sričių šaltiniai. Katalogo 242 pusl. Kaina Lt. 2,50.

Sukrauta **Ateitininkų Spaudos Adm-joje, Kaunas, Laisvės Al. 3 (Tel. 26-76).** Knygynams ir platintojams duodama dideli nuošimčiai. Atskiri asmens, imą už gyvus pinigus ne mažiau kaip po 5 egz., gauna knygą po 2 lt. su persiuntimu.

MOKSLEIVI! Plėši didelius kultūros dirvonus, jei liaudyje platins

1931 m. „Laimės" kalendorių,

— čia yra naudingų straipsnių, gražių pasiskaitymų, monologų, sarkastiškų ir žmonių paveikslų; 96 psl. didumo kaštuoja **50** ct.—

ir šias knygas:

1.	Blaivybės draugija ir kitos organizacijos, *kun. prof. F. Kemėšio*, 24 pusl.	0,20
2.	Trys pamokslai apie girtybę, *kun prof. Pr. Būčio*, 32 psl.	0,20
3.	Svaiginimosi priežastys, *K. Dineikos*, 16 psl.	0,20
4.	Alkolis ir psichinis darbas, *Dr M. Gylienės*, 18 psl.	0,15
5.	Naminis girtavimas ir kova su juo, *Pr. Samulionio*, 16 psl.	0,15
6	Gana pypkei tarnauti, *Pr. Samulionio*, 15 psl.	0,15
7.	Dvasios galybė ir girtavimas, *kun prof. F. Kemėšio*	0,15
8.	Ramiųjų ir bealkolinių gėrimų darymas, *A. Lėvano*, 44 psl.	1,—
9.	Abstinento šovinynas arba ginklas, *mis. P. Elpidius*, 48 psl.	1,25
10.	Mūsų stabas, *G. Petrovo*, 80 psl.	1,50
11.	Abstinencija žiloje senovėje, *A. Lėvano*, 73 psl.	1,50
12.	20 metų tautos blaivinimo darbo, *kun. Matuso-Sedausko*, 72 psl., iliustruota	2,50
13.	Iš svaigiųjų gėrimų istorijos, *Dr. Manritz Schuster*, 19 psl.	1,—
14.	Įvairių alkolio koncentracijų įtaka psichiniam darbui, *Dr. A. Gylio* 40 psl.	2,—
15.	Blaivybė ir kūno lavinimas Lietuvoje, *K. Dineikos*, 48 psl.	2,—
16.	Mūsų Pasakos II, III IV kn., iliustruotos, po	2,—

Visas tas knygas galima gauti

Blaivybės dr-joj Kaune, Liaudies namai.

Platinojams duodame didelius procentus nuolaidos.

Kiekvienas jaunuolis skaito „SKAUTŲ AIDĄ“

tai įdomiausias ir pigiausias dvisavaitinis laikraštis.
Reikalaukit kioskuose ir administracijoje, Kaunas, Laisvės alėja 20 nr

Nepaprasta naujiena!

1931 metais «Žvaigždutė» tokia pat graži ir įdomi, skaitančių vaikų labai numylėta, eis kas dvi savaites.

Angelo Sargo Vaikų Sąjungos nariams kaštuos tik 3 litus, nenariams 4 lit.

Tėvai ir auklėtojai, nepamirškite suteikti vaikams džiaugsmą užsakydami laiku «Žvaigždutę».

Metiniams skaitytojams duodama priedas loterijos bilietas.

ADRESAS: Kaunas, Liaudies namai, „Žvaigždutės“ administracija.

Katalikiškojo jaunimo teisės nebus mindžiojamos,

jeigu kiekvienas jaunuolis skaitys ir uoliai platins **seniausį, didžiausį, iliustruotą ir gražiausį** Lietuvoje savaitraštį

„ŠALTINIS“ daug rašo iš katalikų jaunimo gyvenimo ir gina jų organizacijų laisvę. Be to, jis informuoja visais kitais svarbiais einamojo momento klausimais.

Todėl kiekvienas jaunuolis jau dabar užsisako 1931 metams „ŠALTINĮ“ ir jį platina.

„ŠALTINIO“ kaina metams 8 litai; pusei metų 4 litai.

Surinkę 5 „Šaltinio“ prenumeratas, vieną gauna dykai.

„ŠALTINIO“ adresas: Marijampolė, Bažnyčios g-vė 22a, telef 33

Jaunuomenė skaito tik įdomias ir rimtas knygas:

1. **Mūsų idėjos.** Kaina 1 lt. 50 ct.
4. **Nala ir Damayanti.** Epizodas iš Mahabharatos, Indų epo. Gražiai aprašyta karaliaus Nalos ir Damayanti meilės istorija *V. Kamantausko* vertimas. Kaina 1 lt. 20 centų.
3. **Ašarėlės.** *V. Stonio* eilėraščių knyga. 118 pusl. Kaina 3 lt.
2. **Anksti Rytą.** *Sal. Neries* eilėraščių rinkinys. Kaina 2 lit. 50 ct.
5. **Beethoveno Jaunystė.** *Prof. Dr. J. Ereto.* Įdomi knyga apie žymiausio pasaulio muziko jaunystę. Kaina 3 lit. 50 ct.
6. **Žmogaus tikslas.** *Kun. Pr. Jakščio,* Kaina 1 lt. 50 centų
7. **Bažnytinė Valstybė.** *Kun. Pr. Jakščio.* Kaina 1 lt.
8. **Skaitytinos knygos.** *V. Valiukevičiaus,* 245 p. Kaina 2 lt. 50 ct.

Visos tos knygos galima gauti

„Ateities“ Administracijoje, Kaunas, Laisvės Al. 3 ir visuose Lietuvos knygynuose. Imant po kelius egzempliorius duodama didelė nuolaida. Knygos siunčiamos išperkamuoju mokesčiu.

Šio numerio kaina 1 lt. 75 ct.